

Uredništvo - uprava: Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 4001-4004

Mesečna naročnina 18 lir, za inozemstvo 31.50 lir.

Cek. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino, in 10.394 za inserate Rokopisov ne vračamo

SCLOVENECE

JANUAR 1944

6

CETRIEK

Verlustreiche Angriffe der Sowjets

Im Kampfraum Schitomir der Feind mehrfach abgewiesen Gesteigerte Kampftätigkeit bei Berditschew - Westlich Propoisk Angriffe des Feindes mit mehreren Schützen-divisionen - 29 anglo-amerikanische Flugzeuge abgeschossen

DNB Aus dem Führerhauptquartier, 5. Jan. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Im südlichen Teil der Ostfront kam es auch gestern nur zu Kampfhandlungen von örtlicher Bedeutung.

Im Kampfraum südöstlich und westlich Schitomir wurden wiederholte starke Angriffe der Sowjets abgewiesen und eine Anzahl feindlicher Panzer vernichtet. Eigene Panzerverbände zerschlugen in überraschendem Vorstoß ein sowjetischer Schützenregiment. Besonders im Abschnitt von Berditschew steigerten die Bolschewisten ihre Angriffe. Nach erbitterten Kämpfen wurde der Ostteil der Stadt aufgegeben, während die Sowjets an den übrigen Stellen zurückgewiesen wurden.

Westlich Propoisk trat der Feind nach starker Artillerievorbereitung mit mehreren Schützendivisionen und zahlreichen Panzern auf schmaler Front zum Angriff an. Die für die Sowjets besonders verlustreichen Kämpfe sind noch im Gange.

Versuche der Bolschewisten, nordwestlich Witebsk das in den letzten Tagen von uns eroberte Gelände zurückzugewinnen, wurden zum Teil im Gegenstoß abgewiesen.

K bojem na vzhodnem bojišču

Berlin, 5. Jan. DNB. Mednarodni informacijski urad poroča o položaju na vzhodnem bojišču:

Velika zimska bitka pri Žitomiru, ki so jo dne 24. decembra pričeli Sovjeti z okoli 30 pehotnimi divizijami, 20 oklepni brigadami in največjo uporabo topništva, divja z nezmanjšano silovitostjo dalje. Vedno znova so Sovjeti zaradi ogromne izgube ljudi in gradiva prisiljeni, da z nadaljevanje svoje zimske ofenzive dovažajo nove oddelke iz globine ter (tako skušajo prodreti nemško fronto. Pri tem zasledujejo taktiko, da z manjšimi skupinami oklepnikov in premakljivimi pehotnimi oddelki prodrejo na mestih najmanjšega odpora, ter tako dosežejo v hrbet nemške obrambe. Istočas-

Nördlich Newel scheiterte ein mit Panzerunterstützung geführter Angriff der Bolschewisten.

Marineküstenbatterien beschossen bei Kronstadt im Eis festliegende bolschewistische Spezialfahrzeuge und erzielten zahlreiche Treffer auf einem Motorschiff.

An der süditalienischen Front griff der Feind westlich Venafro wiederholt unsere Gefechtsvorposten mit überlegenen Kräften an. Er wurde unter hohen blutigen Verlusten abgewiesen. Auch nordwestlich Ortona brachen mehrere feindliche Angriffe vor unseren Stellungen zusammen.

In den Mittagsstunden des 4. Januar griffen nordamerikanische Bomber Orte in Nord- und Westdeutschland an. Die Wohnviertel der Stadt Kiel waren erneut das Ziel eines schweren Terrorangriffs. Luftverteidigungskräfte schossen nach bisher vorliegenden Meldungen über dem Reichsgebiet und den besetzten Westgebieten 29 Flugzeuge, meist viermotorige Bomber, ab.

In der letzten Nacht überflogen einige britische Störflugzeuge West- und Norddeutschland.

Deutsche Flugzeuge griffen in der vergangenen Nacht Einzelziele in Südostengland an.

no pa skušajo vdorna mesta, ki so pod najmočnejšim obrambnim ognjem vseh vrst orožja, metati brez prizanašanja vedno nove pehotne oddelke, ki bi naj ta vdorna mesta razširili in podaljšali v napadalne kline. V preminili, večino ma ofenzivno vodeni obrambi je nemškim četam navzlic številnim premočji sovjetskih ofenzivnih oddelkov uspelo, da so z prožnim bojevanjem preprečile te sovjetske namere. Tudi na srednjem odseku je uspelo 3. januarja na področju pri Vitebsku preprečiti z izredno težkimi izgubami za napadalca velikopotezni obkolitveni manever Sovjetov in s silovitimi nemškimi protinapadi vreti nazaj severozahodno in jugovzhodno sovjetsko krilo. Na ostalih odsekih vzhodnega bojišča je prišlo zgolj do bojev krajevnega pomena.

Berlin o drugem bojišču

Berlin, 3. Jan. DNB. V berlinskih političnih krogih odgovarjajo na vprašanje o otvoritvi drugega bojišča, da se bodo morali Angleži in Amerikanci - vojaško in politično vzelo - odločiti za izvedbo svojih invazijskih načrtov:

- a) ker so dali svojo besedo,
- b) ker so Sovjeti stali ustanovitve drugega bojišča kot pogoj svoje zveze z Anglosaksonci, in
- c) ker Sovjeti nujno potrebujejo vo-

Sovjetsko-poljski odnosi

Bern, 4. Jan. T. Dopolnjen švicarske poročevalske agencije je zabil poljske emigrantske kroge za točno izjavo o trenutnem političnem položaju. Izvedel je, da je bilo v Teheranu resnično obravnavano poljsko-sovjetsko vprašanje. Prišlo pa ni do nikake rešitve. Zaradi tega je neupravičeno trditi, da se je približala rešitev vprašanja sovjetsko-poljskih odnosov. Poljski krogi označujejo stališče Sovjetov v tem vprašanju kot togo. Nadalje poudarjajo, da se trenutno ne vrše nikakva pogajanja o poljsko-sovjetskih odnosih. Izkazalo se je, da vso jasnost, ki so jo imeli v obliki revizije, ki so bile utirane s svojočasno pogodbo in Rigi. Poljski emigrantski odbor je sicer vsak trenutek pripravljen normalizirati svoje odnose s Sovjetsko zvezo, s katero si želi priateljskih odnosov ter je pripravljen pustiti problem meja odprt do mirovne

konference. Pač pa se poljski emigranti ne čutijo pooblaščen za popuščanja v obsejnih vprašanjih in za dajanje koncesij tako dolgo, dokler bo emigrantska vlada na tujih tleh in ne bo mogla vprašati naroda. Sicer pa glede sovjetsko-poljskega vprašanja britanski uradni krogi ne vrše na poljsko vlado nikakega pritiska. Objavljeno je bilo tudi, da ministri predsednik ne bo odpotoval v Ameriko pred konec januarja. Ta obisk ne bo sledil na poljsko, temveč na ameriško pobudo. Ameriški poslanik pri emigrantskem odboru Biddle je izročil poljskemu ministru predsedniku dvakrat formalno povabilo ameriškega predsednika, in sicer že pred teheransko konferenco. Predsednika Mikolajczyka bosta spremljala kvečjemu dva osebna prijatelja, ne bo pa z njim odpotoval nikak član vlade.

turno zgodovinsko izredno dragocene predmete: slike, knjige, dokumente itd., ki jih je Italija ob vstopu v vojno prenesla na varno iz Neaplja in iz ostalih krajev v Terno in v Monte Cassino. Ko so postala ta področja bojne poljane, je izvršila oklepna divizija Hermann Göring svoje reševalno delo, ki ga je sovražnik stalno motil, in s katerim ni varovala teh kulturnih dobrin le italijanskemu narodu, temveč tudi vsem kulturnemu človeštvu. To reševalno delo se je iz izročilo dragocenosti italijanski vladi danes zaključilo.

Izdajalski general aretiran

Rim, 5. Jan. DNB. General Caracciolo di Ferroleto, ki je igral važno vlogo pri izvedbi izdajalstva, zasnovanega od Badoglija in bivšega kralja, je bil v tork od italijanske policije aretiran v nekem frančiškanskem samostanu v Rimu, kjer se je skrival pod napačnim imenom samostanskega brata Maria Salpella. Aretacija je bila izvršena na podlagi prijave nekega duhovnika, ki je osumil napačnega redovnika.

General Caracciolo bo postavljen pred posebno sodišče, kjer se bo med drugim moral zagovarjati o izginotju zalog ene cele armade, ki je bila v julijskih dneh pod njegovim poveljstvom.

Izgub polni sovjetski napadi

Na bojišču pri Žitomiru sovražnik večkrat odbit - Ojačenje bojev pri Berdiševu - Zahodno od Propoiska sovražnikovi napadi z več strelskimi divizijami - 29 angloameriških letal sestreljenih

Führerjev glavni stan, 5. Jan. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja: Na južnem delu vzhodnega bojišča je prišlo tudi včeraj samo do bojev krajevnega pomena.

Na bojišču jugovzhodno in zahodno od Žitomira so bili odbiti ponovni močni sovjetski napadi in večje število sovražnih oklepnikov uničenih. Naši oklepni oddelki so v presenetljivem sunku razbili sovjetski strelski polk. Posebno na odseku pri Berdiševu so ojačevali bojiševiki svoje napade. Po ogorčenih bojih je bil opuščen vzhodni del mesta, na drugih mestih pa so bili Sovjeti zavrnjeni.

Zahodno od Propoiska je sovražnik po močni topniški predpripravi prešel z več strelskimi divizijami in številnimi oklepniki na ozki črti k napadu. Boji, ki so za Sovjete posebno izgub polni, so še v teku.

Boljševiški poskusi, da bi si severozahodno od Vitebska zopet osvojili v zadnjih dneh od nas osvojenem ozemlje, so bili deloma v protisunku zavrnjeni.

Severno od Nevela se je izjalovil boljševiški napad, izveden s podporo oklepnikov.

K nemškemu podmorniškem uspehu

Berlin, 4. Jan. DNB. Novi nemški podmorniški uspeh, ki je Angleži in Amerikanci stal 6 rušilcev in zvišal njihove izgube spremljevalnih ladij v zadnjih desetih dneh na 21 rušilcev, nudi pomorske mu pomorske DNB kapetanu bojne ladje Hansenu priliko za sledeča izvajanja:

Ta novi uspeh vedno bolj jasno kaže, da nemške podmornice v zadnjem času močnejše napadajo zaščitne ladje ladijskih spremljav ter da imajo, kot dokazujejo poročila, vedno večje uspehe. Napadi na spremljevalne rušilce imajo dva cilja: Prvi uničenje najnevarnejšega podmorniškega nasprotnika ter s tem izločitev z najmodernejšimi sredstvi opremljenih, hitrih in izredno okretnih bojnih edinic, in drugi osvoboditev trgovskih ladij zaščitne spremljave, kar nudi čisto varno možnost napadov. Oboje je nemškim podmornicam v zadnjem času uspelo v povprečju meri. Podvojitev njihovih potopitev trgovskega brodnja v decembru glede na številke v prejšnjem mesecu ter uničenje 18 rušilcev v kratkem razdobju, govore jasneje kot vse angloameriške govorice o odstranitvi podmorniške nevarnosti. Šte-

Obalne baterije mornarice so obstreljevale pri Kronstadtu v ledu se nahajajoča specialna boljševiška vozila in dosegle številne pogodke na neki motorni ladji.

Na južnoitalijanskem bojišču je sovražnik zahodno od Venafra ponovno napadel z nadmočnimi silami naše prednje straže. 8 hudimi krvavimi izgubami je bil odbit. Tudi severozahodno od Ortone so propadli številni sovražnikovi napadi pred našimi postojankami.

V opoldanskih urah dne 4. januarja so napadli severoameriški bombniki kraje v severni in zahodni Nemčiji. Stanovanjski okraj mesta Kiel so bili ponovno cilj težkega terorističnega napada. Letalske obrambne sile so sestrelile po dasedanjih vesteh nad državnim ozemljem in nad zasedenimi zahodnimi ozemlji 29 letal od tega večinoma štirimotornih bombnikov.

V zadnji noči so nekatera angleška nadlegovalna letala preletela zahodno in severno Nemčijo.

Nemška letala so v pretekli noči napadla posamezne cilje v jugovzhodni Angliji.

vilo od 1. decembra 1943 potopljenih rušilcev znaša 24. Njihova posadka bi štela okrog 4000 mož, uničena tonaža pa predstavlja okrog 36.000 ton. Zaradi tega, ker se rušilci pri torpediranju radi torpedov, topniške municije in vodnih bomb, ki jih imajo na krovu, navadno dobesedno razlete v atome, ni verjetno, da bi se moglo rešiti mnogo njihove posadke. Ako upoštevamo, da so zavezniški v letu 1943 izgubili skupno 66 rušilcev in korvet, so s tem izgubili 99.000 ton spremljevalne tonaže, ki rabi 10.000 raznih strokovno izvežbanih mornarjev. Poleg izgube tonaže so izgubili še okrog 600 do 660 torpednih cevi in, če računamo za vsako torpedno cev dve torpedi, še dvojno število tega dragocenega orožja. Nadalje je bilo na ta način uničenih preko 3300 vodnih bomb, okrog 400 10-12 cm in kakih 250 4 cm topov ter 500 strominic. Zaradi tega pomeni ta, edino e podmornicami vodeni boj proti zaščitenim ladjam ladijskih spremljav več kot običajno dobljeno bitko. Izpad te specialne tonaže, ki bo morala biti nadomeščena, in sicer zaradi pritiska razmer na škodo tonaže trgovskih ladij, bo zaradi tega dvojno učinkovit.

Razmerje sil v bitki s »Scharnhorstom«

Angleži so imeli tri in pol kratno premoč

Berlin, 4. Jan. DNB. Ko se je umirila pretirana propaganda zavezniških komentatorjev v zvezi s potopitvijo oklepnice »Scharnhorst« in je možen pregled vseh dogodkov, lahko ugotovimo, da so imeli Angloamerikanci le eno volilno geslo pri svoji propagandi, namreč: »Hvala Bogu, da je te nevarnosti konec.« To je priznal celo angleški kralj. Sodelavci »Interfaca« je vprašal nekega topniškega strokovnjaka, ki mu je dal sledeče zanimive podatke o pomorskih silah, ki so se spopadle v bitki pri Sever-

nem rtu. Iz podatkov izhaja, da je bila britanska premoč tri in pol krat večja. Saj je stalo osem angleških enot z 78.825 tonami, 268 topovi, 66 torpednimi cevmi in 14 letali na krovu nasproti eni nemški ladji s 26.000 tonami, 51 topovi, nobeni torpedni cevi in le štirim letalom na ladji. Te številke dokazujejo, kako zelo se je britanska admiraliteta po izkustvih s »Hoodom« bala nemške oklepnice. Zato boj z njo pri takem razmerju sil nikakor ni bil slaven za angleško mornarico.

Letalski napadi Nemčije ne bodo uklonili

Stockholm, 4. Jan. T. Letalski sodelavec »Stockholms Tidningen«, Wennerström, se bavi v daljšem članku z vprašanjem, ali bi bilo mogoče Nemčijo v prihodnjih mesecih z letalskimi napadi prisiliti k predaji. Po mnenju švedskih strokovnjakov ni verjetno, da bi bila decentralizirana nemška industrija ali pa dobro razvit nemški prometni sistem v tem času odločilno prizadet. Z rastočo zavezniško napadalno silo raste tudi moč nemške zračne obrambe in zlasti lovskega letalstva. Zavezniški sami označujejo mo-

ralo nemških lovcev kot prvovrstno. Poleg tega ti piloti lahko pokažejo zelo visoko število sestrelitev. Ako bo to število naraslo, ni izključeno, da bo moralo vrhovno zavezniško letalsko poveljstvo upoštevati pri bombardiranju Nemčije ne le prevodnost in vzdržnost, kajti zavezniški nikakor ne smejo staviti na kocko jakosti svojega bombniškega orožja, in sicer glede na stalno pripravljenost na veliko invazijo. Pred to krvavo in izgub polno drugo fronto pa se v USA in v Veliki Britaniji mnogi tresejo.

Značilne washingtonske ugotovitve

Stockholm, 5. Jan. T. Vojni informacijski urad v Washingtonu je po Reuterju izjavil v svojem najnovejšem poročilu: »Ni nobenih znakov, da manjkata Nemčiji in Japonski gradivo ali morala, da bi ne mogli še dolgo nadaljevati vojne.«

Nadalje značilno ugotavlja washingtonski vojni informacijski urad, da ima Nemčija mogočno letalstvo in to posebno lovsko letalstvo, ter je njen položaj kar se tiče proizvodnje premoga, gumij, nafte in letalskega bencina zelo zadovoljiv. Nemško prebivalstvo dobi dovolj živil in letina v letu 1943 je bila boljša od letine v letu 1942. Japonska je izgubila zgolj dvasetino ozemlja, ki jih je imela pred enim letom. Ne primanjkuje ji moške sile in z izjemo redkih predmetov ima dovolj surovin, da lahko vojno še dolgo nadaljuje.

Demokrati zahtevajo spremembe v washingtonski vladi

Amsterdam, 4. Jan. T. »Daily Mail« objavlja poročilo britanske poročevalske službe iz New Yorka, ki pravi, da bodo

nekateri demokrati voditelji bodisi javno, bodisi zasebno po seji demokratskega strankinega odbora dne 22. januarja zahtevali spremembe v ameriški vladi. — Odpustila naj bi Harry Hopkins ter poljedelski minister Wickard. Čeprav je dovolj Hopkinsov padec, se najbrž ne bo protivil ostalim spremembam, ki se tičejo pravosodnega ministra Biddleja, ministra za delo Perkinsa in vojnega ministra Stimsona. Wickardov odstop ni neverjeten, ker pri ameriških farmarjih ni prav nič priljubljen.

Sofija, T. Bolgarsko ozemlje je bilo včeraj ponovno cilj angloameriškega bombnega napada. Uradno poročajo: Dne 4. t. m. so preletela sovražnikova letala državno ozemlje in pri tem odvrkla bombe na nekatere kraje. Bile so žrtve med civilnim prebivalstvom in porušene in poškodovane stanovanjske hiše, med njimi ena bolnišnica in šola.

Rim, 4. Jan. T. Iz Cagliarija poročajo, da so angloameriške okupacijske oblasti odkrile nek fašistični odbor, ki je snoval odpor sardinskega ljudstva proti tujim vsiljivcem. V tej zvezi je angloameriška vojaška policija že aretirala 14 Sardincev.

Japonski letalski uspehi

Tokio, 4. Jan. DNB (Vzhodnoazijska služba). Kakor poroča cesarski glavni stan, so enote japonskega letalstva uničile v decembru nad bojišči v Kitajski, Burmi in Novi Gvineji okoli 470 sovražnih letal.

Srbsko zborovanje proti Titovim tolpam

Beograd, 5. Jan. T. V Kragujevcu je govoril na velikem narodnem zborovanju pravosodni minister Kujundžić. V svojem govoru je objavil število okrajev v nekdanjem zasedenem področju komunističnega tolovajskega poglavarja Tita, v katerih je bilo vse srbsko prebivalstvo do poslednjega moža iztrebljeno. Več sto tisoč ljudi je postalo žrtev rovarskega dela Londona in Moskve. »Na nesramnost«, tako je rekel govornik, »da hočejo dati Titovim tolpam značaj narodne vlade, lahko mi odgovorimo samo z utrditvijo naše notranje fronte.«

Živila iz stradajoče Sicilije za Anglijo

Rim, 5. Jan. T. Nek angleški tovarni parnik, ki je bil na poti iz neke sicilske luke v Liverpool, je moral zaradi težkih poškodb pristati v Valenciji. Špenske oblasti so ugotovile, da je ladja imela na krovu med drugim 70.000 zabojev pomaranč, ki so jih peljali iz Sicilije v Anglijo.

Rimski radio k temu pripominja, da je nerazumljivo, kako lahko izvažajo Angleži iz stradajoče Sicilije še tolikšne količine živil, oziroma še pravilneje, da je nerazumljivo, kako lahko pri takšnem postopanju lakota na nesrečnem otoku vedno bolj narašča. Pomaranče so bile prej eno najvažnejših živil revnega sicilskega prebivalstva.

Stalinov prikrivalni manever

Zeneva, 5. Jan. T. Bivši moskovski dopisnik »Daily Maila« priznava v nekem članku, da se pač vsakdo zelo moli, če vidi v ukrepih, ki so jih Sovjeti podzveli v zadnjem času in to v razputju kominterne, priznanju patriarha Sergija in zlobojanju delovnih pogojev v kolektivih, znak, da so se Sovjeti odmaknili od svojih prvotnih ciljev. Nasprotno se ne sme pozabiti, da je Stalin sam izjavil, da nimajo vsi sovjetski napori v tej vojni ničesar skupnega s povratkom ruskega nacionalizma. On se še vedno trdo drži boljševiškega svetovnega nazora.

Majski in Litvinov dobita nove položaje

Stockholm, 5. Jan. T. Londonski »Daily Sketch« piše: »Sovjeti so pripravljeni, da osnujejo posebno komisijo z nalogo, da predloži Stalinu predloge za sodelovanje pri povojnih vprašanjih politične in gospodarske narave v Evropi. Predsedstvo tega odbora naj prevzame bivši poslanik v Angliji Majski. Njegov namestnik pa naj bo bivši poslanik v Washingtonu Litvinov.« Značilno je, da je Stalin izbral ta dva žida za ti dve mesti.

Kratka poročila

Minsk, 4. Jan. DNB. Na zborovanju ob koncu leta 1943, so vsi krajevni in mestni starešine okrožja Baranoviči izročili okr. komisariju iz vseh občin in okrajev tega okrožja zbrane sklepe, v katerih belorusko prebivalstvo soglasno protestira proti novim zatiralnim namenom Kremļa. Okrožni komisar je pozval zastopnike beloruskega prebivalstva, naj sodelujejo v boju proti boljševizmu s Führerjem Velike Nemčije kot osvoboditeljem beloruskega naroda in tvorcem nove Evrope.

Lisbona, 4. Jan. T. Katoliški angleški časopis »Catholic Times« piše proti nedavnemu harkovskemu procesu, v katerem so bili nemški vojniki obsojeni kot tako imenovani vojni zločinci na smrt. List pravi, da ne bo noben pametno misleč človek nikoli razumel, čemu obtoženci v Sovjetski zvezi pri takih sodnih razpravah ob koncu obtožujejo in obremenjujejo sami sebe. Čemu so v Sovjetski zvezi služili »sovražniki narodov«, ali ne morda končno »gigantsko točnost in proti svojim lastnim interesom političnim namenom države, se sprašuje ta list.

Stockholm, 4. Jan. T. General Montgomery je prisel v London, da bi nastopil svoje novo mesto poveljnika britanskih vdornih čet pod vrhovnim poveljstvom generala Eisenhowerja.

Madrid, 4. Jan. T. Španski dopisniki javljajo iz Algecirasa, da je v terek dopoldne priplulo v gibraltarsko luko okrog 100 zavezniških tovarnih ladij in 1 bolniška ladja. V luki se nahaja 1 britanska bojna ladja, 2 križarki in nekaj manjših enot.

Stockholm, 4. Jan. T. »Aftonbladet« prinaša iz Malmöja poročila Švedov, ki so se vrnili iz Nemčije. Ti so povedali, da so teroristični napadi na doslej nepojmljiv način strnili vse Nemce ter da je njihova volja zmagati močnejša kot kdaj koli.

Stockholm, T. Angleška vlada je sklenila, da bo dvignila svoje diplomatsko zastopstvo pri dominikanski republiki na status poslatništva, javlja angleška poročevalska služba.

Bratislava, T. Slovaški državni predsednik dr. Tiso je sprejel člane diplomatskega zbora, ki so mu izrekli novotne čestitke.

Uradni razglasi

Ausführungsbestimmungen

zur Verordnung des Obersten Kommissars vom 19. Oktober 1943, betreffend die Verhütung missbräuchlicher Ausnutzung von Vollstreckungsmöglichkeiten in der Provinz Laibach.

Um der missbräuchlichen Ausnutzung von Vollstreckungsmöglichkeiten (Exekutionstiteln) in der Provinz Laibach, insbesondere von solchen auf Räumung von Wohnungen und Geschäftsräumen oder durch Pfändung und Überweisung von Gehalts- und Lohnbezügen entgegenzutreten, erlasse ich zur Ergänzung der bestehenden gesetzlichen Vorschriften nachstehende Ausführungsbestimmungen:

Artikel 1. Auf Antrag des Schuldners kann das Vollstreckungsgericht (Exekutionsgericht) Massnahmen der Vollstreckung jeder Art — auch wenn ihnen entgegengesetzte Vorschriften nicht entgegenstehen — ganz oder teilweise aufheben, untersagen oder zeitweilig aussetzen, wenn sich nach Prüfung aller Umstände des Falles, insbesondere auch eines berechtigten Schutzbedürfnisses des Gläubigers, dessen Vorgehen gegen den Schuldner als ein gesundem Empfinden gröblich widersprechende Härte darstellt.

Artikel 2. War dem Schuldner die rechtzeitige Anrufung des Vollstreckungsgerichtes (Exekutionsgerichtes) nicht möglich, so kann der Gerichtsvollzieher die Zwangsvollstreckung (Exekution) bis zur Entscheidung des Vollstreckungsgerichtes (Exekutionsgerichtes) aufheben, wenn ihm das Vorliegen der Voraussetzungen nach Art. 1 glaubhaft gemacht wird.

Artikel 3. Anordnungen der im Artikel 1 bezeichneten Art. kann das Gericht ändern oder aufheben, wenn dies nach der Lage der Verhältnisse geboten erscheint.

Artikel 4. Die Ausführungsbestimmungen treten mit dem 15. 12. 1943 in Kraft.

Triest, am 9. 12. 1943.

Der Leiter der Justizabteilung:
Dr. Paul Messiner, e. h.

Ausführungsbestimmungen

zur Verordnung des Obersten Kommissars in der Operationszone »Adriatisches Küstenland« vom 19. Oktober 1943, über die Abänderung der Disziplinarvorschriften für Richter, Staatsanwälte, Advokaten und öffentliche Notare in der Provinz Laibach.

Die Stilllegung des Obersten Gerichtshofes und der Obersten Staatsanwaltschaft in Laibach hat die Abänderung der Disziplinarvorschriften für Richter, Staatsanwälte, Advokaten und öffentliche Notare notwendig gemacht.

Auf Grund der mir erteilten Ermächtigung (Art. 7 der Verordnung des Obersten Kommissars vom 19. Oktober 1943) verfüge ich daher für die Dauer der Stilllegung des Obersten Gerichtshofes und der Obersten Staatsanwaltschaft in Laibach wie folgt:

1. Der Artikel 28-I, II des Richter-gesetzes vom 8. Jänner 1929 (Amtsblatt Nr. 7 v. 8. Jänner 1929) wird abgeändert und hat zu lauten: »In Disziplinarangelegenheiten gegen die Richter aller Gerichte der Provinz Laibach, mit Ausnahme der Disziplinarangelegenheiten gegen den Oberlandesgerichtspräsidenten, entscheidet in erster Instanz das Disziplinargericht beim Oberlandesgericht in Laibach. Es besteht aus dem Präsidenten des Oberlandesgerichtes oder seinem Stellvertreter und aus 4 Mitgliedern und 4 Ersatzmitgliedern aus der Reihe der Richter des Oberlandesgerichtes Laibach.«

2. In Disziplinarstrafsachen gegen den Oberlandesgerichtspräsidenten (Art. 32-I Richt. Ges.) pflegt die Voruntersuchung ein vom Leiter der Justizabteilung beim Deutschen Berater in Laibach für den Einzelfall bestelltes Organ.

3. In Disziplinarangelegenheiten gegen den Oberstaatsanwalt in Laibach (§ 18-I des Gesetzes über die Staatsanwaltschaft vom 21. März 1929, Amtsblatt Nr. 73, vom 28. März 1929) entscheidet in erster u. letzter Instanz die Plenarsitzung des Oberlandesgerichtes Laibach. Als Ankläger fungiert jenes Organ, das für den

Einzelfall vom Leiter der Abteilung Justiz beim Deutschen Berater in Laibach hiezu bestellt wird.

4. § 93-III des Advokatengesetzes vom 17. März 1929 (Amtsblatt Nr. 65 vom 19. März 1929) wird abgeändert und hat zu lauten:

»Für die Entscheidung über Berufungen und Beschwerden ist das Oberlandesgericht Laibach zuständig.«

5. § 102-I des Advokatengesetzes wird abgeändert und hat zu lauten:

»Das Oberlandesgericht Laibach entscheidet in Disziplinarangelegenheiten gegen die Advokaten und Advokatskandidaten zusammen mit Advokaten als Richtern in einem Senate der aus dem Präsidenten des Oberlandesgerichtes Laibach oder seinem Stellvertreter und aus je zwei Mitgliedern des Oberlandesgerichtes Laibach und je zwei Mitgliedern aus dem Advokatenstande der Provinz Laibach besteht.«

6. § 77-I, letzter Satz des Gesetzes über die öffentlichen Notare vom 11. September 1930 (Amtsblatt Nr. 220 vom 26. Sept. 1930) wird abgeändert und hat zu lauten:

»... in zweiter Instanz die Plenarsitzung des Oberlandesgerichtes Laibach.

7. Alle übrigen Disziplinarvorschriften in den Artikeln 28 bis 54 des Richter-gesetzes, § 18 des Gesetzes über die Staatsanwaltschaft, im Kapitel IX und X des Advokatengesetzes und in den §§ 186 bis 210 des Ges. über die Notare werden sinngemäss unter Berücksichtigung der Abänderung in der Organisation der Gerichte und der Staatsanwaltschaft angewendet.

An Stelle des Disziplinargerichtes beim Obersten Gerichtshof tritt das Disziplinargericht des Oberlandesgerichtes Laibach. An Stelle der Plenarsitzung des Obersten Gerichtshofes tritt die Plenarsitzung des Oberlandesgerichtes Laibach. Der Oberstaatsanwalt in Laibach vertritt in Disziplinarangelegenheiten die Anklage in erster und zweiter Instanz.

8. Diese Ausführungsbestimmungen treten, in dem 1. Jänner 1944 in Kraft.

Triest, am 8. Dezember 1943.

Der Leiter der Justizabteilung:
Dr. Paul Messiner, e. h.

Izvršilne določbe

k naredbi Obersten Kommissars in der Operationszone »Adriatisches Küstenland« vom 19. Oktober 1943 o preprečanju zlonamernega izkoriščanja izvršilnih možnosti v Ljubljanski pokrajini.

Zaradi preprečevanja zlonamernega izkoriščanja izvršilnih naslovov (eksekucijskih naslovov) v Ljubljanski pokrajini, posebno takih za izpraznitve stanovanj in obrtnih prostorov ali za ružbe in preokaz prejemkov iz plač in plačil, izdajam v dopolnitve obstoječih zakonitih predpisov sledeče

Izvršilne določbe:

Člen 1. Izvršilno sodišče (eksekucijsko sodišče) more na predlog dolžnika ukrepe za izvršbo vsake vrste — tudi če jim ne nasprotujejo siceršne zakonite določbe — v celoti ali deloma razveljaviti, prepovedati ali začasnno odložiti, če se po pretrusu vseh okoliščin, zlasti upravičene potrebe po zaščiti upnika, pokaže, da je njegov nastop proti dolžniku trdota, ki težko nasprotuje zdravemu občutku.

Člen 2. Če dolžniku ni bilo mogoče pravočasno obrniti se na izvršilno sodišče (eksekucijsko sodišče), more sodni izvršilni organ izvršbo (eksekucijo) odgoditi do odločbe izvršilnega sodišča (eksekucijskega sodišča), če se mu verjetno izkaže, da so dani predpogoji po členu 1.

Člen 3. Odredbe v členu 1 omenjene vrste more sodišče spremeniti ali razveljaviti, če je to v stanju razmer umestno.

Člen 4. Izvršilne določbe stopijo v veljavo s 15. decembrom 1943.

Trst, 9. decembra 1943.

Vodja pravosodnega oddelka:
Dr. Paul Messiner, s. r.

Izvršilne določbe

k naredbi Obersten Kommissars in der Operationszone »Adriatisches Küstenland« vom 19. Oktober 1943 o spremembah disciplinskih predpisov za sodnike, državne tožilce, advokate in javne notarje v Ljubljanski pokrajini.

Ustavitev poslovanja Vrhovnega sodišča in Vrhovnega državnega tožilstva v Ljubljani je izzvala potrebo spremeniti

disciplinske predpise za sodnike, državne tožilce, advokate in javne notarje.

Na podstavi podeljenega mi pooblastila (čl. 7 naredbi Vrhovnega komisarja z dne 19. oktobra 1943) odrejam tedaj za čas ustavitve poslovanja Vrhovnega sodišča in in Vrhovnega državnega tožilstva v Ljubljani sledeče:

1. Cl. 28-I, II zakona o sodnikih z dne 8. januarja 1929 (Sl. list št. 7 z dne 8. januarja 1929) se spremeni in se mora glasiti:

»V disciplinskih zadevah proti sodnikom vseh sodišč Ljubljanske pokrajine z izjemo disciplinskih zadev proti predsedniku apelacijskega sodišča, odloča v prvi stopnji disciplinsko sodišče pri apelacijskem sodišču v Ljubljani. Le-to obstoji iz predsednika apelacijskega sodišča ali njegovega namestnika ter iz štirih članov in štirih namestnikov iz vrst sodnikov apelacijskega sodišča v Ljubljani.«

»V drugostopni disciplinskih zadevah proti sodnikom vseh sodišč v Ljubljanski pokrajini ter v disciplinskih zadevah proti predsedniku apelacijskega sodišča (proti temu v prvi in drugi stopnji) odloča plenarna seja apelacijskega sodišča v Ljubljani.«

2. V disciplinskih kazenskih zadevah proti predsedniku apelacijskega sodišča (čl. 32-I zak. o sodnikih) vrši predpreiskovalni organ, ki ga postavi vodja pravosodnega oddelka pri nemškem svetovalcu v Ljubljani za vsak primer posebej.

3. V disciplinskih zadevah proti vrhovnemu državnemu tožilcu v Ljubljani (§ 18-I zak. o državnih tožilih z dne 21. marca 1929, Sl. list št. 73 z dne 28. marca 1929) pravilno Uradni list št. 138-38 z dne 11. aprila 1929) odloča v prvi in zadnji stopnji plenarna seja apelacijskega sodišča v Ljubljani. Kot tožilec nastopa organ, ki ga postavi za vsak primer posebej vodja pravosodnega oddelka pri nemškem svetovalcu v Ljubljani.

4. § 93-III zakona o advokatih z dne 17. marca 1929 (Sl. list št. 65 z dne 19. marca 1929) se spremeni in se mora glasiti:

»Za odločanje o prizivih in pritožbah je pristojno apelacijsko sod. v Ljubljani.«

5. § 102-I zakona o advokatih se spremeni in se mora glasiti:

»Apelacijsko sodišče v Ljubljani odloča v disciplinskih zadevah proti advokatom in advokatskim pripravnikom skupaj z advokati kot sodniki v senatu, ki obstoji iz predsednika apelacijskega sodišča v Ljubljani ali njegovega namestnika ter iz po dveh članov apelacijskega sodišča v Ljubljani in iz po dveh članov iz advokatskega stanu Ljubljanske pokrajine.«

6. § 77-I, zadnji stavek o javnih notarjih z dne 11. sept. 1930 (Sl. list št. 220 z dne 26. sept. 1930) se spremeni in se mora glasiti:

»... v drugi stopnji plenarna seja apelacijskega sodišča v Ljubljani.«

7. Vsi drugi disciplinski predpisi v členih 28 do 54 zakona o sodnikih, § 18 zak. o državnih tožilih, v poglavju IX in X zakona o advokatih in v §§ 186 do 210 zakona o notarjih se uporabljajo smiselno ob upoštevanju izprememb v organizaciji sodišč in državnega tožilstva. Na mesto disciplinskega sodišča pri Vrhovnem sodišču stopi disciplinsko sodišče apelacijskega sodišča v Ljubljani. Na mesto plenarne seje vrhovnega sodišča stopi plenarna seja apelacijskega sodišča v Ljubljani. Višji državni tožilec v Ljubljani zastopa oboje v disciplinskih zadevah v prvi in drugi stopnji.

8. Te izvršilne določbe stopijo v veljavo s 1. januarjem 1944.

Trst, 8. decembra 1943.

Vodja pravosodnega oddelka:

Dr. Paul Messiner, s. r.

Nesrečen padeč z vlaka. — Adolf Sedmak je na glavni postaji v Trstu skočil na vlak, ko je ta že odhajal s postaje. Pri skoku je tako nesrečno trebil ob vagon, da je padel na tla in si močno poškodoval levi del telesa. Prepeljali so ga na kirurški oddelk bolnišnice, kjer bo moral ležati najmanj pet tednov. Adolf Sedmak je doma od Sv. Križa.

Zastrupitev z alkoholom. — Preveč konjaka je popil Ciril Caldi, 46 let star in stanujoč v ulici S. Maria. V prostorih tvrde Ciment na trgu Guidi Neri je Caldi popil tako količino konjaka, da se zdravniki o njegovi usodi niso mogli izjaviti.

poročali v Džučiju. Dal jim je odročiti glave. Vendar se niti kasneje ni dalo ugotoviti, ali so govorili resnico ali ne. Nihče namreč ni mogel nikdar zvedeti nič natančnega, kako je Džučij prav za prav umrl. Zlobni jeziki pa so celo šušljali, da so Džučijevi bratje pri njegovi smrti tudi imeli svoje prste vmes.

Če je Džingiskana Džučijeva smrt hudo potrla je še bolj razočarala njegove brate. Mislili so namreč, da bodo podedovali Džučijev delež in Džučijev predprike. Pa so se uredili. Džingiskane je namreč odredil, naj severne pokrajine, ki jih je upravljal Džučij, za vse večne čase ostanejo pod upravo njegovih potomcev. Zakon, ki je to določil, je dobil takšno besedilo, da ga ni bilo mogoče obiti ali ga karkorkoli razveljaviti.

Ostale pokrajine svojega cesarstva je razdelil Džingiskan med ostale tri sinove. Vsi sinovi so bili ubogljivi in poslušni, a hkrati temeljiti in drzni vojskaki. Koga izmed njih naj bi imenoval za velikega kana — za svojega naslednika? To odločitev je prepustil državnemu zboru, ki naj bi izbral velikega kana šele po njegovi smrti. Samo tako mimogrede, neobvezno in med štirimi očmi pa je svoji najbližji okoličnici večkrat omenil, da bi bil najbolj ljubeznjivi in med ljudstvom najbolj priljubljeni sin Ogotaj morda najbolj

Nove prijave dodatnih nakaznic za ročne delavce

S 1. februarjem 1944 bodo vsem osebam, ki iz kakršnega koli naslova prejemale dodatne nakaznice za ročne delavce, te dodatne nakaznice ukinjene.

V mesecu februarju bodo torej prejemale dodatne nakaznice za ročne delavce le tiste osebe, ki bodo sanje na novo zaprosile oziroma predložile nove prijave. Te prijave morajo biti splane na pol pole pisarniškega formata v dvojniku in morajo vsebovati sledeče podatke:

Ime in priimek delavca, osetovo ime, rojstne podatke (dan, mesec in leto), ime družinskega poglavarja pri katerem stanuje, točen naslov, točen opis dela, ki ga delavec opravlja in naslov delodajalca.

Pravilno in točno izpolnjene prijave

bodo delodajalci vlagali na mestnem preiskovalnem uradu v palači Bata, I. nadstropje v času od 3. do vključno 8. januarja 1944. Osebe, ki v tem času ne bodo predložile prijav, ne bodo prejele dodatnih nakaznic za mesec februar 1944.

Mestni preiskovalni urad bo te prijave predložil Provedu in oceno in presojo, če dodekate za ročne delavce prošniku res priliče. Pri tem bo po nalogu nadrejenega oblastva postopek strog in natančen. Zato naj ne vlagajo prijav za ročne delavce razni pisarniški in vlagi poklici (inženirji, tehničarji, skladiščniki, trgovski pomočniki, akviziterji, inkasanti itd.), katerim dodekate ne pripada, ker s tem le ovirajo redno delo in poslovanje.

GOSPODARSKE VEŠTI

Srbski proračun

Beograd, 1. jan. Sedaj objavljeni proračun srbske vlade bo imel v letu 1944 9,68 milijard dinarjev dohodkov in izdatkov (lani 8,48 milijard dinarjev). Predvideni so sledeči izdatki za vzdrževanje državne uprave: finančno ministrstvo 1,27 (lani 1,107) milj. dinarjev, ministristvo za gradnje 159 (lani 154) milijonov, gospodarsko ministristvo 300 (lani 230) milijonov. Davki bodo dali 3,072 (lani 2,846) milijard dinarjev dohodkov; carine in kolkovine 1,93 (lani 1,27) milijard dinarjev. Uprava državnih monopolov bo imela 2,5 (lani 2,7) milijard dinarjev presežka.

Gospodarski položaj Francije

O francoskem gospodarstvu v letu 1943, je objavil ministerjalni ravnatelj dr. Michel pregled v zadnji številki »Nemško-francoskega gospodarskega časopisa«. Cilj vlade je, da postavi Francijo zopet na zdravo gospodarsko in kmečko podlago, in da dvigne francosko gospodarstvo na čim višjo stopnjo. Gospodarski nacionalizem ni nikak nasprotnik mednarodnega zamenjavanja blaga in ostalih pridelkov. Nemška država je marljivo podpirala izmenjavo pridelkov z drugimi državami. Medtem ko je bil pred vojno uvoz blaga v Francijo skoraj dvakrat tako visok kakor izvoz, prekaša danes izvoz blaga iz Francije uvoz za skoraj sto odstotkov. Vsekakor je nujno potrebno, da je Francija v tesnih stikih posebnih z nevtralnimi državami in da z njimi trguje in zamenjuje pridelke za blago, ki ji primanjkuje. Nemčija rada nudi svoje skušnje in znanja, da jih Francija lahko s pridom izkoristi. Francija bo lahko, ker ima jako rodovitno zemljo, z intenzivnim gospodarstvom dosegla iste uspehe, kakor Nemčija. Ker je dovoz olja iz Afrike popolnoma prekinjen, bo nujno potrebno v tem pogledu marsikaj spremeniti. V novem letu bo 400.000 hektarjev zemlje posejane z oljčnimi semeni. Površina lanenih nasadov, ki je znašala v letu 1941. 23.000 hektarjev, bo povišana na 50.000 hektarjev. Tudi gozdnemu gospodarstvu bo treba posvečati posebno pažnjo. Zaradi novega reda na lesnem trgu, je bilo mogoče doslej precejšnje množine mehkega lesa razposlati v razne dele Evrope.

Notranje posojilo na Madžarskem. Madžarska vlada proučuje vprašanje oddaje premoženja. Računajo, da bo znašala oddaja 12% in sicer bo treba to plačati v treh letih. Do sedaj davki na Madžarskem še niso bili tako visoki kot v drugih državah. Pri ljudskem dohodku v znesku 15 milijard pengov so znašali direktni davki samo 670 milj. pengov.

Bolgarska preskrba. Posvetovanja o izvedbi celotnega načrta preskrbe z živilo so bila zaključena dne 30. dec. 1943. Uspeh posvetovanj bo objavljen. Vsekakor so bili doseženi rezultati, ki bodo pripomogli do temeljitega rešenja tega perečega vprašanja.

Vigo, 4. jan. Zaradi pretiranih zahtev in pošiljk anglosaškim silam morajo sedaj srednje in južne ameriške države, ki jih je nahujskal Roosevelt, da so stopile v vojno stanje, začeti uvažati nekatero najnujnejše življenjske potrebščine. Mehliška kontrola življenjskih potrebščin je sedaj izjavila, da bo morala začeti uvažati argentinsko zmznjeno meso. Mehlika je namreč prodala v Združene države veliko količino mesa in živine. Tudi braziljska vlada je morala začeti z uvažanjem carine prostega mesa iz Argentine.

Nemško-španski sejmi. Med Nemčijo in Španijo obstajajo že stoletja dobri in za obe deželi koristni gospo-

darski odnosi. Tudi v drugi svetovni vojni se ni v izmenjavi blaga med obema deželama ničesar spremenilo. Nemški delež pri španskem uvozu in izvozu je jako velik, kar je dokaz velike zmoglosti nemške industrije. Končni številki o prometu leta 1943. še nimamo, toda iz dosedanjih rezultatov vemo, da je mnogo višji ko v letu 1942. Nemčija je v glavnem uvažala mnogo strojev, dalje farmacevtske proizvode, papirno celulozo.

Elektrifikacija železnic v Čile. Združene države so odobrile čilski vladni kredit v iznosu 30 milijonov dolarjev za elektrifikacijo železniške proge Santiago—Talca.

Uvoz nemških strojev v Romunijo. Zakonski dekret je označil uvoz strojev in strojnih naprav iz Nemčije kot prost carine, v kolikor obsega vsoto 100 milijonov nemških mark, ki je bila določena v industrijsko izpolnjenem Romunsku. To olajšavo bodo uživala le podjetja, ki odgovarjajo zakonu o pospeševanju narodne industrije in ki same potrebujejo uvožene stroje.

Oljarstvo v Banatu. Meseca marca 1942 je bila v Banatu ustanovljena družba Oleum, banačka d. d. za oljna semena, ki si je zadala svrhu pospeševanja kulture oljnatih rastlin v Banatu. Ze 1. 1942 se je površina pod sončnicami zelo povečala, pa tudi donos je bil dober. V letu 1943 je ostala površina neizpremenjena. Ker so skladišča v Banatu pripravljena samo za pšenico in slivno, je bilo treba začeti z zgradbo 14 velikih skladišč za sušenje in 10 sušilnic. Čisti dobiček družbe za lansko leto znaša 1,2 milj. din.

Težave ameriških železnic V zvezi z nesoglasji, ki so nastala zaradi med železnike delavstva in nameščenstva, smo zvedeli še naslednje podrobnosti: vsi delavci na železniceh Združenih držav pripadajo združenjem, katerih je 21. Od teh ima 16 ime »pavšnih združenj« in v teh je večanjen 1,1 milijona delavcev. Ostalih 5 združenj — »aktivnih« — pa ima 300.000 članov, ki ga sestavljajo vlakovspremno osebje — strojniki, kurjači, vlakovođe, sprevozniki, zavirači. V mezdni pogajanjih so slednji nastopili kot posamezne skupine. Še meseca januarja 1943 so zahtevali 30 odstotno zvišanje mezd. Vse zahtevek so predložili narodni delavski zbornici Združenih držav, ki pa ji nikakor ni uspelo doseči poravnave. Predsednik Roosevelt je meseca maja t. l. ponovno urgiral rešitve, toda zaman. Pogajanja so se vlekle cele mesece in končno je zbornica predložila povišanje mezd na uro za 4 cente. Roosevelt je ta predlog predložil ravnatelju za gospodarsko stabilizacijo in ta je dovolil povišanje mezd le za 15 odstotkov. Za bazo so vzeli starije mezd dne 1. 1. 1941. »Aktivna združenja« s tem niso bila zadovoljna ter so napovedala stavko. Odločitveno večina je glasovala, da se stavka prične dne 30. decembra t. l. »Pasivna združenja« so vložila zahtevek po 30 odstotnem povišanju mezd meseca septembra 1942. Pogajanja so končala v mesecu decembru lanskega leta brez zaključka. Predlogi za povišanje na uro, ki bi naj znašalo od 4 do 10 centov, je ravnatelj za gospodarsko stabilizacijo odbil. Na seji, ki se je vršila dne 23. decembra in na kateri so prisostvovali zastopniki železniških družb in železniških nameščencev, ni bilo mogoče doseči sporazuma v vprašanju plač in mezd.

Saditev tobaka na Hrvaškem. Ravnateljstvo državnih monopolov je dovolilo za leto 1944 nasaditev 330 milijonov tobaknih sadik. Cene za prezem tobakne žetve v letu 1944 so določene za Dalmacijo in Hercegovino od 8 do 72 kun za kilogram, za Bosno od 8 do 32 kun. Sezonska doklada bo pa določena kasneje.

zveza z Ljubljano slaba, se je zdelo prevzvišenemu g. škofu umestno, da imeli komunisti pod seboj skoraj vso Do-

Džingiskanovi Mongoli na pohodu

Podobne love, čeprav v manjšem obsegu, je Džingiskan privrejal vsako leto na jesen. Vee druge letne čase pa je bil lov strogo prepovedan in se nihče divjadi ni smel dotakniti.

Po veličastnem lovu je krenil Džingiskan z vso vojsko naprej proti domovini. Spotoma se je marsikaj zamislil nad usodo svojega cesarstva in žalosten se je razodeval svojim najstarejšim bojnim tovarišem: »Veste, tako se bo zgodilo, kakor vedno. Povečvam: moji sinovi in vnuki se bodo oblačili že v svilo; rajde bodo živeli v gorkih, udobnih deželah, kakor v naši trdi domovini; zanemarili bodo naše čudovite, tako zveste mongolske žene; vzeli si bodo tuje in lepe, a pomekuzene ženske. Ne bodo se več spominjali, da smo jim mi preskrbeli vse to udobje in razkošje in da smo prav zato tolikokrat stradali, trpeli pomanjkanje in žejno; da smo prav zato toliko pretrpeli, da so bila naša telesa kar posuta z brazgotinami; in morda se bodo še norčevali iz nas.«

Med takimi črnimi mislimi je prišel Džingiskan domov. Tu ga je kmalu zadel hud udarec. Džingiskan je namreč sklical poseben zbor, na katerem

je hotel točno določiti prestolonasledništvo. Vsi sinovi, vsi vnuki so prišli na zborovanje, ki naj bi določilo vrstni red Džingiskanovih naslednikov in določilo tudi do vseh podrobnosti vso ustavo ogromnega mongolskega cesarstva. Le Džučij je poslal sporočilo, da je hudo bolan in da zato ne more pojezditi k očetu na obisk.

Kan se je te novice zelo prestrašil in je takoj odposlal oglednike proti severu, pa tudi najboljše zdravnike, ki jih je premogel. Ko so se vrnili ogledniki in zdravniki, so mu poročali, da visokosti princa prvorojenca sploh niso našli, ker je že nekaj mesecev bil neprestano — na lovu.

Tedaj pa je zmanjkalo Džingiskanu podprljenja. Ogorčenost je prevladala njegovo ljubezen, zato se je odločil, da bo neubogljivega sina s silo naučil poslušnosti. V nekaj dnevih je dal zbrati veliko število najboljših in najhitrejših konjeniških odredov.

Z njimi je hotel ukrotiti nepokornega sina. Prav v tistem jutru, ko naj bi vojska krenila proti severu, pa je prišla novica, da je Džučij umrl. Ta novica je kar strla Džingiskana. Takoj je naročil, naj mu privedejo oglednike in zdravnike, ki so mu tako čudno

poročali v Džučiju. Dal jim je odročiti glave. Vendar se niti kasneje ni dalo ugotoviti, ali so govorili resnico ali ne. Nihče namreč ni mogel nikdar zvedeti nič natančnega, kako je Džučij prav za prav umrl. Zlobni jeziki pa so celo šušljali, da so Džučijevi bratje pri njegovi smrti tudi imeli svoje prste vmes.

Če je Džingiskana Džučijeva smrt hudo potrla je še bolj razočarala njegove brate. Mislili so namreč, da bodo podedovali Džučijev delež in Džučijev predprike. Pa so se uredili. Džingiskane je namreč odredil, naj severne pokrajine, ki jih je upravljal Džučij, za vse večne čase ostanejo pod upravo njegovih potomcev. Zakon, ki je to določil, je dobil takšno besedilo, da ga ni bilo mogoče obiti ali ga karkorkoli razveljaviti.

Ostale pokrajine svojega cesarstva je razdelil Džingiskan med ostale tri sinove. Vsi sinovi so bili ubogljivi in poslušni, a hkrati temeljiti in drzni vojskaki. Koga izmed njih naj bi imenoval za velikega kana — za svojega naslednika? To odločitev je prepustil državnemu zboru, ki naj bi izbral velikega kana šele po njegovi smrti. Samo tako mimogrede, neobvezno in med štirimi očmi pa je svoji najbližji okoličnici večkrat omenil, da bi bil najbolj ljubeznjivi in med ljudstvom najbolj priljubljeni sin Ogotaj morda najbolj

primeren za velikega kana. Sin Džagataj, ki je bil zelo moder in tenkoven, bi bil prav gotovo najprimernejši da bi varoval nedotakljivost tako svetega zakonika, kakor je bila jasa. Tretji sin, njegov najmlajši ljubljeneec, Tuluj, pa bi morda lahko prevzel vrhovno poveljstvo nad armado.

V resnici je kljub takim pogovorom Džingiskan prepustil te osebne odločitve državnemu zboru. Vse drugače pa je bil postopal, ko je šlo za njegovo premoženje. Tu stari možakar ni okleval. Smatral je vso plodno zemljo, vso živino in vso armado za svojo zasebno lastnino. Z vsem tem je lahko storil, kar se mu je zljubilo, ne da bi se menil za državni zbor.

Kljub temu se je tudi pri delitvi imetja držal stare mongolske navade. Po tej pripadajo sinovom očetove prihoditve že za njegovega življenja. Dobe jih starejši sinovi. Mlajši sin pa ostane pri očetu in šele po očetovi smrti podeduje rojstni dom in družinsko premoženje. Tako je tudi za Džingiskanove dediče postala razdelitev premoženja čisto jasna zadeva. Džagataj je dobil osvojenca ozemlja na zahodu. Ogotaj pridobitve na vzhodu. Tuluj pa naj bi po očetovi smrti dobil mongolsko prdomovino, pa tudi vojsko, črede in vse očetove zaklade.

Stari Džingiskan je dobro vedel, kaj dela, ko je med svoje sinove raz-

delil dediščino, držeč se starih šeg in navad. V svoji ljubezni je bil prav tako velik kakor je bil velik v svrhu. In neizmerno je ljubil svojega najmlajšega sina Tuluja. Ta je dobil po stari navadi tudi armado. Kdor pa je imel armado, je bil in ostal neomejeni vladar Mongolije. Njegovih 100 tisoč mož je bilo najboljši porok, da mu nikdar ne bo mogel nihče oporekati pravice do mongolskega cesarstva. In prav to je Džingiskan hotel doseči.

Siva, stara leta na kraju življenja so še čakala Džingiskana. Pa tudi ta zadnja leta so mu še nagrmadili celo kopico nalog v notranjosti države same. Spoznal je, da bi se

Novoletno oznanilo Primorskim Slovincem

Slovenske oddaje radijske postaje Jadranko Primorje so se začele

Trst, dne 3. decembra 1944.

Danes ob 18.15 se je prvič glasila slovenska beseda iz tržaškega radia. Je to dogodek, ki pomeni velik mejnik v zgodovini slovenskega ljudstva na Primorskem in v Goriškem. Zahvala gre nemškimi oblastmi, ki z velikim čutom pravičnosti in modrim uvaževanjem ljudskih potreb skušajo Slovincem dati to, kar jim po pravici gre.

Tosno ob 18.15 se je pričela oddaja s slovensko narodno pesmijo. Nato je napovedovalec pozdravil naše primorske sorodjake. Sporočil jim je, da bo odlej oddajal Slovenski radio Jadranko Primorje vsaki dan ob 18.15 na valu 225. V lepi, gladki književni slovensčini, ki jo primorski Slovenci tako radi poslušajo, jim je razložil pomen in namen slovenskega radia v Trstu. Prečital je nemško vojno poročilo in nalo v kratkih stavkih podal važnejše dogodke iz časa svetovne. Posebno pazljivo bo poslušal slovenski radia v Trstu našim krajem ter Slovincem.

Ker je danes borba proti komunizmu osnovno hotenje zdravega slovenskega ljudstva, je bila prečitana proklamacija Poveljstva Slovenskih narodnih straž v Trstu, ki kliče vse poštene in zavedne mlade Slovence v skupno fronto proti komunizmu, ki hoče Primorsko spremeniti v pogorišče in grobišče Slovencev. Ta poziv je bil že objavljen tudi v časopisu.

Nato je spregovoril primorskim in goriškim Slovincem Poveljnik Slovenskih narodnih straž v Jadrankem Primorju.

Govor poveljnika Slovenskih narodnih straž

Primorski in goriški Slovenci

Novo leto 1944, v katero smo stopili, tudi vam po dolgi in težki leti prinaša izgleda boljše in boljše bodočnosti, dani vam obzorje temnejše težke oblake odgovornosti in zavesti, da boste morali sami pošteno prijeti za delo in sodelovati pri gradnji take bodočnosti našega naroda, kakršno si ves pošten del slovenskega naroda želi in žamiliša. Nič čudnega ni, da v tem trenutku stopa pred Vas odločilna zahteva: Ne stojte ob strani, da Vas usodepolni čas za vedno ne prehiteli in pokopljete.

Leto 1944 vam je po slovenskem radiju Jadranko Primorja prineslo novo oznanilo: lepoto slovenske materije, besede in čar slovenske pesmi. Izpolnila se vam je dolga želja Vsak dan Vas bomo po radiju seznanjali z vsem, kar danes boli, žali in peče nas Slovence, vam skušali zagrenjene ure olajšati s slovensko pesmijo in glasbo ter vam obenem skušali pokazati kot k soncu in veselju, do katerega imamo pravico tudi mi. Majhen narod smo, a hočemo kljub temu postati enakopravni vsem ostalim narodom mlade Evrope ter ravno v sedanjih časih, ko

naš narod preživlja tolike muke in preizkušnje, kovati svojo boljšo bodočnost. Po 25 letih molka in trpljenja ste s pomočjo velikega nemškega naroda dosegli, da lahko mirno govorite svoj jezik, zapojete slovensko pesem in kot narod, ki noče izumreti, temveč znova in znova dokazovati svojo voljo do življenja, stopate v slovensko šolo. Za to se moramo zahvaliti velikemu nemškemu narodu, ki sredi strašne borbe za svoj obstoj, ki jo boste z vsemi zavezniki narodi, našega malega slovenskega naroda ni prezrl, temveč mu je dal vse, kar mu je ugrabila preteklost, ne glede na to, da je bilo to za njegovo življenje nujno potrebno.

Primorski in goriški Slovenci

Naš narod je na težki poti svojega življenja, po krvi in žrtvah, ki so mu jih zadajali — žal Bog! — njegovi lastni sinovi, prispel na križišče, kjer se bo moral odločiti za ceno življenja, ali pa omahnuti na stezo smrti.

S svojim delom in obnašanjem v najbližji bodočnosti bo moral dokazati svojo politično zrelost in voljo, da si v težkih urah ohrani mir na svojem ozemlju in varnost svojih družin, moral bo pokazati razsodnost, s katero bo odklanjal vsa nespametna in lažna gesla tujih in neodgovornih elementov, ki nakladajo narodu žrtve, katere ogrožajo že njegov obstoj.

Mi vsi dobro vemo, da mislite trezno in pošteno ter skušate služiti svojemu narodu, vendar pa — žali — ponekod ugotavljamo, da je mnogim še nejasno, kako bi se udeležili poslabšati naš položaj. Če bi se nadalje naselili na limanice tujim in neodgovornim ljudem, ki nimajo za Primorje prav nobene ljubezni, ne razumevanja za Vaše potrebe in Vas silijo v nove žrtve, katerim konca ne vidite in namena ne poznate! Vaše lepe in skromne, s tolikimi žulji, trpljenjem in žrtvami zgrajene domove hočejo porušiti v kup razvalin in v pepel, kar vedo, da iz razvalin in pepela raste občutek zapostavljenosti in gneje, kar je potrebno, da vas kot brezdomce potegnejo v vrste svetovnih prekrucuhov, razpetih hočejo Vaše družine, da bodo še bolj dvignili v Vas čustvo zanemarjenosti in zapuščenosti, napravili Vas hočejo za sužnje in to ne samo na telesu, temveč tudi po duhu,

Vaše domove in Vaše družine vsužnjiti idejam, katere s slovenskim narodom in njegovo krščansko preteklostjo nimajo ničesar skupnega in k njegovi bodočnosti ne morejo doprinesti drugega kot kup razvalin in njegovo popolno uničenje.

Prepričani smo, da v svoji znani treznosti in razsodnosti ne boste tega nikdar dovolili, temveč boste trdno zgrabili vajeti svoje usode, ki si jo boste v bodoče kovali sami!

Skrajni čas je — to sami na tihem priznavate — da poskrbite za varnost domačega krova, svojih vasi, trgov in mest. Ta tiha in skrita misel, ki jo gojite v svojem srcu, mora postati glasna zahteva in Vas združiti vse, da boste v Narodnih stražah, ki se bodo pod poveljstvom slovenskih častnikov začele v najbližji bodočnosti snovati po vsej Primorski — po vsem goriškem, tržaškem in istrskem ozemlju, sami znali braniti svoje domove in varovati svoje življenje. Kje in kako se boste priključili, o tem Vas bomo po potrebah obveščali.

Slovenska Ljubljana in ljubljanska pokrajina sta se po težkem trpljenju in ogromnih žrtvah zavedli, kaj je potrebno. Isto bomo napravili tudi mi, da ohranimo red, premoženje in čast slovenskega naroda. Slovenska Brda, Tolminska, Cerkljanski hribi, Notranjska. Kras in Istra objokujejo preveč krvavih žrtv internacionalizma in banditov. V zadnji uri, ko gre za vse, pokažite in dokažite narodno složnost, zavest in razsodnost, da si ohranimo mir in spoštovanje, svoje domače oblasti v spoštovanju starih šeg in izročil, svoje vere in svojega jezika, kakor so nam vse to izročili naši starši in pradedje, pričimo novo leto miru in dela za blagor slovenskega naroda!

Odločne, jasne, a vajetko resne besede moža in častnika, ki se zaveda svoje odgovornosti in dolžnosti do tako težko preizkušene naroda, bodo vzbudile globok odmev pri vseh zavednih Slovincih in prepričali smo, da se bodo vsi, prav posebno mladina zbrala okrog nje, da rešimo naš narod pred pogibom sedaj, ko se je zasvitala zarja boljše bodočnosti.

Med vso oddajo so se vrstile plošče slovenskih narodnih pesmi, ki jih bodo sedaj primorski Slovenci prepevali s svojimi ubranimi in krepkimi glasovi.

Takega župana so nam ubili

Ižanski »narod« je sodel svojega župana Mirkota Merzela. V komunistični republiki dela namreč vse »narode«. »Narode« je tožil, sodel in obsodil, obsodbo naj pa izvrše komunisti. »Narode« pa ne pomeni tukaj prebivalstva. Pravi narod je bil namreč zelo zadovoljen. Tudi nasprotniki so ga spoštovali in cenili. Za »narode« zadostuje v komunistični republiki malo ljudi, zadostujejo tudi samo ženske, da celo ena sama. Tak »narod« je obsodil svojega župana na smrt.

Mirko Merzel se je rodil na Igu dne 1. aprila 1901 kot sin trgovca in posestnika. Ljudsko šolo je obiskoval na Igu, gimnazijo v zavodu Sv. Stanislava, vendar je moral zaradi prezgodnje očetove smrti študij prekiniti. Poveštel se je trgovini in kmetiji, katero je prevzel po svojih materi. Bil je tudi zelo spreten ševalar. Že iz mladih let je bil član Orla in Prosvetnega društva, kjer je deloval tudi še kot župan. Bil je odličen igralec na domačem odru in neprekosljiv cerkveni pevec. Kljub obilnim županjskim in gospodarskim skrbem je bil na koro pri obeh dopoldanskih in popoldanskih opravilih in to do svoje smrti.

Župan je postal — kot zadnji izvoljeni župan dne 12. dec. 1937. Odbornik okrajnega cestnega odbora v Ljubljani pa je bil od leta 1935. Njegova zasluga

je, da so se vse ceste v njegovem okraju temeljito popravile in obnovile. Predvsem je tu poudaril njegovo zaslugo za znižanje zloglasnega klanca na Jezeru na cestni progi Podpeč—Ig. Dosegel in deloma tudi urenil je kanalizacijo Iga in tudi izvršil načrt za regulacijo Iga, po katerem so zadnja leta do vojne tudi že stavili nove stavbe. Izpeljal je regulacijo studena na Igu, obnovitev obiškega doma in se neprestano trudil, da se napelje elektrika, kar se je izvršilo meseca novembra 1939. Kot župan je bil neumorno delaven za svojo občino, katero je dvignil na zavidljivo višino. Celokrajni glavar je to priznal, ko ga je pohvalil, da je najpridnejši župan v celotnem glavarstvu. Odlični šef za vse občinske uslužbenke, za katere je skrbel prav po očetovski. Sam pa je delal za občino tako rekoč brez nagrade. Do občanov je bil ekrajno korekten in pravičen. Vendar pa je bil miselnosti, da ni dobro z ljudmi samo vzdihovati, ampak je treba večših spregovoriti tudi trdo in odločno besedo.

Doba njegovega županovanja je bila zelo burna. Razni vpoklici obveznikov, živine in vozil na vaje, poskueva, delna in splošna mobilizacija. Po prelomu Jugoslavije je doživel dvakratno zasedbo po Italijanih in dvakratno po komunistih. Prišel je čas, ko je vse breme prebrane viselo na občini. Vse bi živelo rado na javne stroške. Naš župan se je trudil, da je izposloval kolikor mogoče veliko podpor iz raznih javnih fondov. Do 8. septembra 1943 je bilo izplačanih podpor v znesku 520.000 lir.

Kakor vsakdo, ki deli dobroto, tako je bil tudi naš župan deležen nehalčnosti. Kdor je več dobil, ta je bolj zabavljaj, posebno se je v tem odlikoval

Danes pred sto leti — 7. januarja 1844 — se je rodil v Hrvačini pri Ribnici Anton Škrabec, ki je znan slovenskemu in vsemu slavističnemu svetu po svojem redovnem imenu o. Stanko Škrabec. Bil je namreč franciskanec, urednik tretjereknega glasila »Cvetje z vrhov sv. Franciške«, ravnatelj franciskanske redovne gimnazije, ki je umrl v ljubljanskem franciskanskem samostanu 6. oktobra 1918. leta, torej pred 25 leti, v starosti 75 let. V samostan je stopil po maturi, študiral tri leta na graški univerzi in bil profesor na franciskanski gimnaziji v Kostanjevici pri Gorici do vojne, ko se je kot begunec preselil v Ljubljano, kjer je umrl.

Tako je bilo njegovo življenje skromno in tiho kot je tiho meniško življenje, potekajoče v molitvi in — v delu. In po tem delu, ki ga je p. Stanko opravljal še poleg dušebrižništva — je postal v vsem svetu, ki se zanima za slovenski jezik, slaven kot eden najboljših poznavalcev slovenskega jezika, gotovo pa slovenskega glasoslovja. Kaiti od prve pravice, ki jo je priobčil l. 1870 v izvestju novomeške gimnazije: »O glasu in naglasu našega knjižnega jezika« dalje, je ves svoj prosti čas posvečal samo raziskavanjem slovenskega jezika ter ga uravnaval nazaj k edino pravemu izvoru, ki mu je izreka 16. st. Vse drugo, kar so hoteli Levstik in dr., da bi sedanji knjižni jezik nategnili na etimološko staro slovensko kopito, je zavrnil. Tako je s svojim delom dal trdno osnovo današnjemu knjižnemu jeziku, ki mu je določeval pot izreko, pravopis in pravo razlago. Za to svoje ogromno in natančno ter plodno delo je o. Stanko vporabljal — platnice svojega stanovskega rednega glasila »Cvetja iz vrhov sv. Franciške«, ki so odlej postale slavne ter so zale v vse največje svetovne knjižnice ter na delavne mize največjih jezikovnih učenjakov. S temi razpravami, ki jih tu ne moremo navajati, je postal o. Škrabec oče slovenske fonetike kot znanosti. Njegovo življenjsko delo je obstajalo v tem, da je ugotavljal pravilno slovensko izreko ter pravi

vilno slovensko pisavo. Ni ga skoraj bilo pojava v slovenskem jeziku, da bi se ga o. Škrabec ne lotil na svojih platnicah ter ga razložil. Tako je mnogo mrtvih oblik iztrebil iz slovenskega knjižnega jezika, mnogo starih etimologiziranih zavrnil, in obudil zopet živ jezik. V tem je bil o. Škrabec pravi realisti, ki je ljubil in terjal v sodobnem jeziku žive oblike in izraze, in tudi sam pisal krasen jezik. V vsem je bil Škrabec genialen jezikoslovec, vzor takim učencem, kakor sta Breznik in Ramovš, ki sta gledala v njem svojega predhodnika, resnično na modernih temeljih delujočega slovenstva. Dr. Breznik je malo pred njegovo smrtjo začel izdati njegove Izbrane jezikoslovne spise pri Leonovi družbi, ki mu je z njimi postavila najlepši spomenik. Toda izdaja je ostala fragment, zato imajo platnice Cvetje še vedno izredno znanstveno veljavo.

O. Škrabec pa ni bil samo slovenist, temveč tudi duhovni pisatelj, ter se je zelo zavzemal za protikolobolno gibanje med Slovinci. V svetovno lingvistiko pa je posegel s svojim izumom skupnega svetovnega jezika, nekakega »esperanta«, ki ga je krstil — »evlilija« (leporočje). Toda z njim ni prodir.

Tako se spominjamo danes 100-letnice velikega učenjaka, ki so ga cenili največji slovenski jezikoslovci, in ki je bistveno pomagal pri oblikovanju današnjega slovenskega knjižnega jezika. Breznikova slovnica in današnji pravopis temeljita namreč na njegovem principu. Ob smrti sta njegovo ogromno delo ocenila oba največja nadaljevalca njegovega dela, prof. Ramovš in ravnatelj Breznik, ter oba označila njegovo kulturno veličino in pomen njegovega dela z besedo, da je bil »eden največjih slovenskih mož zadnjega desetletja, gotovo pa najboljši slovenski glasoslovec«.

Spomin na skromnega meniha, ki je v majhni celici z ljubeznijo likal svojo drago slovensčino, bo živ, dokler bo donel njegov blagoslavni jezik v zboru svetovnih občevalnih glasov! td

Komunistični kolhozi v Beli Krajini

Komunisti so za božič ustanovili na več krajih v Beli Krajini kolhoze. V Črnomlju so prav okoli praznikov ljudem prepovedali kuhati in jesti doma. Po brali so vsa živila, shrambe vse izpraznili in ukazali, da se morajo za naprej ukiniti vse zasebne kuhinje. Črnomaljši so bili prisiljeni, boljše mešani in preprostejši ljudje, na hrano k skupnemu kotlu. Tako so imeli tisti, ki so se prej navduševali za komunistični raj, priložnost spoznati njegove prednosti. Videli so prav nazorno, kakšno enakost prinaša komunistem. Saj iz skupnega kotla niso dobivali take hrane, kot jo ima o praznikih najboljši mešan, ampak še slabšo, kot jo ima najpreprostejši človek. Podobne ustanove kot v Črnomlju so uvedli komunisti tudi v Gradcu in na Suborju.

Ljudje v Beli in Suhli Krajini prebirajo z velikim zanimanjem naše časopise, kolikor jih morejo dobiti. Komunisti namreč store vse, da bi to preprečili, ker se boje, da bi ljudstvo iz časopisov zvedelo resnico.

Dohod v zaklonišče mora biti neoviran. - Predmete na hodnikih in stopniščih vseh nadstropij, ki bi ovirali hiter dohod na podstrežje ali v zaklonišče, je treba odstraniti.

Za Zimsko pomoč

Iz pisarne odbora za »Zimsko pomoč« smo prejeli: Prvi hišni lastnik, ki je daroval za Zimsko pomoč, je bil inž. L. Majce z zneskom 500 lir.

Za informacije glede »Zimske pomoči« kličite 47-71 (int. 40) Prostori »Zimske pomoči« so v Puceljnjevi ulici 9-L, levo. Darnarje prispevke pošiljajte po čekovnih polničnicah na »Pokrajinski podporni zavod — Zimska pomoč« ček. račun 16.580.

Vsem, ki se obračajo na Zimsko pomoč: »Nihče ne sme biti brez dela brez LASTNE krivde, nihče ne sme stradati, če NE MORE delati!« (Iz govora gosp. predsednika Leona Rupnika.)

Iz Trsta

Prve letošnje umetnostne razstave v Trstu. — V nedeljo so se v raznih tržaških galerijah začele prve letošnje umetnostne razstave. V »Galeriji Trieste« je odprl svojo razstavo tržaški slikar Rudi Čebolin ki razstavlja 19 del. V »Galeriji Michelazzi« sta odprla svojo razstavo dva slikarja iz Reke in sicer Knollseisen in Hajnal. Prvi je prinesel 40 del, drugi pa 20, večinoma motivi iz Istre in Dalmacije.

»Janko in Metka« na tržaškem odru. — Jutri v četrtek bo v gledališču »Verdie« prva letošnja predstava opere »Janko in Metka«. Po tem delu bodo predvajali balet »Copelia« od Delibesa.

Nesreča pri delu. Pri delu v mizararni se je težje ponesrečil 17letni Marjan Živic, stanujoč na cesti Longera 75. Bolnišnico bo mogel zapustiti čez tri ali štiri tedne.

Der Kommunist: »Genosse Bauer, diesen Ochsen kaufe ich für 4000 Lire. Ich gebe dir diesen Zahlungsschein zu 5000... und du gibst mir noch 1000 Lire.« Der Bauer: »Bitte, ich gebe ihn lieber umsonst!«

Komunist: »Tovariš kmet, tegale vola mi boš prodal za 4000 lir. Tu imaš bon za 5000, torej mi daš 1000 lir nazaj!« Kmet: »Jojmene! Kar zastonj naj ga vzamejo!«

»SVET« Vam nudi bogato čtivo

F. CHIESA

82

Amarilis

Saj res! Zakaj?... Seveda... Ker me je oče ob odhodu pobil. Drugič je bila vsela, ker jo je Ariana ljubeznivo pogledala ali morda je bila vzrok kaka bratova beseda, ki naj bi značila razumevanje, ljubezen ali kaj podobnega.

Bolj redko se je zgodilo, da jo je prevzela veselost, ker je sama naredila kaj dobrega. Saj je bila ta dobrotnost v njej nekaj vsakdanjega. Danes pa je bilo drugače. Morda zato, ker je vreme bilo tako čudovito. V prazničnih dneh, se vsakdo rad nališa; nič ne de, če je obrazek majhen, nekaj brezpomembnega, kakor je to, da obdrži staro in že oguljeno torbico.

Saj sonce osvetli tudi še tako majhno stvarco.

V.

A nenadoma se nič več ne svetlika. Ko je Amarilis šla po glavnem trgu, je zagledala brata, ki je sedel pred kavarno v družbi treh tovarišev in dekleta z zlatimi lasi. Aminta je pravkar prizigal tovarišici cigareto in zdela se je, da sestre niti ni opazil. Amarilis je odhitela naprej, kot da bi ga tudi ona ne bila videla. Ko pa je dospela do ozke in strme ulice ob robu mesta, je Aminta prihitel za njo.

»Ti si tu, Amarilis!«

»Ti si, Aminta!«

Kakor da bi se ne bila videla in niti ne mislila drug na drugega. Pogledala sta si v oči in Amarilis je dejala:

»Videla sem te. Bil si v družbi, zato te nisem hotela motiti.«

»Lahko bi pristopila. Sicer pa sem to videl tudi jaz, a te nisem hotel poklicati. Veš zakaj?«

»Mislim, da lahko uganem.«

»Zdi se mi, da ne moreš uganiti. Če mi dovoliš, da ti povem resnico, nisem imel poguma. Oprost! Nikakor ni prav, da hodiš okrog tako oblečena.«

Amarilis je pogledala svoje čevlje.

»Se ti ne zdi, da sem dovolj elegantno oblečena?«

Pomilovanja si vredna, deklica,« je dejal Aminta in jo pogledal od glave do nog.

»Nikar ne bodi užaljena,« je pristavil in jo prejel pod pazduho s pokroviteljsko kretnjo, kot skrben starejši brat. »Nikar ne bodi užaljena, draga.«

Dolgo ji je govoril z nenavadno dobrohotnostjo in deklici se je zdela, da sliši očeta. Govoril je o spodobnosti in dostojnosti, da se je treba izogibati pretiravanjem in da ne smemo videti vse črno...

»Torej vse poznato...«

»Rožanto. Tega nisem trdil. Tudi mi smo imeli črne dneve. A kdo jih nima? Zdaj pa so minili. Nima več pomena, da si nalagaš nepotrebne žrtve... Nikar ne bodi užaljena. Nihče ne bo podočeval

tega, kar si storila za nas. A zdaj je dovolj. Več ni treba.«

Ker jo je hotel še bolj prepričati, da je že na konju, ji je začel razlagati, kako zelo pomembna je trdka, pri kateri je uslužben. Izdelovala je novo vrsto radijskih aparatov, ki so po kakovosti prekašali vse druge, njihova cena pa je bila smešno nizka. On sam je prevzel nalogo, da ga bo razpečeval.

»Torej nisi več pri Lavaggettiju?«

»Ah, kaj, Lavaggettij! Kaj vendar misliš! Da bi vse življenje čepel v tisti baraki in postavljaj kmečke parčke pred fotografski aparat in jim priporočal, da se morajo smehljati!«

Nato je začel zopet pripovedovati o svojih načrtih. Kmalu dobi avtomobil, da si bo olajšal propagandne poti.

»Že zdaj te vabim, da se popelješ z menoj kolikorkrat boš hotela... Čemu neki se smeješ?«

Amarilis ni odgovorila. Sople je nekoliko s težavo, kakor da bi jo bila strma cesta utrudila.

»Le smej se. Dolgo se že pozna v vem, kaj pomeni ta smeh. Vedno si mi s tem dajala pogum. Prav tako tudi oči... Zdi se mi, da še vidim njegov pomilujoči pogled... A zdaj bom pokazal, kaj znam. Le smej se. Vse vas bom prišilil, da umrjete od jeze.«

Amarilis je poznala te izbruhe: užaljeno samoljublje, zavest lastne nespodobnosti in resnično trpljenje.

»Aminta...« je začela z glasom polnim usmiljenja. A prav v tem trenutku so se odprla vrtna vrata vile; mimo katere sta šla, nato jo je zmotil ropot avto-

mobila, potem pa mimoidoči ljudje. Ko je bila cesta zopet prazna, se je Aminta že zopet spremenil. Ponovil je stavek o »nepotrebnih žrtvah«, poudaril, da je treba čuvati ugled in bi govoril še bogve kaj. Toda Amarilis ni mogla več zdržati in mu je rekla:

»Že prav. A pozno je že in moram iti.«

VL

Cele pol ure je hodila ne da bi vedela kam gre. Cesta se je polagoma dvigala navzgor med travniki, njivami in gozdičji. Tu in tam se je razprostirala dolinica, boli zelena od ostale pokrajine. Amarilis je morda opazila od časa do časa sončno vreme in smejočo se naravo. Njen zamišljen pogled je obstal za trenutek na rumenem šopu trobentice, na beli hišici, ki se je svetlikala med drevjem, na evetih obzidkih, ki so se raztezali preko griča in omejevali njive. Nekaj časa ni videla več nič posebnega; samo ecsto, ki je vodila skozi vas.

Ni opazila svetlikajočega se vodnjaka, preko katerega se je razlivala voda. Šla je brezbržno mimo skupine hiš, ne da bi se zmenila za malega piščka, ki je skočil izza grma in ji hotel steči veselo naproti. Ko pa je videl, da se ne zmeni zanj, je začel divje lajati. Toda vse dekletove misli niso bile podobne temnim oblakom. Tu in tam se je med njimi videla sončna pokrajina z belimi vasicami in modrim jezerom. Ko je dospela na vrh griča, je spoznala Marijino kapelico, zeleno tratico, obdano z nizkim zidom in opazila je celo majhno kuščerico na zidu. Videla je

vse, kot da bi bila popolnoma budna in se vprašala: »Čemu sem prišla semkaj?«

Tuicu, ki nas vpraša, čemu smo prišli, prav lahko odgovorimo, da nas je krasno vreme privedlo v sončno naravo in odgovor bi bil popolnoma na mestu. Če pa kdo vpraša samega sebe, tak odgovor ne zadostja in tudi ne zadovolji. Čemu torej? Zakaj ji je nesrečni Aminta tako govoril? Res, kar ji je rekel o nepotrebnih žrtvah, to jo je najbolj bolelo. Kakor se je razveselila vsake malenkosti in je bila še preveč vesela, tako jo je tudi silno bolela vsaka majhna stvar. Kako neki. Pameten človek na poti domov ne zavije na stranpot med gozdove, zaradi nespametne besede... Vrniti se mora.

Naredila je nekaj korakov v nasprotno smer, toda zopet je obstala in sedla na prag kapelice. Ni se ji ljubilo vrniti se. Da bi se vrnila? Kam?

Hiša v Ronchetti ji je živo stopila pred oči, tako da bi se je skoraj lahko dotaknila, da bi slišala škripanje vrat in šum korakov. Videla jo je prav takšno, kot je bila v resnici in vendar čudno spremenjeno. Videla je obe ženski, maceho, ki je leno poležavala v postelji ali v naslonjaču zamašena in rumene polti. Njeno jadikovanje je prihajalo tiho — iz grla, ne da bi se bilo treba ustom premikati. Skoraj edini znak življenja je bilo svetlikanje njenih oči, ki jo je zagledala steklenico... Pa Ariana... Kaj je bilo Ariani? Žko se je vrnila iz Švice, je bilo kakšna štirinajst dni vse v rodu. Pridno je delala ves dan in ropot pisalnega stroja je odmeval po hiši. Resno je pomagala pri hišnem delu.

Delavke tov. »Stora« obsodile komunizem

Pisali smo že, da imajo protikomunistična predavanja med delavci ugoden odmev. Komunisti so sicer napeli vse sile, da bi ohranili čim večjo razdaljo med delavci in predavatelji. Ker si niso upali organizirati nasprotovanj s sabotažami, z direktnim odporom, so hoteli učinek predavanj zmanjšati s pasivno rezistenco. Ukazovali so delavcem, da se ne smejo spuščati v kakršnekoli debate s predavatelji. Njihova prizadevanja pa so se povsod izjalovila.

Danes prinašamo primer tovarne Stora, kjer so imeli komunisti močno postojanko. Zdej je tam okoli 100 delavk. Pred vojno je imela v tovarni vsa oblast Jugoslovanska strokovna zveza. Delavstvo je bilo naravnost zagrizeno nasproti vsaki protikomunistični akciji. Zaupniki JSZ so terorizirali vso tovarno. — Kako močan je bil ta teror, si more predstavljati le oni, ki pozna razmere med delavci in ve, kaj vse so si komunisti in njihovi priganjanci, kršćanski socialisti, upali. Na ustanovni občni zbor Zveze združenih delavcev so prišli razgrajati člani JSZ, tako da so se morali udeleženci občnega zbora preseliti v

drug lokal. Seveda je taka moč JSZ v tovarni Stora pripomogla, da so mnoge delavke plačevale pozneje, ob nastopu Osvobodilne fronte zanje znatne prispevke in so pridno sodelovale pri ofarski propagandi.

Ko so se začela protikomunistična predavanja v tovarni, so jih delavke sprejele z napetim pričakovanjem in z molkom. Po prvem predavanju ni bilo še nobene debate. Pri drugem predavanju so se slišali medklici — dol s komunisti, proč z nevrtači! Po predavanju je kazalo, da ne bo nobene debate. Vendar so se oglasile najpogumnejše delavke in začela se je zelo živahna debata, v kateri so delavke same poudarjale, kolikšno škodo prinaša komunizem vsemu slovenskemu narodu, in še posebej delavcem, katerim sicer lažljivo obeta najlepšo bodočnost, pač pa suženjstvo in smrt.

Tako je tudi v tovarni Stora, ki je bila včasih tako močna trdnjava JSZ in komunizma in še zdaj ni vse počiščeno, led prebit. Tudi tu je delavstvo spoznalo in javno izpovedalo, da mu more komunizem prinesiti le nesrečo.

Devetdesetletnica delavne Slovenke

Službovala je v Ljubljani, Trstu in Aleksandriji, naučila se je nemščine, italijanščine in arabščine

Dne 4. t. m. je praznovala gošpa Verž Fani rojena Strupl pri svoji nekakšnji trgovki Vidmarjevi 99-letnico svojega rojstva. Rodila se je dne 4. januarja leta 1854 v Dvorjanih in bila krščena pri krstnem kamnu župne cerkve v Cerkjah. Njena

botra se ga je pred krstom nekoliko preveč navlekla in jo je domov grede v enegu izgubila. Njen boter jo je rešil in srečno prinesel domov. Ljudsko šolo je izdelala s tremi odlikami, kar je kazalo, da se bo tudi v življenju odlikovala. Ker je bila iz številne družine, je odšla z 21. letom v Ljubljano služiti. Zнала je peči tako dober kruh, da so jo gosposinje iz Ljubljane in okolice hoteli izpraševati, kako ga zamesti. Precej let pozneje jo je poklical njen stric k sebi v Trst, kjer se je v kuhinjo še bolj izpopolnila. Poročila se je z mestnim stražnikom Veržem, ki je po nekaj letih zakona umrl. Aristokratska družina jo je poklicala v Aleksandrijo, kjer se je pričela tudi arabščine, tako da je govorila poleg materinskega jezika še tri druge: nemščino, italijanščino in arabščino. V Aleksandriji se ji je nudila ugodna prilika, da je kupila veliko pe-

karilo z vsem inventarjem vred za 400 gld. Njena pekarna je zaslovela daleč okoli. Po 16 letih se je naša jubilarica vrnila v Trst in potem leta 1905 v Ljubljano. Pa tudi tu si ni dala miru, temveč je opravljala razne posle. Bila je šest let za hišnico pri pok. ravnatelju Novaku v Tavčarjevi ulici, vmea pa se je pečala s peko izbornih hlebkov in štrukljev za razne trgovke s pecivom. Marsikatera ljubljanska boljša gosposinja je dobila od nje dobre recepte za izredne jedi. V septembru leta 1910 se je udeležila pod pokroviteljstvom tedanjega knezoškofa s tristo drugimi soudeleženkami romanja v Sveto deželo. Nosila je ševilko 21, katero hrani še danes poleg drugih spominov iz Jeruzalema in s Svetega groba. Pred svetovno vojno se je preselila v Kamnik, nato pa spet v Ljubljano. Vse svoje življenje je bila samo enkrat nekaj bolna, pa so ji le s težavo vsilili zdravniško pomoč. Še pred tremi leti je kuhala in pekla pri svoji nekakšnji obedu za 14 oseb, dokler je ni zadela nesreča, da je padla na vrtu in si zlomila nogo. Od tedaj je priklenjena na posteljo, vendar pa je še vedno popolnoma priselna in živahna, čita brez oči in se zanima za vse dogodke. Kar lepo jo je videti, kako si ogleduje s svojimi bistriimi sinjimi očmi številne obiskovalce, ki ji čestitajo k doseženemu življenjskemu jubileju. Tem se pridružujemo tudi mi in ji želimo, da naj bi obhajala svojo stoletnico v prav takem zdravju in zadovoljstvu, v kakršnem je danes.

Študentovo življenje v novem času

Ali ste kdaj študirali na univerzi? Ne? Skoda, lahko vam je žal. Ne zato, ker ne znate reševati diferencialnih enačb ali ne veste, kje se vlagar revizija, ampak zato, ker je študentovsko življenje vključno vsem tegobam polno smeha in veselosti. Danes smo v vojni, to se pozna povsod, to občutijo tudi akademiki. Izvečine so akademiki razumeli, kaj je njihova dolžnost v teh časih in so se prijavili k domobranstvu. Zdej jih lahko vidite, ko korakajo na vaje in pojo »pest jeklena, srce je vroče, narod naš umreti noče« — v boju, v boju, v boju... Niso pa oblekli vsi, ki so domobranci, uniform. Nekateri imajo tako zapozle, da so ostali v civilu in živijo naprej na svojih stanovanjih, kot dole. Le, da ne hodijo več k predavanjem in ne posedajo ob skriptah, ampak vrše drugo delo.

Zanimalo me je, kako žive ti fantje. Rad bi vedel, kaj je še ostalo od nekdanje študentovske romantike in kakšne spremembe je prinesel novi čas. Zato sem jih obiskal kar v njihovem študentovskem domu. Iznenada, nenapovedano, da bi jih dobil pri njihovih vsakdanjih opravilih, take, kot so sami med sabo, za kulisami.

Bilo je na praznik, okoli devetih dopoldne. Potrkal sem pri enem izmed znancev. Ravno je kahal zajtrk na električnem kuhalniku, zase in e za par tovarišev — koruzne žgance. Zraven je krpal nogavico. Namesto gobe je imel od-

služeno električno žarnico. Prišel je malo v zadrego, a se je koj znašel. Ponudil mi je stol in je po nekaj besedah odšel klicati fante k zajtrku. Tačas sem si ogledoval sobo. Na mizi genjaleni nered: vse vprek leže Westphalova fizika in počež Peterlinova skripta, črnilnik in dva peresnika, steklenička z rdečim tušem; radirka, žlica za obuvanje čevljev, pismo, pepelnik, krušna karta, 30 centesimov drobiča, nož, časopis, klobuk, molitvenik in... ampak fantje že prihajajo, ni več časa za ogledovanje. Fantje vstopajo, oboroženi z žlicami. Pepe jo nosi celo na rami, kakor motiko. Poznam se dobro z vsemi, saj smo bili skupaj v internaciji, zato jim ni nič nerodno, da sem jih zalotil pri pojedini. Takoj gredo na delo. Nekaj časa je vse tiho, sliši se le ropotanje žlic. Vsak molči, da ga ne bi drugi prehiteli pri jedi, ko bi govoril. Zato govorim samo jaz: na moja vprašanja mi odgovarjajo kratko, v telegrafskem stilu. Ko pa je zajtrk končan, se razvije pogovor. Najprej potoji vsak svoje lastne skrbi. Ivan mora še likati hlače. Pepe se mu smeje. On ima že zlikane, vso noč je ležal na njih. Pavle pripoveduje, kaj je videl doma, kjer je bil pred nekaj dnevi.

Toda mene zanima, ali je to res vse, kar delajo ti fantje in o čemer se imajo pomeniti. »Fantje, saj se čisto zgubljate v malenkostih. Danes so vendar večje stvari. Kaj delate, ko se drugi pripravljajo na boj?« jih izzivam, da bi mi

Poljci na braniku proti komunizmu

D. M. v Polju, 3. januarja.

Občina Devica Marija v Polju je bila včasih legio komunizma za naše podežlje. Tu so razvijali svojo delavnost ljudje, ki so danes vodilni člani komunistične stranke. Edo Kardelj je dolgo časa razpredal svoje mreže. Že pred kakimi desetimi leti je poskrbel, da je šlo iz Polja v Moskvo na komunistične šole. Leta 1938, pa se je kar za stalno preselil v Polje. Živel je v divjem zakonu z Maček Pepco, znano komunistično delavko v Saturnusu. Poleg Kardelja so bili v Polju še Mazovec Josip, Maček Leopold, Oeppek Angela, Maček Ivan in Jože. Pred vojno je živel v Polju tudi Lovrenc Kuhar, visok funkcionar komun. stranke.

Kaj je novega pri naših sosedih

S Spod. Stajerskega

Božična prireditev v Mariboru. Zvezno vodstvo štajerske domovinske zveze je priredilo božično prireditev, katere se je udeležil zvezni vodja Steindl in drugi predstavniki in člani zveze. Po lepih božičnih pesmih je imel še nagovor vodja zveznega urada Hackl, na kar se je razvil prisrčen tovariški večer.

Božičnica v Trbovljah. V prostorih delavskega urada za trboveljsko okrožje je bila prirejena božična prireditev za vse delovne žene iz okrožja. O socialnih nalogah v okrožju je govorila voditeljica delavskega urada gospa Kaiserfeld, ki se je vsem zahvalila za doslej opravljeno delo.

Nesreče. Enoletni Karel Drozd iz Zuzma se je poparil z vročo kavo po obrazu in rokah. — 35 letni pleskar Edvard Kikelj iz Maribora je po nesreči ujel v oko drobec stekla, ki mu je ranil beločnico. — 28 letni poljedelski pomožni delavec Vincenc Simončič iz Gornje Radgane je z desnico zašel v stiskalnico, ki mu je zmečkala tri prste. — 36 letni Avgust Romih iz Selnice ob Dravi je padel s poda in si zlomil nekaj reber. Vsi ponesrečenci se zdravijo v mariborski bolnišnici.

Jubilej dvajsetletnega gasilskega dela. Božične slavnosti mariborskih prostovoljnih gasilcev so se udeležili številni odlični gostje z županom Knausom, policijskim ravnateljem dr. Wallnerjem, višjim upravnim svetnikom dr. Badiom in policijskim majorjem Buchholzom na čelu. Po poročilu okrožnega vodje Volleja o delovanju gasilcev in potem ko so počastili spomin v preteklem letu umrlih tovarišev, je povzel besedo župan Knaus in v daljšem nagovoru orisal za sluge okrožnega vodje Volleja za gasilstvo v času njegovega dvajsetletnega poveljevanja. Zvrstilo se je še več govornikov, ki se jim je okolišni vodja Volleer zahvalil za obljubo, da bo dal vse svoje moči na razpolago narodu in domovini.

Smrt znanega rudarja. 19. decembra je umrl v Trbovljah upokojeni rudar, 84 letni Jakob Rzeničnik. Pokojni je bil 42 let kopač v rudniku. Bil je priljubljen pri svojih predpostavljajih. Tovariši so ga spoštovali zbog pridnosti pri delu.

Nesreče. V Studencih je poškodoval ogenj 27 letno poljsko delavko Rozalijo Letonija, ki je dobila težke poškodbe po rokah in hrbtu. — Mlatilnica je odrezala kaj povedali. »Prosim, tudi te stvari so važne,« ugovarja Ivan, in danes se me nismo o njih, ker drugače ne utegnemo. Tudi mi smo domobranci in imamo čez teden obilo dela. Evo, ta je pri signalnem tečaju. Pravkar je dobil uniformo. Tu je kapa. (Posadil si jo je postrani na glavo in je še zadeklamiral — on rad deklamira — »vi drugi imate službe, vi drugi imate denar, jaz pa imam po strani klobuk, kaj mi vse drugo mar!«) Ta tu je medicinec in pomaga v domobranski ambulanti, oni poje v radiu pri domobranci oddajah, oni je pri propagandi... kaj še kdo hoče od nas? Vmes pa, za odhiti včasih pogleda kateri se v skripti, da ne pride čisti iz tira. Danes na primer sem se naučil, da je odvod kvadrata neznanika...«

Drugi, ki niso tehniki, si mašijo ušesa, da mu pokažejo, kako malo jih matematika zanima. Pogledam na uro: deset minut do deseti; oditi moram. »Slovenski domobranci, zdravo!« jih pozdravim. »Bog daj!« mi odgovore enoglasno, z nasmejanimi obrazi. Še ko grem po stopnicah, mi zveni njihov pozdrav po ušesih in odhajam vesel, da so tudi ti fantje fantje na pravem mestu.

Komunisti so pridno delali zlasti v krščansko socialističnih organizacijah. Uspehi njihovega dela so se pokazali po razslu Jugoslavije in ob ustanovitvi Osvobodilne fronte. Danes so v hribih vsi bivši vodilni člani Jugoslovanske strokovne zveze.

Toda tudi protikomunistična akcija v Polju se je kmalu začela. Ustanovila se je vaška straža, ki je trdovratno kljubovala napadom številnih komunističnih tolpe. Zdej imamo v občini močno domobransko posadko, ki kaže odločno voljo pomešiti s komunizmom. Ta bo napravila temeljito čiščenje in red v nekdanjem centru komunističnega dela. Polje bo moralo postati spet čisto slovensko. Zdej je na najboljši poti do tega.

Z Goriškega

Na cesti, ki vodi iz Postojne v Senožeče, so bili ustreljeni trije moški. Za dva je ugotovljeno kako se pišeta. Prvi je bil Fr. Vram, drugi pa Franc Ješe. Pri tretjem niso našli nobenih listin, tako da niso mogli ugotoviti, kdo je bil. Trupla vseh treh so prepeljali v mrtvašnico tržaške bolnišnice.

Razdeljevanje drv. Goriški agrarni konzorcij deli v skladišču v ulici Fajtega hriba drva. Na odrezek št. 65 dobi vsaka oseba 30 kg drv.

V Rintah so neznanec ranili 19 letnega Josipa Oblaka iz Trsta. Streljali so nanj iz zasode. Nevarno ranjenega so prepeljali v goriško bolnišnico.

Iz Hrvaške

Zvišana poštna tarifa. Z novim letom so bile v Neodvisni Državi Hrvaški povisane poštno tarife za pisemski, brzojavni in telefonski promet. Poviški se sučejo med 50 in 100 odstotki.

Izmenjava dobrin med NDH in Bolgarijo. Pred nedavnim so se začela pogajanja za novo hrvaško-bolgarsko trgovinsko pogodbo. Dokler pogodba ne bo sklenjena, bosta državi izmenjavali dobrine s posredovanjem zasebnih izvoznikov. Hrvaška bo dobavljala kemikalije in drva, Bolgarija pa premog, semena, papirko in zelenjavo.

Oddelek za načrtno gospodarstvo v hrvaškem poljedelskem ministristvu je bil ustanovljen z namenom, da bi se dvignil poljedelski donos v državi. Oddelek bo skušal posplošiti smoteno obdelovanje zemlje in bo podpiral nabavo dobrega semena, zlasti pa bo skušal podpirati nabavo sodobnih poljedelskih strojev, ki naj bi dokončno izpodrinili vsaj slabe lese ne pluge. V nekaterih pokrajinah države pride namreč še danes na en želenen plug kar pet lesenih. Istočasno bo oddelek skušal pospeševati primerno uporabo umetnih gnojil.

Zvišan proračun mesta Zagreba. Predlog za proračun mesta Zagreba za leto 1944 znaša vsega skupaj 1503 milijone kun. V primeri z letom 1943 je proračun narastel skoraj za polovico. Lani so namreč proračunski dohodki in izdatki znesli za mesto Zagreb 835 milijonov kun.

Jubilej hrvaške orlovske zveze. 16. decembra lani je minilo 20 let, odkar je bila ustanovljena hrvaška orlovska zveza. Bila je to organizacija katoliške mladine in je bila njena glavna naloga telesna vzgoja, zlasti telovadba. Ob jubileju so se biviši Orli sestali na Kaptolu v Zagrebu.

Knjiga o Poglavinu. Poverjenik za vzgojo in propagando v glavnem ustaškem stanu, prof. Daniel Crljen je napisal knjigo »Naš Poglavin«.

Sita vrana lačni ne verjame! - Človek pa ima razum in ve, da se marsikomu krog njega slabo godi. - Zato darujte za Zimsko pomoč!

Krivi preroki

V listu Kološanom (2, 10) se vzporeja krst kot obreza Kristusov. Po tem je močno verjetno, da se misli tudi na male otroke; kajti obrezo, ki jo primerjajo krstu, to obrezo so kot znamenje članstva pri verski občini dajali že deci. Saj ima krst malih otrok vendar tudi verski smisel: izbris krivde izvirnega greha in uvrstitve v občestvo svetnikov.

Ako se o duhovnih predstojnikih prvi (1 Tim. 3, 4...), da bi naj svoje otroke vzgajali dostojno in v pokorščini, da bo to v malem obsegu podobno njihovega delovanja v občini, je pač skoraj verjetno, da so otroci krščeni. O predpisu pa, da bi morali negodno otroke krščevati, ne vemo iz apostolskega časa ničesar. Prav gotovo pa ni bilo nobene prepovedi, ali celo da bi kdo razveljavil tak krst. Adventisti se pa seveda delajo, kakor bi se mogli sklicevati na kdo ve kake podatke. In to je golo kljubovanje trmastih ljudi.

Stara cerkvena zgodovina razločno kaže, da prvotno ni bilo o tej zadevi nobenega pravila.

I. Na zahodu se je običaj krščevanja otrok kmalu udomačil.

Irenej, ki sega s svojimi mladostnimi zvezami še v Janezov krog, piše v svojem delu proti herezijam (krivim naukam): »Vsi se po Kristusu (s krstom) prerajajo k Bogu: dojenčci, деца, dozorevajoči, mladina in odrasli.« seveda, ker so vsi skupaj rodbina za zveličanje, ter morajo zato imeti znamenje članstva. To je bilo v drugi polovici drugega stoletja; torej med letoma 150 in 200.

Tertulijan je glavna priča za krščanstvo v severni Afriki okoli leta 200. On govori nekje (De bapt. 18) kritično o navadi krščevanja dojenčkov, in meni, da bi bilo bolje, malo počakati, da bi o Kristusu kaj razumeli. Pa ravno njegova kritika potrjuje običaj. In drugje celo sam navaja vzrok za zgodnji krst otrok: Vsak človek pride somadeževane na svet, in sbrer prerajanja iz vode in Svetega Duha ne more priti v nebesa, in se ne posvetiti. (De an. 39-41.) S tem torej sam prekljuje svoje pisme.

Origenes iz Aleksandrije pravi v svojih raznih spisih, da je krščevanje dece anostolska tradicija. (Lev. 8, 3; Lk. 14; Rim. 5, 9.) On zagovarja to navado z izvirnim grehom.

Škof Ciprijan iz Kartage, njegov sodobnik, hoče razumeti običaj krščevanja dece kakor zakonski predpis, zopet zaradi izvirnega greha (Ep. 44.)

II. Na grškem iztoku bi ugledni zastopniki Cerkve rajši počakali, da bi otroci sveto dejanje nekoliko razumeli. Cerkveni oče Gregor Nacijanski meni, da bi naj deca v smrtni nevarnosti krščevali, drugače pa se mu zdi bolje, da bi čakali do kakega tretjega leta. (Govor o krstu 40, 28.) Znano je, da so krst v 4. stoletju radi odlašali, a na splošno ne zaradi kakih religioznih pomislekov, ampak da so mogli še nekaj časa svobodneje živeti, ali pa ker se starši, ki so prebajali v krščanstvo iz poganstva, niso mnogo brigali za krščansko vzgojo otrok.

Samo za 4. stoletje je torej znano, in samo za krščanski iztok, da so čakali s krstom tudi zaradi poštenih razlogov do časa, da se je otrokom prebujila zavest in pamet. Nikdar pa ni nihče nikjer krstila otrok zamestaval kot neprimernega ali celo nesposobnega. Priporočanje krsta male dece je prešlo v 3. stoletju ponekoli v predpis, končno pa v splošno obvezo pravilo, ki ga je tridentinski koncil (V. 4) slovesno potrdil.

Utemeljitev je jasna:

1. Po Svetem Pismu je krščevanje dece verjetno in nikjer ni sledu o tem, da ga ne bi odobraval;
2. kot priporočilo, če tudi še ne kot postava, je običaj po zanesljivih pričah apostolski;
3. izbris krivde izvirnega greha in članstvo pri rodbinski skupnosti vernikov je brez dvoma dovolj močna notranja utemeljitev, razen tega je kot trdna podlaga za vzgojo religioznega življenja po veri;

(Dalje.)

KULTURNI OBZORNİK

Plus D. J.:

P. Plus: Kristus v naših bratih

P. Plusa že poznamo iz njegovih del, prevedenih prej na slovensko: »Bog v nase,« »Izžarevanje Kristusac in Tebi na pote. Sedaj smo po zaslugi Marijine kongregacije duhovnikov in bogoslovcev v Ljubljani dobili v prevodu že četrto knjigo P. Plusa: »Kristus v naših bratih.« Kdor pozna P. Plusa iz prej navedenih del, za tega so naslednje vrstice nepotrebne.

Dobra knjiga si sama dela najboljšo propagando, se rešuje pozabljenosti in stopa k novim nakladam. Bodočnost bo pokazala, da tudi pri Slovencih med take knjige lahko štejemo dela patra Plusa.

Dve stvari pisatelj sam poudari v uvodu, da Jezus Kristus živi naprej v vsakem krščenu človeku in da posebna vez družni ne le kristjane s Kristusom (mistično Kristusovo telo), ampak tudi vse kristjane med seboj, če so združeni v Kristusu. Zgradba dela je preprosta. Prvi del obravnava tri velike zakone našega skupnega življenja: Zakone edinosti, ljubezni in vzajemnosti. Drugi del pa razpravlja o treh najvažnejših sredstvih aposto-

lata: zunanji apostolat, apostolat molitve in apostolat trpljenja.

Knjiga je pisana izredno živo in nazorno, z bogatim materialom zgledov, dejanj, dogodkov in citatov, ki dobro ilustrirajo posamezna poglavja. Zato se tudi knjiga lahko z užitkom čita, kar ne bi bilo mogoče, ako ne bi bilo toliko zgledov, dogodkov in citatov. Pisatelj se je zavedel in je tudi do kraja izvedel načelo, da mora biti tudi knjiga verske vsebine pisana zanimivo in nazorno.

Knjiga ima v posameznih poglavjih čudovita opazovanja in dognanja, tako da je za mislečega človeka branje knjige pravo doživetje. Ko razlaga apostolovo bojanje, češ da svet presoja na splošno vselej po vidnem uspehu, zapise dognanje: »Prava mera naših dejanj je nevidna.« Iz tega pa sledi nauk za apostolskega delavca, da tudi neuspeh lahko v božji previdnosti pomeni uspeh. Ko razpravlja o opuščanju in nevarnosti opuščanja navaja za zgled volitve v Franciji, pri katerih glasuje le nekaj nad polovico volilnih upravičencev. »Drugi se vzdržijo zaradi nezadovoljnosti, lenobe ali predsodkov. Posledic je veliko in znane so, vendar pa mnogo odgovornih

menda pozablja potrkati se na svoje prsti.« Torej politično polje, katero na videz nima prav nobene zveze z verskim področjem. Pa vendar opuščanje in odgovornost za posledice opuščanja.

»Kristus v naših bratih« podaja v drugem delu glavna praktična sredstva, s katerimi bomo mogli v vedno večjem številu in vedno bolj živo pridruževati Kristusovemu telesu ločene, odtrgane ali celo mrtve ude. Če pogledamo po naši deželi koliko ločenih, odtrganih ali mrtvih udov je, ki so bili krščeni in so naši bratje. Kdo jih bo zopet pridružil h Kristusu? Žetev je velika, a delavcev je malo. Če bomo pa take knjige brali v družinah, v organizacijah, če bodo v naših knjižnicah med najbolj čitanimi knjigami, bo pa delavcev vedno več, dobrih, zavednih apostolskih delavcev.

Kdo naj knjigo bere? Naj bi jo bral vsakdo, ki mu je mar zares lepo, vzpodbudno versko branje. Enake knjige za versko branje ne bo dobil kmalu. En razlog iz knjige! Že zato jo moramo prebrati, da bomo prav vplivali na brate v Kristusu. Ta knjiga nam bo šle prav vzbujala zavest, kako vršimo trajno vpliv na svoje brate v okolju. Gre pa za to, ali je ta vpliv dober ali slab. Po zakonu o vzajemnosti trajno nadnaravno vplivamo drug na drugega: »Na vsakogar vplivajo vsi, vsak na vse.« Če se bomo

tega vpliva prav zavedali, se bomo zavedali tudi odgovornosti, ki nam jo tak vpliv nalaga. Iz zavesti take odgovornosti bomo knjigo prebrali ne enkrat, ampak večkrat.

Skromni smo pri nas, ko gre za merilo branja verskih knjig. Zato bi bil ideal, če bi knjigo prebrala vsaj četrtina kristjanov. Pa zavedamo se, kako daleč smo danes od idealnega. Zato bomo skromnejši in si želili, naj bi to knjigo brali vsi člani in soborci KA, torej vsi oni, ki so si izbrali za svoj poklic to, da hočejo Kristusa dati, hočejo Kristusa vrniti bratom, ki so ga izgubili. Dobra knjiga je milost božja. Taka knjiga je Plusov »Kristus v naših bratih, ki trka na naša srca. Ali se temu trkanju ne bomo odzvali?

Dr. Basaj.

Novo skladbe

L. Mav: Luč. 7 pesmi za božični čas (soli-mešani zbor-orgle). Zelo porabna zbirka za božični čas. Najprej prinaša mehko, priščno Maljevo adventno, s katero »Marija prihaja med nas« — da Zveličarja da vsem onim, ki pota zgrešili so v raje. Slede štiri božične: zrasle so iz duha, kakor ga kažejo naše mikavne stare božične, iz duha, ki je oplajal naše najboljše božične skladatelje: Riharja, Sattnerja, Premra. Vsakega, se zdi, v njih srečaš, pa vendar nobenega, ker je v vseh Mav, z

vsem svojim samorodnim bistvom. Posameznim glasovom — nočem reči solistom, saj je izvečine najboljše, da take enoglasne dele pojo vsi pevci istega glasu kakor jih tudi pri Riharjevi, Sattnerjevi, Premrovih božičnih kar redno pojo vsi — posameznim glasovom: sopranu, basu, zlasti tenorju je odmenjena važna naloga; veseli je bodo pevci in poslušalci, če jo pevci dobro izvedejo. — Za božičnimi pride pesem Svetim Trem kraljem, kjer se enoglasje prepleta z večglasjem. In nazadnje še zelo porabna lahka za svečnice, katere dve tretjini odpojeta sopran in alt (dve grlici?), zadnjo pa kratko povzame krepak, mehko izvečine žbor.

Skladbe melodično gladko teko, kakor Mavu sploh, ki je izrazil melodik; pa tudi harmonsko so mikavne; harmonije se v modelacijah, alteracijah živahno prelivajo, vendar ne da bi pevske glasove motile; orgle se velikokrat zelo samostojno, kar orkestralno razpletajo. Tako je naša božična glasbena literatura obogatela s prijetnim delom. — Cena partiturnam 12 lir, glasovom po 4 lire.

Izšla je zbirka pesmi: Dr. F. K. Lukman: »Hvalite Gospoda, otroci!« Osem cerkvenih pesmi za dva otroška glasa z orglami.

Kaj pripovedujejo matrike ljubljanskih fará

Življenje v štirih zunanjih farah in v — deseti

Ker je bilo v novoletni številki »Slovenec« premalo prostora, naj danes omenimo še nekaj dogodkov iz l. 1943 iz župnije sv. Nikolaja. Najbolj pomenljiv dan je bila nedelja 29. maja, ko je prevzeli g. knezoškof dr. Gregorij Rožman z vso slovensko posvetilo ljubljansko škofijo Marijinemu brezmadežnemu Sreču. V veliki hvaležnosti se je udeležila z župnijo vred vsa ljubljana božje službe 14. marca, ko smo obhajali šestdesetletnico našega nadpastirja dr. Gregorija Rožmana obenem z obletnico kronanja sv. očeta Pija XII. V nedeljo, 11. julija je obhajal zlatomašniški jubilej g. apostolski protonotar Ignacij Nadrah, generalni vikar, stolni prošt in vodja duhovskega semenišča. Dne 28. oktobra je pri oltarju Marije Pomagaj v stolnici imel svojo zlato mašo častni kanonik ljubljanskega kapitulja g. apostolski protonotar dr. Franc Ušeničnik, univerzitetni profesor. Dne 29. decembra je obhajal svojo šestdesetletnico g. arhidiacon dr. Tomaž Klinar, kanonik in stolni župnik. Ker je letos že dvajset let, odkar vodi prvo župnijo v škofiji, so se vsi maše, ki jo je opravil pri oltarju Marije Pomagaj, udeležili zlasti članice stolnih kongregacij, ki so prejele tudi sv. obhajilo. Končno pa ne smemo pozabiti še dveh veličastnih slavnosti, ki prigata, kako je posvetil Marijinemu brezmadežnemu Sreču navdala z novo gorečnostjo vse stanovne in vse sloje. Dne 8. decembra so do zadnjega kotička napolnile stolnico dijaške in akademske kongregacije, ki so prišle k ponovitvi posvetitve Marijinemu brezmadežnemu Sreču in k skupnemu sv. obhajilu. Novega leta dan 1944 pa so istotako popolnoma napolnile cerkev sv. Nikolaja članice ženskih kongregacij, ki so ponovile posvetitve in izročile dragocen oltarni prt brezljani Mariji. Pri obeh slavnostih je imel govor prevzeto gospod knezoškof. Za Novo leto želimo vsem tem Mariji posvečenim množicam, da bi vsakdo z ozirom na svoj duhovni napredek in na resno prizadevanje za srečno večnost mogel za svojo osebo reči isto, kar je izjavil o sebi — in nam o tem poroča lanski »Bogoljub«, na str. 214 — sam prevzeto gospod knezoškof dr. Gregorij Rožman: »To kar sem, se imam izključno in edino zahvaliti Marijanski kongregaciji.«

V fari naših zavetnikov

Pogled v preteklo leto nam kaže lep napredek v verskem življenju. Ustanovilo se je »Apostolstvo mož in fantov«, ki ga vodi g. župnik. Društvo si je nadelo zlasti nalogo, skrbeti za udeležbo pri duhovnih obnovah, ki se jih vsak mesec udeležuje že precejšnje število mož in fantov. Zelo delavno je tudi društvo žena in mater, ki pridno deluje zlasti v dohodnostih. Dasi je verska misel zelo napredovala, še kljub temu ni zajeta vsa fara. To nam kažejo podatki o udeležbi faranov pri službi božji. Od 7283 faranov (ljudsko štetje 31. VII. 1943) se je udeležilo 2305 faranov, in sicer 623 moških in 1234 žensk ter 448 otrok, kar znaša 31,6% župljanov.

Kronist je pogledal tudi v matične knjige, ker tudi iz njih razbere duhovno rast fare. Rojenih je bilo 75 faranov: 40 moških, od teh 3 nezakonski in 35 žensk, od teh ena nezakonska. Umrlo je 63 faranov: 35 moških in 28 žensk. Najstarejši moški je bil star 96 let, najstarejša ženska 80 let. Umrli so za različnimi boleznimi, mnogi od njih za kapjo. — Poročenih je bilo 37 parov; 4 pari so se šli drugam poročiti, en par pa je prestopil v katoliško cerkev.

1. I. 1944 praznuje fara 10-letnico svojega obstoja. Njen ustanovitelj kakor tudi njen prvi župnik je bil p. Kazimir Zakrajšek.

Župnija sv. Antona na Viču

V letu 1943 je bilo raz leze vrženih 57 parov, 9 manj kot lani. Od teh je ostalo zvestih svojem patronu sv. Antonu Pad. 41 parov, ki so si pred njegovo podobo obljubili večno zvestobo. Priznati je treba, da se Vičani ženijo po pameti. Glejajo na to, da ni prevelikih razlik in da se ne ženijo niti premladi niti prestarj. Najmlajša nevesta je štela 18, najstarejša žena pa 66 let. Ker je bilo veliko število Vičanov v internaciji, kjer ni bilo misliti na ženitev, je število porok v tem letu manjše za 12.

Ta presneti štoklja nam tudi to leto ni bila preveč naklonjena. Kakor lani je

tudi letos le dvanajstkrat potrkala na okna naših hiš in prinesla 4 dečke in 8 deklic. Bolj radodarna je bila v bolnišnici in štajmerjevem domu, kjer je naše dobre matere razveselila z 61 krepkimi dečki in 30 lepimi deklicami. Med temi sta bila tudi dva brata, ki sta v istem času prišla na svet. Ko pa sta videla, kako žalostne razmere vladajo v naši domovini, sta se poslovila za vedno in odšla v večnost. Na svet je prišlo tudi 6 otročičev, ki pa zama povprašujejo po svojih očkih, ki jih od nikoder ni. Torej je bilo v naši župniji rojenih nad sto otrok (103), t. j. eden več kot lanske leto. — Lani smo dobili 65 dečkov in 38 deklic. (Bog ne daj, da bi šlo v tem razmerju naprej, sicer bi na Viču zmanjkalo deklet.)

Tem novim kričarjem je naredilo prostor nič manj kot 106 preminulih župljanov, za 4 več kot lani. Doma je umrlo 30 moških in 30 žensk, oseb, v bolnišnici pa 27 moških in 19 žensk. Kakor bereš v mrliški knjigi, je največ ljudi umrlo zaradi srčnih bolezni. Toda tudi nesrečna je bila prizanašala, pobrala je 14 oseb. Rak nam je ugrabil 8 ljudi. Štiri Vičane je zadel kap. Nesreča je zahtevala 4 žrtve. Od otrok, ki so komaj dopolnili dve leti starosti, je umrlo pet dečkov. Dokaj Vičanov je doseglo lepo starost. Devet mož in osem žena je umrlo v lepi starosti nad 80 let. Ena Vičanka pa je dosegla celo starost 96 let. Pa bi še živela, ko bi je po nesreči ne povozil vlak. Velika večina Vičanov je umrla spravljena z Bogom. Njih trupla so pokopana na župnem pokopališču na Viču, kamor je bilo pripeljanih 84 oseb, 27 pa jih počiva na pokopališču pri Sv. Križu.

Končno je treba še povedati, da doberšen del viške župnije leži izven žirne meje. Za te ljudi se vsako nedeljo in zapovedan praznik opravi služba božja v opekarni na Vrhovcih. Vodstvo tovarne gre stvari na roko kolikor more. Delavci sami očistijo in pripravijo prostor, dobri verniki postavijo in okrasijo oltar, ostali verniki pa napolnijo prostor, pripravljen za službo božjo.

Sveta Družina v Mostah

Najmlajša ljubljanska župnija se je vsa dosedanja leta ponašala z najbolj aktivno življenjsko bilanco. Lani n. pr. se je rodilo 108 otrok, umrlo pa 54 župljanov. Umrlo je torej natančno polovico toliko župljanov, kot se jih je rodilo. — Letos pa je bilo 87 rojstev in 50 mrliv. Prirastek 37 seveda vsekakor zadovoljiv. Zanimivo je, da je bilo rojenih le 37 deklet, fantov pa 50. Umrlo pa je samo 20 moških, žensk pa 30. Umrlo jih je največ za rakovo boleznijo in kapjo. — Zaradi tega je razumljivo, da so štirje umrli neprevidni. Samomora ni bilo.

Povprečna starost moških mrliv je bila zelo visoka, in sicer 78 let, kljub temu, da ni umrl nihče v starosti 82 let ali več. Najmlajši mrlj je bil star šest mesecev. Pri ženskah je bila povprečna starost 34 let, četudi je dočkala najstarejša ženska 89 let, najmlajša pa 1 leto. Povprečna starost vseh mrliv: 52 let.

Porok je bilo seveda v letošnji vojni dobi tudi manj kot pred vojno: vsega skupaj 47 parov, torej približno 25 parov manj kot v normalnih časih. Najstarejši ženin je bil star 62, najmlajši 19 let, najstarejša nevesta 44, najmlajša 19 let. Povprečna starost ženinov 30, nevest 24 let. Povprečna starost vseh poročenecv 27 let — kar normalno — ne prezgodaj ne prepozno!

Verskih prestopov je bilo 8, in sicer 6 iz starokatoliške, 2 iz pravoslavne vere. Kakor vsako leto, smo tudi letos uredili približno isto število nepravilnih zakonov.

Spodnja Šiška

Življenje naše župnije ni motil noben hujši pretresaljš. Matične knjige ne kažejo dosti drugačnih števk kot v mrlin časih.

Samski stan je pred oltarji naše cerkve zapustilo 51 parov. Dva naša župljana sta se vzela v Ponte del Olivo pri Piacenzi, kjer je bil ženin oficinar. Luš sveta je zagledalo v župniji 61 fantov in 46 deklet. Prav za prav jih je bilo rojenih doma le 8, 81 v porodnišnici, 18 v štajmerjevem domu; skupaj 107 (lani 117, 52 dečkov in 65 deklic).

Doma je umrlo 39 ljudi, 40 pa po bolnišnicah. En faran je bil žrtve komunističnega napada na vlak pri Trebelnem, eden je utonil v Gruberjevem prekopu pri kopanju. Med umrlimi sta bila dva, starejša nad 90 let, 10 čez 80 let, 15 čez 70 let. Pet otrok je umrlo, preden so dopolnili prvo leto.

Zalostnih dogodkov kot prejšnje leto, ko so padali na cestah ljudje, zadeti od komunistične krogle, letos, hvala Bogu, ni bilo.

Bolnišnica — deseta fara

Kakor povsod drugod, tako se pozna vpliv vojne tudi v matičnih knjigah bolnišnice, zlasti v rojstnih knjigah. Prva vojna leta niso mnogo vplivala na padec rojstev in porodnišnic, letošnje leto je pa kar občutno. Dočim je bilo v prejšnjih letih povprečno dva do trikrat več rojstev kot smrti, je padlo letos število rojstev od rekordnega števila dvatisoč v letu 1933. Torej od števila 1403 v lanskem letu, na število 1216 v letošnjem letu. Zlasti so začela padati rojstva proti koncu tega leta. V novembru so bila še tri rojstva več kot smrti, v decembru pa pa že zmaga smrt nad življenjem. Pričakovati je, da bo število rojstev še padalo, ako bo materam z deželo še nadalje zaprt pot v porodnišnico. Sedaj more nuditi porodnišnica zavetje skoraj izključno materam iz Ljubljane ter njene okolice in malemu delu Notranjske, skupno kakih 25 župnij. V decembru n. pr. so mogle iz vse Dolenjske od Skofljice dalje v Ljubljano le 4 matere-poročnice.

Manj kot v rojstni knjigi se pozna vojna v mrliški knjigi. Le mrliške diagnoze, kjer je precejkrat zabeleženo kot vzrok smrti: ustreljen, ranjen od mine ali bombe, pričajo o rdeči zarji revolucije pri nas.

Kot posebnost v mrliški knjigi je tudi to, da jih je umrlo v letošnjem letu v ženski in otroški bolnišnici mnogo manj kot lanske leto, dočim je število smrti v Zavetišču sv. Jožefa precej naraslo. V Splošni bolnišnici je pa bila žena odložila svojo koso skoraj pri istem koraku kakor lanske leto. Skupna mrliška knjiga v Splošni bolnišnici za vse zavode izkazuje skupno število umrlih 810; pretežna večina je ljubljancem, oziroma sedaj po sili razmer v Ljubljani bivajočih stanovalec.

OBVESTILA PREVODA

Prodaja mesa in mesnih izdelkov na odrezek »J-3«

Potrošniki bodo v soboto, 8. januarja, prejeli pri svojih mesarjih 15 dkg govejega mesa in 5 dkg mesnih izdelkov proti odvzemu odrezka »J-3« januarjske živilske nakaznice, izdane od Mestnega preskrbovalnega urada v Ljubljani.

Vsi zavodi in bolnice, kateri prejemajo živila na skupne bone, morajo v petek, 7. t. m. dvigniti bone za nakup mesa na Prevodu, Gosposka ulica 12-I., soba št. 7, od 8 do 10 dopoldne.

Dodelitev mesa mesarjem

Vsi mesarji morajo biti zaradi dodelitve mesa v petek, 7. t. m. točno ob 8 zjutraj na Mestni klavnici.

Dodatne živilske nakaznice za težake bo mestni preskrbovalni urad delil samo po številkah potrdil, tako da pridejo na vrsto v petek 7. januarja 1—100, v soboto 8. januarja 101—200, v ponedeljek 10. januarja 201—300, v torek 11. januarja 301—400, v sredo 12. januarja 401—500, v četrtek 13. januarja 501—600, v petek 14. januarja 601—700, v soboto 15. januarja 701—800, v ponedeljek 17. januarja 801—900, v torek 18. januarja 901—1000, v sredo 19. januarja 1001—1200. Urad pošlje v ta namen vsak dan od 8—12 in od 14—17.30 v I. nadstropju palače Bata, soba 3.

Pišite zalepke

Pokrajinska poštna in brzojavna direkcija v Ljubljani opozarja občinstvo, da ima v zalogi še veliko količino dopisnic in zalepk. Zato priporoča občinstvu, da se v času pomanjkanja znakov poslužuje za dopisovanje teh dopisnic in zalepk.

Največjih resnic življenja se človeštvo prav zave šele v časih najhujše stiske. Kadarkoli se zaradi njegovih napak in zmoti ruši, kar je bilo v teku stoletij ustvarilo posvetnih dobrin, kadar je vsak posameznik ogrožen v samem svojem bitju, kadar tudi najostrejši um ne vidi pred seboj bodočnosti drugače kakor v obliki velike neznanke, takrat se znova odkrivajo skrivnosti, ki jih je bil človek v časih, ko mu je bilo, z vsemi čuti pogreznjenemu v materijo, dobro, pozabil kot nekaj nestvarnega in zato nepotrebnega, neaktualnega, celo škodljivega. To so tiste svete skrivnosti, ki se jim je rogala povprečni izobraženec, za katerega je obstajala samo to, kar je mogoče zagrabiti, uživati in izkoristiti v lastni prid — neprimljive ideje duha in brezovne vrednote area pa so za take ljudi in čase, ki jih vodijo razumari in računarji, gode izmišljotine žrečev in utvare žensk. Toda sveto je sveto, naj ga tudi cela pokolenja v znamenju svoje »znanosti« zametajo (zakaj vsako ima svojo znanost, ki pa ni znanost, zakaj prava je samo ena in večna), in kadar se začne človek majati temelji, ki jih je bil postavil svoji eksistenci in svoji civilizaciji, takrat se spomni biserov, ki jih je v svojem brezumnju, hodeč po blatu teptal.

Med te svete resnice spada predvsem skrivnost večnega življenja — skrivnost zato, ker ne spada med tiste resnice, kakršna je resnica, da je dvakrat dve štiri, in jo more zato mirno tajiti vsak in si pri tem domisljati, da je izredno izobražen. Skrivnost večnega življenja moremo imenovati naravno osnovno resnico krščanske vere in kulture. Posebno slovesno jo je Kristus razodel, ko mu je Marta vsa v solzah točila, da je njen brat umrl in že četrti dan trohni v grobu. »Kdor v me veruje,« je odgovoril, »bo živ, tudi če umrje, in kdor koli živi in v me veruje, vekoma ne bo umrl. Verujoči to!« Res je vsotojstvo minljivo; toda človek po neskončni vrednosti svojega Održenika in odrešenja »smrti ne bo viles. Če je temu odrešenju vredno na zemlji živeti, bo po telesni smrti njegova neumrjajoča duša bodisi takoj bodisi po gotovi dobi zadostne vanja in očiščenja v vseh, živela poslej z Bogom večno življenje, telo pa bo prav tega življenja sodeležno po vstajenju mesa na dan poslednje sodbe, da bo v preobrazeni obliki moč z dušo večno živeti v neporokljivi medsebojni harmoniji. Modrim je seveda to težko verjeti, ker njim, ki vse merijo po svoji na minljivo, večno mena in relativnost usmerjeni pameti, vse večno, prekonaravno, sveto in božje nedoljivo in tuje — ne tako žlahtnemu sreču in razumu, ki zna ponižno sprejemati luč, glasove in razodejate Nevidnega in mu je odkrito, kar se skriva nadutosti zemškega duha, ki je sam sebi všeč, četudi je danes, jutri pa ga že ne bo. Mi pa vemo, da smrti ni, da je premagana in celo to ve kristjan, da ne bo poveljan samo človek, ampak da bo na svoj način preobražena deležno vse božje stvarstvo, tako da bosta nova nebo in nova zemlja. Nič torej ni propadlo, kar je dobrega in lepega, še lepše in popolnejše bo, in res je življenje življenja vredno, kolikor je pravo, zakaj večno bo, še povzeto bo in neskončno bogatejšo v svojem božjem izvoru, v katerem nikoli ne bo usahnilo. To je perspektiva, v kateri kristjan gleda življenje v neskončnosti uživanja božje popolnosti in šele v svitu te onostranske gorje ima tudi minljiva posvetna kultura svojo pravo vrednost, da radi delamo zanjo in jo bogatimo in splošno aternitativ, v luči večnega duha, ki je Bog. Kdor gleda drugače, pa naj še tako daleč in visoko stremi v človekovo popolnost, v čim večji tostranski blagor čim večje števila ali v dovršeni družabni raj na zemlji, se trudi zaman; on je, ki bega za utvarami in se zbudi iz njih šele, ko se mu začne podirati v tresku in grmenju velikih zgodovinskih preobratov.

Te misli se bode, če premišljamo rastoče število knjig na sodobnem književnem trgu, ki se pečajo s svetlim, z vrednotami vere, z nadnaravnimi resnicami in z bogoljubnim življenjem bodisi s stališča teologa-sistematika bodisi s stališča učitelja duhovnega življenja v praksi; poslednje knjige so pobožno v specifičnem pomenu besede, najsi se tudi v stilu in metodi, kako vprašanja svetega obravnavajo, razlikujejo od starih molitvenih, asketskih in mističnih del. Toda ni toliko za naš čas značilna kvantitativna rast tega literarnega ustvarjanja, kolikor kvaliteta. Medtem ko v dobah mirnega in udobnega življenja, ko se duhovno življenje samo v varnih mejah ustali in polni ter izgublja na samotorni in oplajajoči sili, tudi pobožno slovo prenaša mnogo plehke, neizvirne, zgolj posnemajoče in šablonske in zato tudi ne užigajoče zeli, pa časi usodnih odločitev, kakor se danasnji, porajajo tudi na področju svetega klene in težke plodove. Med vsemi narodi zapada cvete prav v zad-

njih dveh, treh burnih desetletjih pobožna literatura visoke kakovosti tako glede problemov, ki jih moleča in premišlja duša doživlja do pretresa, kakor glede načina, kako zagrabijo srce in um; zares poduhovljeno in ponotranjeno je gledanje na svete reči, kakor še eno stotele ne, ko se je pasel na gredah kulturnega življenja racionalizem z vsemi svojimi razkrajačimi izrastki. Tudi med nami to opažamo in smemo po pravici šteti med znamenja nove zarije, ki se počasi prižiga ob obnovi naših duš, katere smo v hlepenju za manjvrednimi blagiri gubili, pa so zopet odkrito zahrepenele po studenih resnicah. Če samo zadnja leta omenjam, smo dobili dr. Potočnikovega »Dobrega pastirja« in »Asketiko, Tereze« »Steze rosnice polnosti«, tudi dr. Griceva »Cerkve spada kot močna spodbuda k ponotranjenju naše pobožnosti semkaj, da ne pozabim tako zaslužnega dela, kakor je N. A. Uteničnikova »Hoje za Kristusom«, zakaj to tako delikatno mistično delo, ki je v izvrstni pravi pesnitve, se more duše prav prijeti le v takem prevodu, kakor je njegov. Valno mesto imajo v te vrste literaturi kajpada tudi molitveniki dr. Pečjakovi in dr. Prečarjevi kakor tudi dr. Lukmanovi prevodi del cerkvenih očetov.

Pravkar pa je izšlo novo čtivo te vrste: dr. P. Roman Tominec OFM je objavil razmišljanja o vseh pod naslovom **Skrivnost poslednjega usmiljenja**. Tako kratek uvod, v katerem avtor podaja nauk Cerkve o vseh, kakor zgled in razmišljanja ter sklepne izbrane misli o neumrjivosti človekove duše, nabrane iz literature od Avgustina do Dostojevskega, služijo za okvir centralnemu delu, ki predstavlja prevod knjižice »Skrivnost vior,« katere je izšla l. 1933 v Monakovem v znani založbi Ars Sacra. V tej knjižici je neznani avtor zapisal misli, katere mu je razodela deklica iz alpskih dežel, ki je, razsvetljena po božji milosti, videla in slišala o življenju, ki ga trpijo rajne verne duše v vseh, to, česar ne vedo modri tega sveta. Nehote se spomnimo ene največjih mističnih katoliške cerkve svete Katarine genovske (1147—1510), ki je bila po Bogu delna izredne milosti, da se je tako globoko zamaknila v videnje in sodelovanje tiste-ga dela večnega življenja, ki ga morajo prestat duše umrlih članov Cerkve v vseh, da so se tudi teologi zatekali in se še zatekajo k njenemu slovesnemu »Traktatu o vseh«. Jezik, ki ga govori neznana deklica naših dni, je preprost ko jezik čiste duše v svetli nedotaknjene mladosti, pa v svoji očetvi preprostosti sega v globine, ki so bladni analizi razuma nedostopne; hkrati govori na nedolžna duša iz potrebi in stiske pa hrepenenja sodobnega človeka in odlovidno pa navduhu duha odzgoraj, zakaj drugače ni mogoče razložiti, kako bi mogel zgolj naravni vpogled v tako težaven problem, kakor je življenje duše v vseh, ki trpe kazen za grehe, za katere še niso zadostili, hkrati pa žive v gotovem pričakovanju gledanja neskončne popolnosti božje, tako zadovoljivo rešiti (kolikor se sploh da) marsikaj, kar bi nam sicer ostalo do konca zakrito ali vsaj veliko manj domnjeno in soobčuteno.

Zgledi in razmišljanja, ki jih je dr. R. Tominec dodal iz preteklih in iz naših časov, iz svojih refleksij in iz pričevanja ter del svetnikov in pisateljev pa raznih dogodkov in ki se vsa nanašajo na skrivnost očiščenja rajnih duš v vseh, razodejate neznanega mladega sreča dopolnjujejo; zelo bodo služila dušnemu pastirju, pridigarju in katehetu. Ta dodatek so avtorju knjige narokovali pedagoški nameni, medtem ko bi ga bil pisatelj, ki bi mu ne bilo do tega, mogoče izpuštil, da bi dal posamezniku, ki je o problemu onostranskega življenja že sam razmišljal priliko, da se, nemoten od praktičnih vidikov dušnega pastirja, po poti, ki jo ubira sveta duša neznanke, še bolj v ta misterij poglubi. Na vsak način pa bo od teh dodatnih razmišljanj imelo velik prid ljudstvo, ki je pri nas tako prisrečno udano pobožnosti pripraven za rajne duše v vseh in prošnji do njih, saj je zelo utemeljeno mnenje mnogih učencev Cerkve, da morajo verne duše v vseh za nas uspešno moliti in prositi. Skrivnost večnega življenja, ki smo se je ob priliki tega dela na področju naše sodobne duhovne literature v teh vrsticah v nekaj akronimih obriskali spomnili, — to hočemo na koncu posebej poudariti — je eden največjih faktorjev, ki more spričo velike privezanosti našega naroda na to versko resnico izdatno pripomoči k njega religiozni in pravstveni obnovi.

1 Založba Anton Sfiligoj, Ljubljana, 1943

V vsako hišo »SVET«

Pregled slovenskega knjižnega trga v letu 1943

(Nadaljevanje.)

b) prevedeno pripovedništvo.

V letu 1944 je cvetelo predvsem prevodno slovo, kajti občinstvo je konsumiralo veliko branja ter so nekatere založbe živahno dovale. Prvenstvo gre »Slovenčev knjižnici«, ki vsa ta vojna leta opravlja največje kulturno poslanstvo s ceneno ljudsko knjigo, ki jo pošilja vsakih deset dni v javnost. Njej se je pridružila »Dobra knjiga«, ki izdaja vsak mesec eno knjigo, ki pa so že izbrane z ozirom na naturalistični etos ter ne ustrezajo več zahtevam ljudske povesi. Ljudska knjižarna izdaja literarno pomembna dela iz svetovne književnosti v zbirki »Naša knjiga«. Tudi založba »Plug« si je stavila isto nalogo. Največji odstotek pa odpade na Slovenčev knjižnico, ki je v zadnjih treh letih izdala že 75 knjig!

Naj navedem prevode najprej iz L. germanskih literatur: a) iz nemščine prelep flamski roman »Ose Damijana« (Hünemann), o misijonarju med govavci na daljnem Vzhodu, ter lepo zgodovinsko moderno povest ene največjih katoliških pisateljic Le Fortove: »Veronika prt«. Švica je etopila pred nas z lepo planiško povestjo H. Federerja: »Pilatus«, Slezija pa z duhovito Kellerjevo zdravniško-amerikansko, skoraj detektivko »Moj jaz

na oddihu«. — Luthrov življenjski roman pesnika Lermontova »Demon« je izšel v drugi izdaji. — b) iz nordijskih literatur: prvo mesto imajo gotovo žlahtne novelice Selme Lagerlöfve »Dekle z Močevja«, ki so pravi biseri svetovnega slova. Najbolj brani roman iz teh krajev pa je Gulbransonov, epopeja »Dedičina gozda«, ki je v dveh delih izšel pri »Dobri knjigi«, ter nam nadaljuje za sedanjim čas dobro tradicijo nordijskih moštrov, ki tudi etično stoji sila visoko. Jacobsonova »Borba z bogovi« pa je nas malo razočarala sprčo drugih njegovih del, ki jih poznamo. — c) iz finščine je nas presenetil roman »Katrina« pisateljice Salminen. Z njim je podala pravo epopejo finskih mornarjev ter močno podobno matere, ki ne pride kmalu iz spomina.

II. iz slovanskih literatur: a) iz hrvaščine smo dobili v prevodu tri zanimiva dela: roman Mile Budaka »Musinka«, ki je nekakšno nadaljevanje velike epopeje »Ognjišče«, oziroma še boljše: izsek iz nje. Košutičeva obširna povest »Z naših njiv« je prav tako sodobna podoba zagorskega kmetkega življenja, gledana z drugačnimi očmi, kakor je svoj čas na pr. Bistriško Marijo gledal Krleža, ter predstavlja obenem z Budakom odpor proti Krleži in Lepa povest. V novem prevodu smo do-

njegovemu duhovno razdiralnemu delu. bili tudi enega najboljših hrvaških starejših romanov, Senoiro »Zlatarjevo zlato«, ki predstavlja klasično hrvaško zgodovinsko povest.

b) iz srbsčine: Čosić »Dva svetova«, zanimivo idealistično in celo religiozno delo, kakor ga redko najdemo v srbski literaturi, c) iz bolgarščine: roman iz Dobruže najboljšega bolgarskega pisatelja Jovkova: »Domacija na meji« ter zgodovinska novela Zagorčinova »Ljubezen kraljice Solije«. d) iz češčine: poleg »Pravilice Božene Nemcove« smo dobili še ljudsko povest o pravem župniku »Golobček«, ki jo je spisal J. Š. Baar. d) iz slovaščine zanimivo karikature demokratičnega predvojnega življenja med uradnikom Jesenskega »Demokrat«. — e) iz ruščine: Gogoljeve klasične »Ukrajinske povesti«, polne pravilne groze in duhovnega demonstva ter Merežkovskega studija o Michellangelu, f) iz poljščine: znano najbolj popularno poljsko delo: zgodovinski roman Sienkiewicz »Quo vadis« v priredbi za Mohorjevo družbo (I. in II. del) ter kot slikanico v Beranekovi ilustraciji pri Slovenskem domu, ki ima v svoji vrsti kar slovenski roman v slikah pri nas svoje prvenstvo. Velik uspeh je imela tudi ljudska povest M. Rodziewiczowne iz litvanskih krajev »Dewaj-tis«.

III. iz romanskih literatur: a) iz fran-

coščine: klasično povest Lotijevo »Islandski ribič«, dva romana enega večjih katoliških pisateljev Bordeauxa »Raymond« in »Sreča in kri«, ki sta vredna branja prav kakor povest drugega katoliškega akademika R. Bazina »Osamljenik«. To leto smo dobili tudi prvega Gionoja »Zetev«, ki predstavlja značilni francoski naturalizem z vero v prvotno dobrega človeka. V novem prevodu je izšel klasični zgodovinski roman V. Hugoja »Noter-damska cerkev v Parizu«. Zbirko francoskih aforizmov o ljubezni predstavlja majhna knjižica »Misli o ljubezni«, ki pa so nekatere izrazito naturalistične in lascivne ter se zelo malo prilagajo v sodobni čas duhovnih obnov. b) Iz italijansčine: na prvo mesto spada Fogazzar-penski roman »Pesnikova skrivnost« ter Pirandellov relativistični roman »Polojni Matij Pascal«. Potem bi imenovali Cespedes sodobni roman o dekliški vzgoji »Nazaj ni poti«. Slabši sta Nicodemijeva »Postruška«, ki je sicer kot drama dosegla svetovni uspeh, ter sentimentalna povest slepca Salvanesija »Sonce v sencih«, ki ima pa svojo ceno v tem, da je delo slepca o slepcu ter se odlikuje po veliki moralni moči. Biondollojeva antologija »Sodobni italijanski pisatelji« izpopolnjuje galerijo sodobnih umetnikov ter daje kratko informacijo o njih. Med literarnimi biografijami omenjamo Crivellijevega »Raffaella« (izšel skupaj z Merežkovskega »Michelangelom« ter

Fracarolijevo »Nestanovitno srce«, zgodba iz glasbenega življenja.

IV. iz angloameriških literatur: prvenstvo ima Cronin s svojim romanom iz zdravniškega življenja »Citadela« ter Brimfield z dvodelnim indijskim romanom »Prišlo je deževje«, dasi je zelo naturalističen. Izmed starejših pa gotovo dvedolni klasični Dickensov roman »Dorritova najmlajša« ter — roman v slikah po klasičnem Scotlovemu romanu »Ivanhoe«, ki so ga izdali Slovenčevi uredniki. Pomembni prevodi so Cloeta Stuarta »Kolesa se vrtilo«, epopeja iz burskih selitev, Melville »Beli kit«, pomorska povest, Buckove »Vzhod in zapad«, novela iz nove Kitajske, ter Stemberk »Sadovi jeze« (I in II. del). Dobili smo dva prevoda iz J. Londona: »Jerry na otokih« in »Pustolovko«, pa tudi življenjski roman o Londonu »Mornar na konju« (Stone Irving). Dva Corwooda (Ogenj divja« in »Blisk«). Haggardova »Roža sveta« in Blackmooreva »Lorna Doone« sta ljudski povesti, Wrenovi »Trije bratje« pa afriška detektivska, Kiplingova »Knjiga o džungli« ter Burroughsov »Tarzan« pa spadata že v mladinsko literaturo. Krufov »Borci proti smrti« je znanstveno reportaža o najnovejših zdravniških odkritjih. Stojneje »Sla po življenju«, življenjski roman o francoskem slikarju, je izšel v drugi izdaji.

Tak je bil slovenski prevodni trg v letu 1943. td

Pretiskane znamke pridejo v promet

Naredba šefa pokrajinske uprave v Ljubljani o dajanju pretiskanih poštne znamke v promet se glasi:

Pokrajinska direkcija pošte, telegrafa in telefona v Ljubljani naj da v promet do sedanjega poštne znamke s pretiskom, kakor sem odobril s svojim odlokom P. T. št. 14266/43 od 15. decembra 1943.

Dosedanje znamke bodo po tem pretiskane z grbom Ljubljanske pokrajine, torej z orlom vojvodine Kranjske in napisom »Ljubljanska pokrajina — Provinz Laibach« oz. »Provinz Laibach — Ljubljanska pokrajina«.

V promet pridejo naslednje znamke: 1. frankovne znamke z nominalnimi vrednostmi po 0,05, 0,10, 0,15, 0,20, 0,25, 0,30, 0,35, 0,40, 0,45, 1, 1,25, 1,75, 2, 2,50, 3, 10, 20, 25, 50 lir in ekspresna frankovna znamka po 1,25 lire;

2. letalske znamke z nominalnimi vrednostmi po 0,25, 0,50, 0,75, 1, 2, 5, 10 in ekspresna letalska znamka po 12 lir;

3. portovne znamke z nominalnimi vrednostmi po 0,05, 0,10, 0,20, 0,25, 0,30, 0,40, 0,50, 1 in 2 lire.

Pri pospravljanju

hišnih prostorov ste našli razne steklenice, med njimi

pa Vas naprošamo, da nam sporočite, da pridemo tudi po poedine komade, oziroma jih sami dostavimo. Zivljenje onih proti odškodnini na naslov

sifonske, oranžadne, limonadne, jogura in pokaice
MORE EMIL - LJUBLJANA
Šmartinska cesta 11 (tramvaj. postaja)

Novi grobovi

† Franc Zabavnik. Na kliniki v Ljubljani je izdihnil po daljšem trpljenju uradnik Pokrajinske uprave, 56-letni g. Franc Zabavnik. Rajni je bil svojčas 11 let organist na lgu, v Dolu pri Ljubljani pa je prav tako služboval kot organist polnih 12 let. Po prihodu v Ljubljano je vodil več pevskih zborov. Zaprta žena Marijo in pet otrok, ki jih je vzgojil vse v zglednem krščanskem duhu. Blagega očeta bodo pokopali v petek ob dveh pop. iz kapele sv. Franciška na Zalah. Naj počiva v miru, njegovim dragim naše iskreno sožalje.

† Josipina Brate. V Ljubljani je umrla vpokojena tobačne tovarne gospodična Josipina. Blago rajnico bodo pokopali na praznik, ob 3 popoldne, iz kapele sv. Janeza na Zalah. Naj počiva v miru, njenim dragim naše sožalje.

Pogreb ponesrečenega domobranca

V petek, 31. decembra, se je ponesrečil domobranec Dejak Franc iz Dolenje vasi pri Ribnici. Umrl je najstarejši sin ugledne krščanske družine Dejak. Svoje bil član domače Vaške straže, ki jo je po moral pustiti zaradi bolezni. Ko so vdrli v vas komunisti, so ga siloma odvedli s seboj in vlačili okrog dva meseca, dokler se ni siloma znebil suženjskega življenja. Ves izčrpan je prišel domov, a ko se je malo opomogel, se je javil k domobranski legiji. Bil je mirnega značaja, delaven in zelo navezan na domaćino.

Pogreb, ki se je vršil k Sv. Križu v nedeljo popoldne, je pokazal kako so domobranci bratsko povezani med seboj. Oskrbeli so mrtvemu tovarišu lep venec in se udeležili pogreba prav častno. Na zadnji poti so ga spremili tudi vsi sofarani, bivajoči v Ljubljani. Ob odprtem grobu se je od pokojnika poslovil domači župnik g. Škulj. Ob ugodnejši priliki bodo prepeljali truplo na domače pokopališče. N. v. m. p. l.

Osebnosti

Jubilej dela. V četrtek, 6. januarja 1944 praznuje č. s. Antonija Gregorija Papež svoj zlati poklicni jubilej. Dolga desetletja je poštovno stregla trepič bolnikom v sanatoriju Leončiču, v bolnišnici in privatnih hišah. Z blagim in usmiljenim srcem si je pridobila naklonenost in priznanje na vseh poljih poklicnega dela. Naj jo Bog ohrani še mnogo let!

Nekaterim: Dajte več, kakor pa vam je bilo rečeno, sicer boste dali še več kakor pa je bilo mišljeno!

Zgodovinski paberki

6. prosinca

1821. leta na sv. Treh kraljev dan okrog dveh popoldne se je pripeljal v Ljubljano avstrijski cesar Franc I. s svojo ženo Karolino, nastanil se je v dvorcu. Naslednje dni so prišli tudi ostali udeleženci ljubljanskega kongresa. Po četrtoletnih vojnah je dunajski kongres vrnil utrujenim evropskim državam mir in vzpostavil ravnotežje sil, ki ga je porušil Napoleon. Državniki so sklenili vrniti Evropo v čase pred francosko revolucijo. Obdobje so revolucionarni družabni red, ki je odpravil fevdalne predprave in dal ljudstvu svobodo in enakopravnost, zanimali so pravice ljudstva, ki naj bi postalo nosilec državne moči in oblasti. Toda nove ideje so se že pregloboko ukoreninile, nastajala so tajna društva, od njih je najbolj znano združenje italijanskih »karbonarjev«, ki so hoteli svobodno, zedinjeno Italijo. Po italijanskem zgledu so se začeli gibati tudi Nemci, Poljaki južni

Družinska za 1. 1944 pratika

se bo zopet dobivala v nekaj dneh v vseh knjigarnah, prodajalnah, trafikah!

Za današnji dan

Koledar

Četrtek, 6. prosinca: Sv. Trije kralji; razgl. Gospodovo; Makra, devica in mučenica.

Petek, 7. prosinca: Valentin, škof; Krispin, škof; Teodor, spoznavalec; Adrij, škof.

Sobota, 8. prosinca: Severin, opat; Apolinar, škof; Teofil, mučenec; Erhard, škof.

Dramsko gledališče

»Potopljene svetle« — Izven. Ob 17.

Operno gledališče

»Trubadur« — Izven. Ob 16.

Kino »Matica«

»Ko dekleta zorijo...« — Predstave ob 10, 13.30, 15.30 in 17.30.

Kino »Unione«

»Enkrat v letu« — Predstave ob 10.30, 13.30, 15.30 in 17.30.

Kino »Sloga«

»Simfonija življenja« — Predstave ob 13.30, 15.30 in 17.30.

Kino »Kodeljevo«

»Soproga« — Predstave ob 14.30 in 16.45.

Lekarniška služba

Nočno službo imajo lekarnice: na praznik: dr. Piccoli, Bleiweisova c. 6; mr. Hočevar, Celovška c. 62 in mr. Gariš, Moste, Zaloška c. 47.

V petek: dr. Kmet, Bleiweisova c. 43; mr. Trnkoczy ded., Mostni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Praznično zdravniško službo bo opravljal od srede od 20 zvečer do petka do 8 jutraj mestni višji zdravstveni svet, dr. Mis Franta, Poljanska cesta 15, telefon 32-84.

Čitateljem našega lista

»Slovenec« uvaja z današnje četrtekovo številko posebno novost za svoje čitatelje. Od sedaj bodo vse šeste strani četrtekove številke našega lista posvečene obravnavanju samostojnega sodobnega vprašanja iz našega življenja. — Prvo stran prinašamo danes pod naslovom: »Ali OF res ni komunistična?«, dočim bo prihodnja četrtekova stran obravnavala novo, a nič manj aktualno vprašanje.

Uredništvo »Slovenec«.

Zdravniški pregled prostovoljcev

Vsi prostovoljci, ki so se prijavili za vstop v slovensko domobranstvo, a do sedaj še niso bili pregledani od naborne komisije, naj se zglasijo v petek, 7. t. m., ob 10 v Srednji tehnični šoli zaradi zdravniškega pregleda. — Poveljstvo.

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

Ljubljanska pokrajina ima svoje znamke!

Danes bodo na osnovi odredbe gosp. prezidenta generala Rupnika prišle v promet dosedanje poštne znamke, pretiskane z grbom Ljubljanske pokrajine, torej s častiljivim orlom vojvodine Kranjske, in z napisom »Ljubljanska pokrajina — Provinz Laibach«, ali narobe, tako da se jezika v seriji po vrsti menjavata. Zaenkrat bodo prišle v obtoč samo za vzdrževanje poštnega prometa najpotrebnejše vrednosti tako frankovnih kot portovnih znamk. In sicer frankovne rjava za 10 cent, z modrim pretiskom, rdeča za 20 cent, z modrim pretiskom, zelena za 25 cent, z rdečim, rjava za 50 cent, z modrim, vijoličasta za 50 cent, z rdečim, in modra za 1,25 lire z rdečim pretiskom. Portovni znamki smo dobili le dve. Italijanska portovna znamka za 50 stotink je pretiskana s črnim pretiskom na vrednost 20 stotink, rjava za 5 stotink pa z modrim pretiskom na vrednost 40 stotink. Portovni provizorij za 30 cent, ima samo nemški napis, provizorij za 40 cent, pa samo slovenski napis ljubljanske pokrajine, ker za dvojzložnični napis na majhni znamki pač ni prostora. Tako bo šla v svet prva znamka s samo slovenskim napisom, kajti znamke, ki so izšle v Ljubljani pred 25 leti, dne 3. januarja 1919, so nosile poleg napisu v latinici tudi napis v cirilici. Novih znamk je toliko, da bo njih število zadostovalo za poštne promet, pa tudi filatelisti, ki so znamke s toliko neoprostnostjo pričakovali, se bodo mogli z njimi založiti po mili volji. — Pretisk znamk je vzorno izvršila Ljudska tiskarna, tako da se bo naša pokrajina prav lepo predstavila svetu z njimi.

O lanskim stavbnim sezonam

Kakor je bilo že kratko poročano, je konec decembra lani bila končana stavbna sezona, ki ni bila lani zaradi nastalih prilik obsežna in ne tako živahna kot druga leta. Na stavbah pa so še sedaj ob tem mrazu zaposleni nekateri delavci, ki pospravljajo in urejajo notranjost stavb. Bilo je omenjeno, da je g. Remec sezidal novo hišo ob Dolenjski cesti in da bo tam tudi njegova delavnica. Kakor nam sedaj zanesljivo poročajo, g. Remec ne namerava zapustiti svojo sedanjo, dobro remonirano delavnico v Kramarjevi hiši ob Dolenjski cesti v bližini Češnovarjeve gostilne, marveč bo tam še nadalje obratoval in izvrševal v njegov delokrog spadajoča mehanikarska dela. V novi hiši ne bo delavnice.

Živilski trg ob gosti megli

Prvo sredo v letu 1944 se je tržno vrvenje začelo precej pozno ob zelo gosti megli in zmernem mrazu, ko je bila v sredo najnižja jutranja temperatura — 7,5 stopinj Celzija. V torek proti večeru je vse kazalo, da bo nastopila vremenska

sprememba. Pripravljalo se je k dežju, toda mrzli val je ohranil svoj položaj in tako je v sredo bil živilski trg ob mrazu srednje živahen. Pozneje se je megle razpršila in sonce je močno oživilo trgovanje. Kaj je nudil trg v tem zimskem času? Stare trnovske branjeve, ki so najbolj vztrajne in ki se toliko ne boje mraza, so pripeljale na trg motovilce, zelene, nekaj ohrovtu in kako željato glavo, nekaj korenja, peteršilja, kar pa so vse ektrno zavijale v žakljino in cunje, da so tako lahko obvarovale pred mrazom. Sindikat trgovcev z zelenjavo na debelo je prodajal v mestni lopi uvoženi ohrovt, po katerem so gospodinje marljivo segale. Uvoženo je bilo nad vagon ohrovtu. Branjevi so prodajali česen in čebulo.

Manjše posestne spremembe

Zemljiška knjiga ljubljanskega okrajnega sodišča je v decembru doslej zaznamovala še nekatere manjše posestne spremembe. Katarina Drglinova roj. Pelčeva, posestnica v Ljubljani, Pugljeva ulica št. 25, je prodala Cirilu Kregarju, trgovcu v Ljubljani VII, Medvedova cesta št. 8 njivsko parcelo št. 101-5 kat. obč. Štepanja vas v izmeri 407 m² za 19.500 lir. — Čož Anton, posestnik v Pančah pri Grosuplju, je prodal Egidiju Ebru, trgovcu in krznarju v Ljubljani, Kongresni trg št. 7, tri gozdne parcele, ležeče v kat. obč. Lipoglav v skupni izmeri 33.403 m² za 16.750 lir. Kvadratni meter je bil okoli 0,40 lire. — Marija Požlepova, posestnica v Plešivici pri Borovnici, je prodala Ivanu Plevniku, posestniku na Brezovici 2 njivski in 1 travniški parcelo v skupni izmeri 2420 kv. m za 14.000 lir. Parcele leže v kat. obč. Brezovica. — Pleško Jakob, posestnik v Zgor. Hrušici št. 9, je prodal Francetu Leven, od tam št. 9, njivsko parcelo št. 1252-2 k. o. Bizovik v izmeri 1220 m² za 12.000 lir.

Cerkvena glasba

V stolnici bo na praznik Razglasenja Gospodovega pontifikalna škofova maša, pri kateri bodo peli: Rihari: Sv. Trije kralji; Filke: Missa solennis in D »Orien ex alto«; Foerster: Graduale; Kimovec: Offertorium; Premir: Razglasenje Gospodovo.

Iz Novega mesta

Mohorjeve knjige za Novo mesto so prispale. Dobite jih pri g. vikarju.

Naročniki »SLOVENCEVE KNJIZNICE« naj osebno dvignejo nagradno knjigo »MARTINA KRPA« v »SLOVENCEVE« podružnici.

Droblne novice

Maša zadušnica za pokojno Rogovljevo mamo, mater go. Nije Natlačenove, bo v petek, 7. januarja, ob 7 pri jezuitih. Prijatelj pokojne vabljeni!

Stalna kongregacija gospodičen ne bo imela skupne sv. maše v petek v aljozjeviški kapeli, ampak v stolnici pri oltarju Najsvetejšega Zakramenta ob 6.30.

Mesečna rekolekcija ljubljanskih gg. duhovnikov bo v Domu duhovnih vaj na prvi petek, 7. januarja. Adoracijska ura ob 16. Meditacija ob 17. Nagovor Prezvišenege ob 18. Zbirališče v hiši kapelice. Vsi ljubljanski gg. duhovniki vjudno vabljeni. Vodstvo.

Nameste venca na grob pokojne Rogovljeve mame go. Neže Vilfan je darovala ga. Češeva 500 lir Elizabetni konferenci pri Sv. Jakobu, Bog plačaj.

Obisk pri jaslicah. Cerkveni farni zbor srednješolcev za Bežigradom vabi vse Bežigradce na obisk pri jaslicah na praznik sv. Treh kraljev ob 17. Obisk se bo pričel z litanijami, potem pa bo zbor zapel vrsto lepih domačih božičnih pesmi ob uvodnih in spremljajočih besedah recitatorja.

Na deželi, v krmi, v gozdu in med prostostmi ljudmi poteka dejanje čudovite igre »Trije kralji«. Osrednje osebe so: pastir Jurca, lovec Grega in beruš Tinaš — prapalci ljudje, ki store na sveti večer dobro delo, ki jih zveliča. Pastirja Jurca pride na sveti večer iskat svetonočno Deto, Grega reši Marija iz hudičevih krempljev, nazadnje krene na pravo pot tudi Tinaš, ko je Mariji storil dobro delo, da jo je ponesel do znamenja. Dobrota božjega Deteta jih je našla in naredila iz njih spet dobre ljudi. Igro bo uprizoril Rokodelski oder danes, na praznik sv. Treh kraljev, ob 15.

Učitelj in učiteljice, ki so se pred ali po 8. septembru 1943, zatekli z dežele v Ljubljano so vabljeni, da se do 10. januarja 1944, zglasijo pri upraviteljih ljudskih šol, v čigar okolišju stanujejo. Upraviteljstva, ki prihajajo v poštev so: I. deška ljudska šola Ledina, II. deška ljudska šola Graben, III. deška ljudska šola Vrtača (sedaj pri Uršulinkah), IV. deška ljudska šola Prule, V. deška ljudska šola Spod. Šiška, I. deška ljudska šola Sv. Jakob (sedaj na Grabnu, II. dekl. ljud. šola Licej (sedaj Notre Dame, Marmontova 24), III. dekl. ljudska šola Spodnja Šiška, I. mešana ljud. šola Viš, II. mešana ljud. šola Zgor. Šiška, III. mešana ljud. šola Moste (sedaj »Mladinsko zavetišče« v Zeleni jami), IV. mešana ljud. šola Sv. Peter, V. mešana ljud. šola Barje, VI. mešana ljudska šola Bežigrad, Pomožna šola na Grabnu, Zasebna deška ljudska šola Marjanjšče, Zasebna dekl. ljud. šola Lichtenturn, Zasebna ljudska šola Uršulink.

Čudežne gosle za Zimsko pomoč. Učenke I. ženske realne gimnazije prirede 9. januarja ob 17 v frančiškanski dvorani pravljeno igro z godbo in plesom »Čudežne gosle«. Ker je čisti dobiček namenjen Zimski pomoči, pridno segajte po vstopnicah, ki so že v prodaji vsak dan pri Šiški gozdu v Frančiškanski ulici, na dan predstave pa pri dnevnih blagajni.

Pilje Ziklino mešanico z Aetronom. Fosfatna moka za otroke, dodatna hrana visoke hranilne vrednosti za malo deco. Vsebuje organsko vezana fosfor in kalcij. Izdeluje Zikla laboratorij, Ljubljana.

Redno se vrši psuk dijakov vseh srednjih in ljudskih šol v našem zavodu Korepetitorij. Mestni trg 17-L. Važno za one, ki nimajo rednega šolskega pouka in privatiste. Vpisovanje dnevno.

Društvo slepih je darovalo obitelj Janke Višnjara 100 lir namesto venca na grob pok. Jožefa Sartori. Iskrena hvala.

»Trije kralji« je naslov igre, ki predstavlja boj zlega in dobrega v človeku, zmago miline in dobrote. Zavrženi Grega, Jurca in Tinaš prekojajo vse po svoji grobosti, ko pa začnejo koletovali, jih sreča velika Milost. Igra, ki je izredno bogata na lepi vsebini, gane človeka do solz. Predstava bo danes, na praznik sv. Treh kraljev, ob 15. Predpogaj vstopne na dan predstave od 10-12 in od 13 dalje do pričetka predstave v društveni pisarni, Petrankova 12-L. desno. Opozorjamo posebno, da bo pričetek predstave točno ob 15.

Duhovni koledarček 1944 se dobi na Rakovniku, v Mladinski založbi (Stari trg 30). Cena 1 lira. — Naročite se na Knjižico. Naročnina 12 lir.

Danes ob 15 bo Rokodelski oder uprizoril v korist »Zimske pomoči« igro »Trije kralji«. Obisk dobrodelne prireditve toplo priporočamo!

Dramsko gledališče

Četrtek, 6. januarja ob 14. »Sneguljčica«. Mladinska predstava. Izv. Ceno od 18 lir navzdol. — Ob 17. »Potopljene svetle«. Izven. Ceno od 22 lir navzdol.

Petek, 7. januarja: Zaprt.

Sobota, 8. januarja, ob 16.30: »Robinson ne sme umreti«. Premiera. Red Prvi.

Nedelja, 9. januarja, ob 16: »Robinson ne sme umreti«. Izven. Ceno od 22 lir navzdol.

K dramskim predstavam »Nevesta s kro-« in »Normanski junaki: otroci do 12. leta nimajo dostopa.

Onerno gledališče

Četrtek, 6. januarja ob 16. »Trubadur«. Izv. Gostovanje tenorista Ivana Francela. Ceno od 36 lir navzdol.

Petek, 7. januarja: Zaprt.

Sobota, 8. januarja, ob 16: »Melodije sreca«. Izven. Ceno od 36 lir navzdol.

Nedelja, 9. januarja, ob 16: »Trubadur«. Izv. Gostovanje tenorista Ivana Francela. Ceno od 36 lir navzdol.

Vsi otroci, ki so se javili za sodelovanje v mladinski opereti »Princeska in zmagaj«, naj pridejo danes, v četrtek, ob 10 v Opero.

Rokodelski oder

Četrtek, 6. januarja, ob 15: »Trije kralji«.

Frančiškanski oder

Četrtek, 6. januarja, ob 17: Otroška božična prireditev za »Zimsko pomoč«.

Učite se strojeplaja. Novi eno- in dvo- in trimesečni tečaj prične 7. januarja. Deset- prstna učna metoda. — Največja moderna strojeplajnica, raznovrstni stroji. — Učnina zmerna. Vpisovanje dnevno. — Posebni tečajji tudi za stenografijo, knjigovodstvo itd. Izbra predmetov po želji. — Na razpolago novi prospekti: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobranska 15.

Važno za vsakogar sedaj in v bodoče je znanje strojeplaja, stenografije, knjigovodstva itd. Praktično strokovno znanje, potrebno v zasebnem ali javnem poklicu. — Novi tečajji prične 7. januarja. Izbra predmetov po želji. Učnina zmerna. Vpisovanje dnevno. — Na razpolago novi prospekti: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobranska 15.

Akademikarke-ki in srednješolke, ki nimate rednega pouka, izkoristite prosti čas v koristno svrhu, da se priučite praktičnih predmetov: strojeplaja, stenografije, knjigovodstva itd. Novi tečajji prične 7. januarja. Izbra predmetov po želji. Vpisovanje dnevno. Zahtevajte prospekt: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobranska 15.

»Naša knjiga« v l. 1944:

Prvo polletje: 1. Balsamo: »Rafael Santie — Merekovski: »Mihalangelos« v narčni so: L'Ermite: »Velika prijateljica«. 3. Vrba: »Božji mlinci«. 4. Majcen: »Zgodbe in novele«. Naročnina na vse štiri knjige je 240 lir in se lahko plačuje v 6 mesečnih obrokih po 40 lir. Kdor plača vso naročnino nenačrt, dobi v dar novo pesniško zbirko Severina Šalija: »Srečavanja s smrtjo«. — »Našo knjigo« naročite v Ljudski knjigarni, kjer se lahko dvignete prvo knjigo.

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI
PRED SKOFIJO 5

Objava. Novi tečajji vseh tujih jezikov in strokovnih predmetov (knjigovodstva, stenografije, strojeplaja itd.) prične 10. januarja. Pouk po najnovejših in najuspešnejših metodah. Prvovrstni profesorji. — Dnevni in večerni — začetni in naprednejši oddelki. — Prospekti na razpolago. Vpisovanje dnevno. Trgovski učni zavod, Kongresni trg 2-11.

Orodje v zaklonišču naj bo stalno na istem, preglednem in pripravnem mestu.

Dijake inje vseh šol opozarjamo na naše specialne instrukcije. Nemoteno pripravljamo vsakega za vse predmete in jezike. Posebni tečajji matematike in modernih jezikov. Oddelek za privatiste. Ločene skupine po razredih — posebne učilnice. Vpisovanje dnevno. Specialne strokovne instrukcije. Kongresni trg 2-11.

INSTRUKCIJE za šolo — Novi trg 3

Čen. starše dijakov in dijakin gimnazij in privatiste vjudno opozarjamo z ozirom na bližajoče se semestre, da bomo z januarjem otvorili še nekaj novih oddelkov iz vseh srednješolskih predmetov, predvsem za matematiko, nemščino itd. — Poudarjamo profesorji z dolgoletno prakso. Odlični uspehi, stroga disciplina. — Zaradi uspešnega dela jih vpišite takoj prve dni januarja, da ne bo pozno. — Vodstvo učnih tečajev »Pomoč pri učenju in instruktore«, Miklošičeva cesta 22, I. nadst., v prostorih PDZ — Delavska zbornica.

Ne zamudite lepe prilike! Pridite na praznik sv. Treh kraljev ob 17 v frančiškanski dvorani k prisrčni otroški božični prireditvi. Pri igri nastopijo: Jožek, Marija, sv. Jožef, angeleci, sv. Peter, zvezde, luna, noč in jutro. S pevskimi točkami bodo sodelovali tudi sestre Fink in g. Hanc in Sirk. Prodaja vstopnic pri blagajni frančiškanske dvorane od 10-12 in od 15-17. Čisti dobiček je namenjen za Zimsko pomoč.

FORMICOT PASTILE za desinfekcijo ust in grla dobi v vsaki lekarni.

Zahtevajte AMIDON tablete proti glavobolu, nevralgiji, gripi, influenci in revmatizmu. — Dobite jih v vsaki lekarni.

Poizvedovanja

Najdena je bila v nedeljo popoldne manjša vsota denarja v Komenskega ulici v bližini Ledine. Lastniku je denar na razpolago v Zdravni gospodarski banki pri ravnanstvu v I. nadstropju.

Zgubil sem v nedeljo manjši šop ključev. Odda so naj v upravi »Slovenec«.

Radio Ljubljana

dnevni spored za 6. januar:

8 Jutranji koncert, vmes: 8.30 Poročila v nemščini in slovenščini — 11.30 Slovenska ljudska oddaja — 12 Opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.45 Koncert glasbe za razvedrilo — 14 Poročila v nemščini — 14.10 Za vsakega nekaj — 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 Popoldanski koncert — 17.45 Narodopisno predavanje — 19 Orgelski koncert iz cerkve sv. Petra, izvajal prof. Tomo — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Pregled sporeda — 19.50 Mala glasbena modriga — 20 Poročila v nemščini — 20.10 Slovenska silkanica, filharmonija — 21.10 Dunajski valčki, plošče — 21.40 Prenos iz Beograda — 22 Poročila v nemščini — 22.10 Glasba za lahko noč.

Dnevni spored za 7. januar:

7 Poročila v nemščini — 7

Izplačila vlog PH v Beogradu

Postna hranilnica v Ljubljani je prišla 3. januarja 1944 po prejeti odobritvi šefa pokrajinske uprave v Ljubljani izplačevati na svoji blagajni vsem vlagateljem hranilnih knjižic bivše Pošne hranilnice v Beogradu, ki imajo svoje bivališče oz. sedež v Ljubljanski pokrajini in so svoje vloge prijavili v l. 1941. mesečno po 500 din ozir. 190 lir. Prijave vlagateljev za izplačilo se sprejemajo vsak poslovni dan od 8-12 na blagajni zavoda.

Naročnike pošte Rakek

prosimo cenj. obvestila, če se jim naši časopisi redno dostavljajo. — Vse event. reklamacije sporočite takoj naši upravi.

Berite »SVET«**Kazni zaradi prekrškov protidruginjskih predpisov**

Zaradi neupravičenega prejema živiliških nakazil in prodaje brez odvzema živiliških nakazil so bili kaznovani:

z globo 500 lir: Hvala Franciška, zasebnica, Puharjeva 1 (in zaplemba blaga); Jež Ivana, vdova, Glinška ul. 5 (in zaplemba blaga); Vrešnik Antonija, zasebnica, Puharjeva 1 (in zaplemba blaga); Gresserov Cirila, zasebnica, Mandeljeva 12; Gale Marija, branjevka, Metelkova 19; Bučar Stefan, zasebnica, Hotimirova 7; Mahovič Breda, lastnica mlečne restavracije, Tržaška 48. Z globo 1000 lir: Marine Hermine, zasebnica, Skofja ul. 6; Gabrijel Anton, pekovski mojster, Tržaška 54. Z globo 5000 lir: Peruzzi Marija, zasebnica, Celovška 101.

Zaradi nabave večje količine mesa in

Izšla je nova knjiga „Slovenčeve knjižnice“, zanimivo delo francoskega pisatelja Pierre Benoit-ja

=VELIKI JEZ=

Pisatelj, ki je znan po vsem svetu po svojem najboljšem delu „Atlantida“, v tej knjigi na svojstven način prikazuje upor Ircev proti Angležem. Ves roman pa prepleta lepa ljubezenska zgodba. Dogodki, ki se vrste v tem delu, so tako napeti in tako zanimivo opisani, da ta lep roman prekaša vsako še tako spretno detektivarico.

Prepričani smo, da bodo bralci radi posegali po tej knjigi. Knjigo dobite po vseh knjigarnah in trafikah.

Službe**dobe**

GOSP. POMOČNICA vajeno vsega dela, ki zna tudi kuhati sprejme tričlansko družino. Naslov v upravi Slovenske pod št. 77. (b)

GOSP. POMOČNICA dobi takoj stalno službo. Vpraskati: Wolfova 12, mesarija Javornik. (b)

SLUŽKINJA dobi stalno službo — vpraskati: Wolfova 12 mesarija Javornik. (b)

VEC ČEVLJARSKIH POMOČNIKOV sprejemem v stalno delo. Janko Jele, Opekarska cesta 51. (b)

KROJAKOVA POMOČNIKA ali pomočnico, dobro izurjenega v moškem delu sprejemam takoj. Naslov v upravi Slovenske pod št. 109. (b)

POSTREŠNICO od pol dveh dalje za pomivanje in čiščenje sprejemam. Matek & Mikeš, Franciška ulica. (b)

Službe**lažje**

KUHARICA čista, varna, mirna, značajna, vajena vsakega gospodinjstva dela, išče mesto samostojne gospodinjke. Naslov pove uprava Slovenske pod št. 8965. (b)

23 LETEN FANT pošten, išče dobro službo. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 53. (a)

Vajenci

VAJENKA sprejemem. — Krojašstvo Frlec Franc, Stari trg št. 2. II. nadst. (v)

2 VAJENKA strojno mehanikarske stroke, močnejša in zdrava, sprejemam. Poudarila: KANC, Zidovska ulica št. 1. (v)

VAJENKA pridnega in poštenega, ki ima veselje do kleparke obrti, iščem — Justin Milan, klepar, Ljubljana, Rožna dolina cesta V. št. 3. (v)

MESARSKA VAJENKA sprejemam. — Domojbranska 7. (v)

Prodamo

PRODAMO nekaj peči, boljše znamke, ugradnje od kolese Puch samo 500 lir, preprost kavč, 4-valni stroj in drugo. Trgovina Ogled, Mestni trg 3 (vhod skozi vežo). (l)

IZREDNA PRILIKA! Popolnoma nova spalnica, šprano, s trodelno omaro, pislo in komodo — sam les ugodno napredaj. — Zbaničnikova 16, podprilike, Kolesarja — Trnovo. (l)

NOV NABRETNIK in nov vetrni jopič (vintjaka) ter luksuzni fini čevlji št. 41, vse iz boljšega blaga, napredaj. Ogled vsak dan dopoldne. Rimca cesta 2-III, vrata 20. (l)

GRAMOFON s ploščami prodam za 1500 lir, in ploščevnato kopalno banjo. Trdnova 5, podprilike. (l)

MOSKE ČEVLJE rjave, skoraj nove, št. 42, prodam. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 59. (l)

KRZENO JOPO črna, s kapo, še dobro ohranjeno, prodam. Naslov v upr. »Slovenec« pod št. 30. (l)

POSODE (SKAFI) za oljandre in slivno, iz žel. betona, zelo pripravne in trajne, naložbe za to napravljene, prodam. Močnikova ulica 13. (l)

PAR ČEVLJEV št. 36 (deske visoke) prodam. Rožna dolina X, št. 36. (l)

MISI, PODGANE in čurke zanositelj pokondate: s stropom, ki ga dobite v dogoriji KANC, Zidovska ulica št. 1. (l)

POSODO ZA KISANJE REPE in nasolitev mesa, iz mehkega in trdega lesa, dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova ulica št. 29. (l)

BREZOVE METLE DRŽAJE ZA LOPATE motike in omela itd. dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova ulica št. 29. (l)

Kupimo

ZIMSKO SUKNJO za srednjo postavo — kupim. Ponudbe na: Dolenjska cesta 62-1. (k)

HLEVSKI GNOJ večjo količino, kupim. Ponudbe na A. Agnola, Bleiweisova 10. (k)

ČEVLJARSKI SIVALNI STROJ (cilindrični) — dobro ohranjen, kupimo. — Ponudbe na »Glavno gasilsko postajo, Krekov trg 2. (k)

STAR PAPIR kupujemo R. WEBER, Prečna ul. 8, nasproti Mestnega kopalnice. (k)

KUPIMO bicikle, bicikelj gumne, motorne kolesa, gume za motorna kolesa ter avtomobile. — Plačamo zelo dobro. Merkur, Puharjeva 6. (k)

KUPIM 1. SNOPIČ druga izdaja Gradnove in 15. snopič slovenskega naroda. — Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Najno« št. 111. (k)

STALNO KUPUJEMO vseh vrst snodno pohištvo in druge uporabne predmete. Trgovina »Ogled, Mestni trg 3 (vhod skozi vežo). (k)

STEKLENICE razne vrste, kupujemo. Plačamo dobro. Na va to željo jih preveza memo na doma. R. Guštin, Vodnikov trg št. 2. (l)

POSODE (SKAFI) za oljandre in slivno, iz žel. betona, zelo pripravne in trajne, naložbe za to napravljene, prodam. Močnikova ulica 13. (l)

PAR ČEVLJEV št. 36 (deske visoke) prodam. Rožna dolina X, št. 36. (l)

MISI, PODGANE in čurke zanositelj pokondate: s stropom, ki ga dobite v dogoriji KANC, Zidovska ulica št. 1. (l)

POSODO ZA KISANJE REPE in nasolitev mesa, iz mehkega in trdega lesa, dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova ulica št. 29. (l)

BREZOVE METLE DRŽAJE ZA LOPATE motike in omela itd. dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova ulica št. 29. (l)

Sobe**lažje**

SOBO opremljeno, s posebnim vzhodom, po možnosti s stopnišča, išče gospodinja za takoj ali s 15. jan. Ponudbe upravi »Slovenec« pod »Mirna« št. 76. (s)

SOLIDEN IN MIREN URADNIK išče v mestu sobo s posebnim vzhodom, Naslov v upr. »Slov.« pod št. 8887. (s)

Posestva

NAPRODAJ: HISA, nova, trinadstropna tik centra. HISA, nova, dvonadstropna za Bežigrad. HISA, enonadstropna ob Celovski cesti. Tri obrtna poslopja s 2000 m² v centru. ZAJEC ANDREJ, realistična pisarna, Tavčarjeva ulica 10. (p)

PREMIČNOST: Parcela 2000 m², tik centra, na parceli so tri obrtna poslopja. Parcela pri remizi v Šiški, ob Plečnikovih aveniji za Bežigradom in na zahodni strani. Nekaj parcel je po 4000 m² prodam. ZAJEC ANDREJ, realistična pisarna, Tavčarjeva ulica 10. (p)

HISO dvostanovanjsko, blizu centra in tramvaj, prodam. Posredovalci izključeni. Naslov v upr. »Slovenec« pod št. 103. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

POSESTVO, MIIN in žago pri Trstu za menjaj za hčo v Ljubljani ali dam v najem. Ponudbe upr. »Slovenec« pod »Frimorje« št. 73. (p)

Pouk

KLAVIR IN HARMONIKO poučuje strokovnjak po štiri in uspešni metodi začetnike in napredujoče posameznike. Zrinjskega cesta št. 7-11-7. (u)

Knjigo

VALVAZOR II. izdaja, dobro ohranjen, po zmerni ceni napredaj. Knjigarna Zvezek, prehod v nebotičniku. (d)

Dijaki

DIJAKINJO pridno in mirno — sprejemam k sostanovanju. Naslov v upr. »Slovenec« pod št. 112. (d)

Stroji

ELEKTRO MOTOR za istosmerni tok 25 KS poceni prodam. — Naslov pove uprava »Slov.« pod št. 107. (x)

AVIO-MOTOR s MOTORNA KOLESA DKW 125, NSU, BMW najnovejši modeli, zelo ugodna napredaj. Merkur, Puharjeva 6. (x)

2 AVTOMOBILA Fiat Topolino in Mercedes 170 V in poltovorni avto, nosilnost 1000 kg. Vsa vozila so kot v novem stanju in zelo poceni napredaj. Merkur, Puharjeva 6. (f)

KOLESA DAMSKO IN MOSKO KOLO različne znamke, še kot v novem stanju, za zelo nizko ceno napredaj. Naslov v upr. »Slovenec« pod št. 88. (oo)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

MLADO KNEČKO DEKLE z večjim premoženjem se želi seznaniti z radi ženitbe s poštenim kmečkim fantom, ki bi imel posestvo. Sama resne ponudbe s sliko poslati upravi »Slov.« pod »Šlober gospodare« št. 110. (2)

Razno

CENJENE DAME! Hito izdelujemo in prenavljamo vsakovrstna oblačila iz najnovejših žurnalov — cene nizke. Se priporoča modni salon »Majda«, Bežigrad — Podmliščakova 37. (f)

INSTRUKCIJE za šolo, razredne in privatne izpite posameznikom in skupinam nudijo zaseben pouk diplomirani filozofi. (f)

KAR KOLI imate za prodati — ed uajcenejše do najdražje in od najmanjše do največje stvari — ponudite nam in zadovoljili Vas bomo solidno in pošteno. RUDOLF ZORE, Ljubljana, Gledališka ulica 12. (f)

NOVI TRG 5 za šolo, razredne in privatne izpite posameznikom in skupinam nudijo zaseben pouk diplomirani filozofi. (f)

NOVI TRG 5 za šolo, razredne in privatne izpite posameznikom in skupinam nudijo zaseben pouk diplomirani filozofi. (f)

NOVI TRG 5 za šolo, razredne in privatne izpite posameznikom in skupinam nudijo zaseben pouk diplomirani filozofi. (f)

NOVI TRG 5 za šolo, razredne in privatne izpite posameznikom in skupinam nudijo zaseben pouk diplomirani filozofi. (f)

NOVI TRG 5 za šolo, razredne in privatne izpite posameznikom in skupinam nudijo zaseben pouk diplomirani filozofi. (f)

NOVI TRG 5 za šolo, razredne in privatne izpite posameznikom in skupinam nudijo zaseben pouk diplomirani filozofi. (f)

NOVI TRG 5 za šolo, razredne in privatne izpite posameznikom in skupinam nudijo zaseben pouk diplomirani filozofi. (f)

NOVI TRG 5 za šolo, razredne in privatne izpite posameznikom in skupinam nudijo zaseben pouk diplomirani filozofi. (f)

NOVI TRG 5 za šolo, razredne in

V Osvobodilni fronti nimajo komunisti samo glavne besede, temveč je to izključna komunistična organizacija — Dokumenti o vlogi komunistične stranke v »Narodno osvobodilni vojski«, o ustroju komunističnih celic ter celotne komunistične organizacije

Ali je Osvobodilna fronta res komunistična?

To vprašanje še vedno boga nekatere, ki so bodisi pod vplivom komunistične propagande ali pa so duhovno toliko leni, da ne marajo iskati dokazov o tako važnem vprašanju in se prepričati o resničnem stanju o Osvobodilni fronti.

V začetku nastopa Osvobodilne fronte in njenih borcev na deželi je malokdo vedel, da je vse gibanje komunistično. Šele pozneje se je vedno bolj razkrivala resnica. Tedaj so komunisti pod silo razmer pač morali priznati, da so res tudi sestavni del tega gibanja, toda samo skupina poleg številnih drugih skupin. Dolgo časa so s tem varali naivno javnost, ki je videla v Osvobodilni fronti neko narodno skupnost, češ, in kaj čudnega torej, če so tudi komunisti vključeni v to skupnost, saj so tudi oni Slo-

venci. Še pozneje so priznali, da so v sklopu Osvobodilne fronte najbolj delavna skupina, a nič drugega. Večino imajo celo drugi. Oni so le predstraža narodno osvobodilnega pokreta. Toda ker sešasoma vsaka stvar postane očitna, tudi vloga komunistov ni mogla ostati skrita dolgo časa. In nazadnje so komunisti sami priznali, da so ustanovili Osvobodilno fronto oni sami, da predstavljajo glavno jedro in glavno moč te organizacije, in da se brez njih v Osvobodilni fronti in v njenih borbenih oddelkih ne more in ne sme nič zgoditi. Toda resnica je bila veliko hušja, kakor pravi komunistično priznanje. Danes že toliko poznamo Osvobodilno fronto ter njeno politično in vojaško področje, da lahko z gotovostjo trdimo o njej: OF je izključno komunistična organizacija, je le zunanji, nekakšni legalni izraz nelegalne komunistične stranke.

Kaj pravi Josip Vidmar, predsednik Izvršnega odbora OF

Josip Vidmar je predsednik najvišjega odbora v Osvobodilni fronti ter istočasno predstavnik masonskega krila v tej organizaciji. Dasi njegove izjave glede tega vprašanja niso merodajne, ker je pač nad njim, čeprav je predsednik OF, še vedno vsemogočna komunistična stranka, veljajo vsaj v toliko, v kolikor jih glede komunizma med Osvobodilno fronto pač sam prizna. Vsaj toliko! Morda tudi več, a če se hočemo naslanjati na njegove besede, tega še ne moremo zvedeti. To bomo spoznali iz dejstev ter iz priznanj komunistične stranke same, ki jih bomo tu pretresli. Poglejmo torej, kaj pravi najprej o Osvobodilni fronti ter o komunistični stranki Josip Vidmar.

»Osvobodilna fronta«, tako piše Vidmar (Beseda o Osvobodilni fronti, izdano dne 27. aprila 1943), »je bila zasnovana in ustanovljena 27. aprila 1941 na sestanku zastopnikov Komunistične Partije, sokolov, krščanskih socialistov in kulturnih delavcev. Sestanek je sklical komunistična partija. Takoj po ustanovitvi sestanku je šlo začetno jedro Osvobodilne fronte na delo. Prišlo je z razgovori in konferencami z najrazličnejšimi obstoječimi strankami, frakcijami in skupinami. Pogoja za sprejem v Osvobodilno fronto sta bila za vse dva: prvi pristavek na osnovni program in drugi

teoretično in dejansko vsemogočnost v gibanju Osvobodilne fronte. Uvesti lastno politično ideologijo in poenotiti po njej vso pisano združbo je isto, kakor komunistizirati vso OF. Praktično pa itak vodi — priznava Vidmar — večji del vse sestanke komunistična stranka.

V brošuri »Klevete in laži« 1943, pa odgovarja Josip Vidmar na vprašanje, ali je Osvobodilna fronta komunistična, takole:

»Dejstvo je, da je bila Osvobodilna fronta ustanovljena po pobudi Komunistične partije Slovenije. Dejstvo pa je tudi, da je bila ustanovljena kot politično gibanje, v katero je mogel stopiti vsak iskren in pošten Slovenec, ki je bil voljan sodelovati pri osvobodilnem boju. Vrata v Osvobodilno fronto so bila odprta tudi vsaki politični skupini, frakciji ali stranki, ki je pristala na njen osnovni program. Takih skupin je v organizaciji Osvobodilne fronte osemnajst in iz njih delegatov je sestavljen njen vrhovni plenar, kot najvišje predstavništvo celotne narodno osvobodilne organizacije. Očitno tedaj Komunistična partija v tem predstavništvu nima večine, kakor je nima niti v Izvršnem odboru, izvojenem iz zastopnikov osnovnih treh skupin Osvobodilne fronte in potrjenem po Vrhovnem plenu. Jasno je tedaj, da

v našem narodno osvobodilnem delu. Na to vprašanje je treba odgovoriti z vso stvarnostjo in točnostjo. Predvsem jo odlikuje iniciativnost, ki ji v naši politični sedanjosti pa tudi preteklosti ni najti primere. Če Društvo prijateljev Sovjetske Zveze, iz katerega se je Osvobodilna fronta razvila, je bilo ustanovljeno na pobudo Komunistične partije. Enako tudi Osvobodilna fronta sama, v kateri je dala Komunistična partija nebroj političnih in organizacijskih analiz, nasvetov in zamislov.

Drugeji ima Komunistična partija svojo trdno in znanstveno zasnovano politično ideologijo, ki je v večjih rokah odlično politično orodje. Šeherno politično obdobje v razvoju našega osvobodilnega gibanja je bilo s tem izvrstnim sredstvom — jrbno preiskano in razbrano v zvezi z dogodki na svetovnih pozoriščih. Da je Osvobodilna fronta lahko ti dve burni leti tako ravno zasledovala svoj narodno osvobodilni smoter in ves ta čas politično pravilno usmerjala miselnost slovenske javnosti, je predvsem zaslugi točnih analiz, ki jih je podajala Komunistična partija. In samo ta stranka z njenim izkustvom v nelegalnem političnem delu je mogla voditi organizacijsko mrežo Osvobodilne fronte skozi vse nevarnosti, ki jih je pripravljala ogromni policijski in vojaški aparat.

Kaj pravi o OF komunistična stranka sama

Brž ko priznamo z Vidmarjem vodilno in vseodločujočo vlogo komunistične stranke v OF, moramo dati izjavam komunističnega vodstva glede Osvobodilne fronte odločilno veljavnost. To je načelo, ki nas vodi v nadaljnjem prikazovanju. Vsa organizacijska Osvobodilne fronte se deli v dve temeljni področji: v vojaško, ki se imenuje »Narodna osvobodilna vojska« (NOV), ter politično, ki ga predstavljajo takimenovani »Narodno osvobodilni odbor« (NOO). Obe področji veže na vrhu Izvršni odbor OF kot najvišja politična oblast. O obeh vejah poznamo že precej oficijelne komunistične literature, ki je bomo nekaj navedli kot dokaz, kaj misli o OF oficijelna komunistična stranka in kaj torej OF v resnici je. Omejili se bomo danes na vojaško področje, na »Narodno osvobodilno vojsko«.

Organizacijska zgradba komunistične stranke v Narodni osvobodilni vojski

Kakor navaja uradna brošura Pokrajinskega komiteta kom. partije Slovenije za Gorenjsko in Koroško (avgusta 1943) z naslovom »Narodno osvobodilna vojska in Partija«, se organizacijska zgradba kom. stranke v NOV popolnoma naslanja na organizacijsko zgradbo NOV. Organizacija NOV je sestavljena iz Glavnega štaba, ta iz brigad, brigade iz bataljonov, bataljoni iz čet, čete iz vodov, vod iz desetov. Po navadi se vzame za osnovno edinico četa, kakor kaže priloženi pregled. Na vrhu brigad stoji Glavni štab Nar. osvobodilne vojske. Na čelu čete sta komandir in politični komisar, na čelu bataljona bataljonski komandant in politični komisar bataljona, na čelu brigade komandant brigade in politični komisar brigade, na čelu Glavnega štaba prav tako komandant in politični komisar Glavnega štaba. Glavni štab je podrejen Izvršnemu odboru OF, ki ga vodi predsednik (Josip Vidmar). Brigade so združene v divizijo, toda ta naziv je bolj redko zaslediti v komunistični literaturi, tako da ima brigada prevladujočo vlogo.

Osnovna organizacijska zgradba stranke v NOV je celica. Vsak član kom. stranke mora biti član določene celice. Če vzamemo kot operativno enoto NOV brigado, so tu možne štiri vrste celic: 1. četne celice; 2. celice bataljonskega štaba; 3. celice brigadnega štaba in 4. celice spremstva pri bataljonskem oziroma brigadnem štabu. V Glavnem štabu je še seveda celica Glavnega štaba. Na čelu

Končno je Komunistična partija, kot stranka avantgardistov, združenih in vodenih v vzorni disciplini, neštetim sklepom Osvobodilne fronte pripomogla do izvršitve in uresničenja. Samo stranka, ki je tako enotna, odločna in udarna, lahko izvršuje in daje zgled za izvrševanje tako trdih nalog kakor jih je od današnjih aktivistov in borcev zahtevalo naše osvobodilno gibanje.

Vsa ta svojstva, iniciativnost, socialna in politična znanost, patriotizem, udarnost, so vzroki za to, da je Komunistična partija vodilna moč Osvobodilne fronte in vsega slovenskega osvobodilnega gibanja.

S to odločilno izjavo prizna Josip Vidmar komunistični stranki v OF vodilno in vseodločujočo vlogo. Komunistični značaj Osvobodilne fronte in vseh njenih organizacij je s tem več kot dovolj razviden, saj o njem priča eksponent masonstva v tej komunistični združbi.

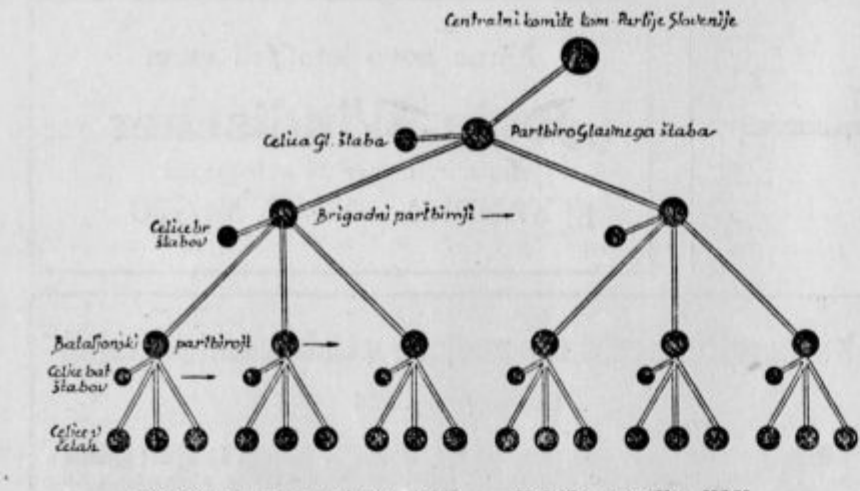
Toda mi ne ostanemo pri tej trditvi, gremo še dalje. Vidmar ni vsega povedal, ker pač ni mogel in ni smel. Mi trdimo, da v Osvobodilni fronti ni nobene druge politične skupnosti razen komunistične, da je OF izključno komunistična in predstavlja le zunanji izraz komunistične stranke, ki naj bi bil dostopen tudi širšim množicam.

munističnega vodstva. Navodila strankinim članom, ki jih je izdal Centralni komitet Hrvatske komunistične stranke pod naslovom »Partija u vojski«, takole določa zunanje funkcije vojaških predstavnikov: »Tovariši, ki so člani štaba, morajo vedeti, da so v partijski celici le navadni člani stranke, odgovorni pred celico za svoje delo, obvezani na disciplino v celici in da ne morejo mimo volje in vednosti celice ničesar ukreniti.« Komandant in politični komisar oddelka sta torej le navadna člana komunistične celice, ki jima določa smer in način njenega ravnanja in delovanja. Mimo volje ali vednosti celice se v oddelku ne more ničesar zgoditi. Odločitev gre celici s sekretarjem na čelu. O tem pravijo dalje omenjena navodila komunističnega vodstva: »Vsak ukrep, ki ga hočejo sprejeti tovariši iz štaba, mora biti najprej diskutiran in sprejet v celici. Šele takrat se sme v oddelku ukreniti vse potrebno za izvršitev. V tem primeru morajo vsi partijski obvezno zagovarjati in brati mišljenje štaba, saj je to njihovo mišljenje.

Vloga komunistične stranke v Narodni osvobodilni vojski

Mimo stranke torej v Narodno osvobodilni vojski ni mogoče ničesar ukreniti. Stranka vlada nad vojsko kot absoluten diktator, ki s pomočjo celičnega sistema kontrolira in obvlada v vsakem času vsak najmanjši oddelček. Toda so komunisti iz štaba le navadni člani strankine celice, jim morajo vendar na zunanji vsi drugi komunisti, čeprav so po svoji vlogi v stranki nadrejeni, izkazovati spoštovanje in jih ubogati. Tako je sekretar celice večinoma le navaden vojak, ki mora ubogati svojega komandirja ali komandanta, čeprav je on resnični ukazovalec in tvorni vzrok vsega delovanja, ki ga njegov komandant izvaja le v imenu celice. Tudi najvišji strankin funkcionar v brigadi, sekretar brigadnega partibiroja, je po večini na zunanji brezpomemben vojak, v resnici pa je diktator nad vsem življenjem v brigadi.

Tako je po svojem ustroju komunistična stranka neomejena gospodarka vsega življenja in delovanja v Narodno osvobodilni vojski. Tu velja načelo: »Nič nad Partijo, nič mimo Partije, nič proti Partiji! Vse je Partija!«

Militärische Konstruktion NOV. — Vojaška zgradba NOV.

dostojna politična preteklost (t. j. nenasprotnost komunizmu). Po tej poti je vodstvo OF pridobilo poleg že omenjenih štirih osnovnih skupin še dvanajst večjih političnih skupin, med njimi Socialistično stranko, celotno Kmečko stranko, samostojno Demokratsko stranko, Zvezo kmečkih fantov in deklet, frakcije nekdanje SLS itd. Če si predstavite vse te organizacije, boste sprevideali, da so tvorile ogromno in gosto mrežo, razgrnjeno preko vsega slovenskega ozemlja. Samo v Ljubljani je delovalo nič manj kakor 400 raznih odborov in krožkov Osvobodilne fronte. Izključilo pa je vodstvo OF možnost sprejema vodstev dveh strank: JRZ in JNS.

Vidmar torej prizna, da je ustanovni občni zbor Osvobodilne fronte sklical komunistična stranka, da je torej Osvobodilno fronto komunistična stranka prav za prav ustanovila. Ze to priznanje odkrije vso vlogo komunističnega gibanja v Osvobodilni fronti od prvih začetkov, ko so pristali OF najbolj vneto trditi, da komunistem nima z njihovo organizacijo in njihovim gibanjem nobene skupnosti. Značilno je tudi Vidmarjevo priznanje, katere politične skupine so komunisti pritegnili k sodelovanju.

»Komunistična stranka je OF poenotila«

V isti publikaciji gre v tem vprašanju Josip Vidmar še dalje in pravi:

»Ze prvi, ustanovni sestanek Osvobodilne fronte je bil sklican na pobudo Komunistične partije. Ravno tako se je Komunistična partija po svojem zastopniku ne le udeleževala vseh sestankov in poznanj, marveč je vodila te sestanke tudi vodila. Dala je osvobodilnemu boju vso svojo organizacijsko izkušnost, vso svojo organizacijo samo, vso svojo tehniko in vse svoje znanje glede ilegalnega in konspirativnega političnega delovanja. Toda dala je še mnogo več. Osvobodilna fronta, kakor je nastala, je bila zamiselno in nazorsko zelo pisana združba, dasi ji je vso prejšnjo osvobodilno voljo. V ta ideološki tako pisani sestav je mogla samo Komunistična partija s svojo ostro začetno, na socialistično znanosti temelječo, napredno politično miselnostjo vnesti jasno enotnost.«

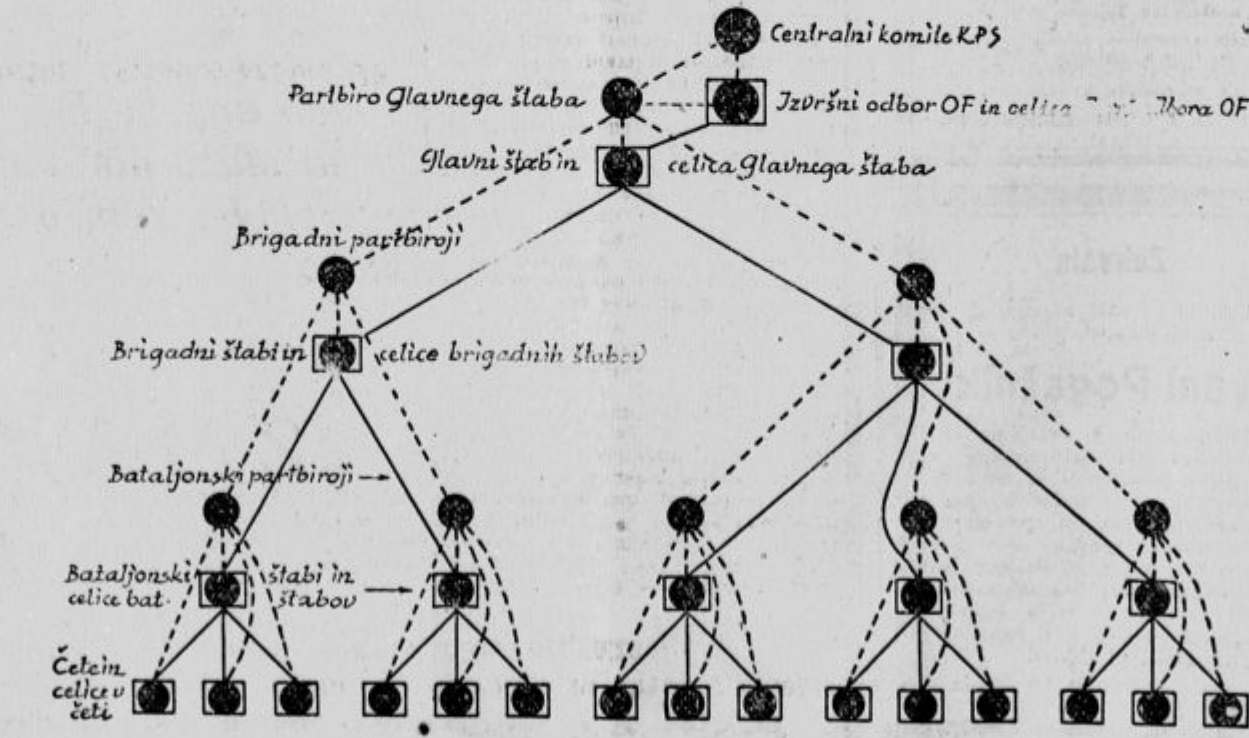
S to izjavo je Josip Vidmar priznal komunistični stranki prav za prav vse:

Osvobodilna fronta nikakor ni komunistična.

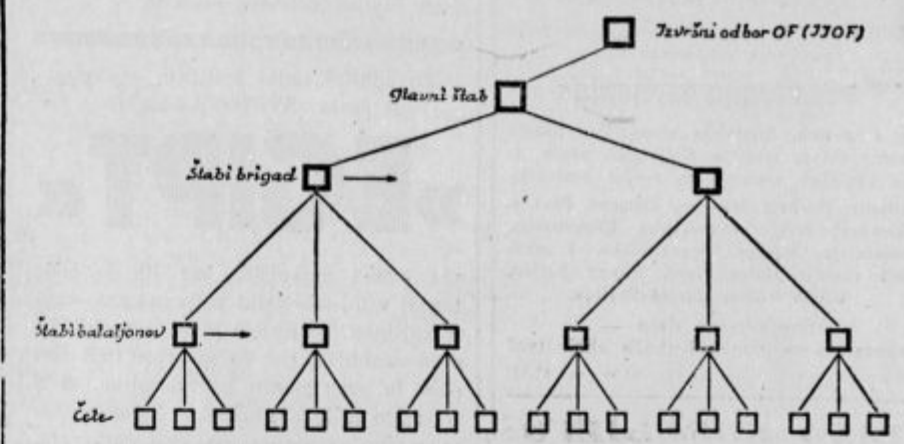
S tem hoče Vidmar vsekakor zmanjšati učinek svojih prejšnjih izjav, ki so vendarle za tako zagrejenega kulturnega boljševika preočitne in prehodno resnične. Da pa se spet ne bi zameril svojim komunističnim poglavarjem, izjavlja v isti sapi in na istem mestu tele odločilne besede:

»Komunizem — vodilna sila v OF«

»Vendar je res, da ima Komunistična partija kljub temu, da je v obeh forumih v manjšini, vendarle vodilno vlogo

Die Rolle der Partei in NOV. — Die Rechtecke sind Einheiten, bez. Stabe, die Kreise aber kom. Zellen. Die Linien zeigen die gegenseitige Abhängigkeit. — Vloga kom. stranke v NOV. — Pravokotniki pomenijo edinice, oziroma štabe vojaških formacij, izpolnjeni krogi pa kom. celice, oziroma kom. odbore. Neprekinjene črte pomenijo zvezo med edinicami in instancami vojaških formacij, črtkane prečnice pa zvezo med kom. celicami, oziroma njihovimi odbori. — Grafikon dokazuje, kako je kom. stranka znala preprečiti vso vojaško organizacijo s svojimi celicami in jo popolnoma obvlada.

Volle Kreise sind kom. Zellen und Ausschüsse, die Linien zeigen Abhängigkeit deren. — Izpolnjeni krogi so komunistične celice in odbori, dvojne črte pa kažejo medsebojno odvisnost.

»Nič proti, nič mimo, nič nad Partijo. Vse je Partija«

Borci, ki niso člani komunistične stranke, so potem tako razdeljeni po četah, da so povsod pomešani med partije in jih ti potem s pomočjo celičnega sistema z lahkoto obvladajo in drže v absolutni podrejenosti. O tem že prej omenjena oficijelna brošura »Narodno osvobodilna vojska in Partija« takole pravi: »Vse nepartije je treba v četah razdeliti med vse člane celice.« In dalje: »Vsak član partijskih organizacij v Nar. osv. vojski mora odgovarjati za toliko

nepartijcev v svoji edinci (četi, itd.), da bodo vsi partije v edinci odgovarjali za vse nepartije v njej.«

Seveda ta diktatura stranke nad vojaškim sistemom redno ni neposredna, temveč posredna. O tem pravi omenjena uradna brošura »Nar. osv. vojska in Partija« takole: »Vsak vojaški funkcionar-partijec ima kot človek in partijec pred Partijo iste dolžnosti kot vsak drug član Partije. Kot funkcionar pa odgovarja vsak partijec pred svojo vojaško edinico in nadrejenimi vojaškimi forumi na eni, pred Partijo pa na drugi strani. To pomeni, da ga mora Partija kontrolirati, če vrši, in mu pomagati, da čim boljše vrši svojo dolžnost kot funkcionar. Ker pa se more ta pomoč in kontrola vršiti samo po partijski in ne po vojaški liniji, praviloma ne sme dobiti oblike neposrednega vmešavanja Partije. Zakaj praviloma? Zato, ker je jasno, da bo pomoč in kontrola Partije nad funkcionarji toliko večja, kolikor slabše vrši funkcionar svoje dolžnosti — kar mora na določeni stopnji privedi celo do trenutnega oz. začasnega neposrednega vmešavanja Partije v vojaške zadeve. Partija se torej neposredno ne sme, posredno pa se mora vmešavati v vojaške zadeve.«

Tu se stavlja vprašanje, zakaj komunistična stranka ne nastopa sama, v svojem lastnem imenu, zakaj se skriva pod drugim imenom, zakaj se obdaja z drugimi skupinami, zakaj se krije za neko vsenarodno gibanje? Odgovor na to nam daje uradna brošura »Narodno osvobodilna vojska in Partija«: »Če bi KPS sama vodila borbo za osvoboditev slovenskega naroda, bi s tem — zlasti v začetku — nujno odbila, oziroma desinteresirala na borbi velik del slovenskega naroda.«

V tem je torej resničen razlog: komunistična stranka sama ne more izvesti revolucije, zato in izključno le zato priteguje tudi druge skupine. Če bi KPS šla sama v borbo, bi po besedah omenjene uradne brošure »zagrešila neodpuščljivo napako«. Vsaka druga skupina služi komunizmu le kot pripraga, kot nujno sredstvo, ki brez njega stranka ne more dosegati svojih namenov.